

Opetusministeriön toiminta- ja taloussuunnitelma 2008–2011

Opetusministeriön julkaisuja 2007:3

Opetusministeriön toiminta- ja taloussuunnitelma 2008–2011

Opetusministeriön julkaisuja 2007:3

OPETUSMINISTERIÖ

Undervisningsministeriet

MINISTRY OF EDUCATION

Ministère de l'Éducation

Opetusministeriö / Undervisningsministeriet

Taloussyksikkö / Ekonomienheten

PL / PB 29

00023 Valtioneuvosto / Statsrådet

<http://www.minedu.fi/julkaisut/>

Taitto / Ombrytning: Liisa Heikkilä

ISBN 978-952-485-281-4 (PDF)

ISSN 1458-8110

Opetusministeriön julkaisuja/

Undervisningsministeriets publikationer 2007:3

Sisältö

1	Johdanto	4
2	Toimintaympäristö	5
3	Opetusministeriön toimialan ohjaus	7
	3.1 Opetusministeriön visio, toiminta-ajatus ja arvot	7
	3.2 Ohjausjärjestelmät	8
	3.3 Tuottavuuden lisääminen	8
	3.4 Alue- ja rakennepolitiikka	12
	3.5 Peruspalvelujen rahoitus	13
	3.6 Veikkausvoittovarat	15
4	Hallinto, kirkollisasiat ja toimialan yhteiset menot	16
	4.1 Opetusministeriö	16
	4.2 Opetushallitus	18
	4.3 Kansainvälinen yhteistyö	19
	4.4 Kansainvälisen henkilövaihdon keskus CIMO	20
	4.5 Kirkollisasiat	20
5	Koulutus- ja tiedepolitiikka	22
	5.1 Yleiset tavoitteet	22
	5.2 Yleissivistävä koulutus	24
	5.3 Ammatillinen koulutus	26
	5.4 Ammatillinen lisäkoulutus ja vapaa sivistystyö	33
	5.5 Ammattikorkeakoulut	39
	5.6 Yliopisto-opetus ja -tutkimus	42
	5.7 Tiede	44
	5.8 Opintotuki	48
6	Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikka	50
	6.1 Taide- ja kulttuuripolitiikka	50
	6.2 Liikuntapolitiikka	61
	6.3 Nuorisotyö ja -politiikka	66

1 Johdanto

Toiminta- ja taloussuunnitelmien perusteista ja tarkoituksesta on säädetty valtion talousarviosta annetun lain (423/1988) 12 §:ssä ja valtion talousarviosta annetun asetuksen 2 luvussa. Ministeriöiden on suunniteltava toimialansa toiminnan vaikuttavuutta ja toiminnallista tuloksellisuutta usean vuoden aikavälillä. Toiminta- ja taloussuunnittelun tarkoituksena on tukea toiminnan ja talouden tuloksellisuutta, antaa perusteita valtiontalouden kehysten ja valtion vuotuisen talousarvion laadinnalle sekä antaa perusteita vaikuttamiselle ministeriöiden toimialoilla, virastojen ja laitosten johtamiselle ja ohjaukselle sekä tulostavoitteiden asettamiselle.

Suunnitelma sisältää menolaskelmat, jotka ovat pohjana valtiontalouden tulevalle kehyspäätökselle. Menolaskelmiin kuuluu peruslaskelma, jossa pyritään ennakoimaan voimassa olevasta lainsäädännöstä, talousarviopäätöksistä sekä hallituksen tekemistä päätöksistä, sopimuksista ja muista sitovista kannanotoista johtuvaa menokehitystä. Tulevan kehyspäätöksen pohjaksi esitetään ministeriön kehusehdotus, jossa on edellä mainittujen lisäksi otettu huomioon hallitusohjelmassa mainitut uudistukset sekä ministeriön esittämien muiden kehittämistoimenpiteiden kustannusvaikutukset.

Laskelmat esitetään vuoden 2007 talousarvion kustannustasossa. Peruslaskelmassa on otettu huomioon vuoden 2007 talousarvioesitykseen eduskuntakäsittelyssä tehdyt muutokset.

Menolaskelmien ohella suunnitelma sisältää opetusministeriön linjauksia suunnitelma-kauden keskeisiin toiminnallis-taloudellisiin kysymyksiin. Koulutus- ja tutkimuspolitiikan osalta mainitut linjaukset sisältyvät pääosin valtioneuvoston joulukuussa 2003 hyväksymään koulutusta ja yliopistoissa harjoitettavaa tutkimusta koskevaan kehittämissuunnitelmaan vuosille 2003–2008. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osalta vastaavat tavoitteet sisältyvät käsillä olevaan suunnitelmaan.

Opetusministeri ja kulttuuriministeri ovat hyväksyneet suunnitelmaan sisältyvät linjaukset oman toimialansa osalta. Valtioneuvosto ei ole ottanut kantaa suunnitelmaan.

2 Toimintaympäristö

Globalisaatio, työmarkkinoiden muutokset, työvoimakehitys, väestön ikärakenteen muutokset, sosiaaliset ja kulttuuriset muutokset sekä teknologian kehitys tuovat haasteita suomalaisen yhteiskunnan hyvinvoinnille ja kilpailukyvyille. Koulutus-, tiede-, ja kulttuuripolitiikalla luodaan perusta kilpailukyvyyn ja hyvinvoinnin kohottamiseen. Opetusministeriön hallinnonalalta edellytetään tulevaisuudessa vahvaa panosta osaamisen, innovatiivisuuden, luovuuden ja hyvinvoinnin vahvistamiseksi.

Suomalaisen yhteiskunnan sivistykselliset, sosiaaliset ja taloudelliset kilpailuedellytykset ovat hyvät. Korkeatasoinen ja tasa-arvoinen koulutus- ja innovaatiojärjestelmä ja elinvoimainen kulttuuri tasa-arvoisine kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopalveluineen ovat vankka pohja. Haasteena on saada nämä voimavarat entistä paremmin ja tehokkaammin yhteiskunnan uudistumisen ja kehittämisen voimaksi. Kulttuurin ja luovuuden merkitys osana innovaatiojärjestelmää korostuu.

Kansainvälisen kilpailukyvyyn vahvistaminen on yhteiskuntapolitiikan keskeinen tavoite. Osaavaa työvoimaa tarvitaan turvaamaan talouden kasvu ja halutut hyvinvointipalvelut. Globalisaatio näkyy myös kansalaisten toimintaympäristöjen monimuotoisuutena sekä erilaisten kulttuurien ja toimintatapojen kohtaamisena. Kansallisen identiteetin, kulttuurin monimuotoisuuden ja kulttuuriperinnön vaaliminen luovat osaltaan edellytyksiä kansainvälistymiselle.

Suomen väestömäärän ennakoidaan kasvavan vuoteen 2028 asti. Lapsi- ja nuorisoioluokat pienenevät. Väestö ikääntyy nopeasti, mistä aiheutuu haasteita mm. työmarkkinoille ja julkiseen talouteen sekä julkisten palvelujen ylläpitämiseen. Suuret ikäluokat eläköityvät lähivuosina. Työikään tulevan ikäluokan (15–24 -vuotiaat) koko on ollut vuodesta 2003 alkaen pienempi kuin sieltä poistuvan ikäluokan (55–64 -vuotiaat).

Muutokset työmarkkinoilla ovat nopeita ja alueelliset erot suuria. Työvoiman saatavuus vaikeutuu. Työn tuottavuuden kasvu ja maahanmuutto korvaavat osaltaan työvoimavajetta. Työn sisällöt muuttuvat ja osaamisvaatimukset kasvavat. Elinikäinen oppiminen ja aikuisväestön ammattitaidon ylläpito ovat keskeisessä asemassa. Nuorten joustava siirtyminen koulutukseen ja työelämään on varmistettava. Koulutusjärjestelmän tehokkuuden ja tulokellisuuden parantaminen edistää tuottavuutta paitsi toimialueella myös laajemmin yhteiskunnassa. Tavoitteena on saada nuoret nykyistä varhemmin hyvin koulutettuina ja motivoituneina työmarkkinoille sekä luoda koulutuspalvelujen avulla aikuisväestölle edellytykset pysyä pidempään työelämässä.

Sosiaalinen ja kulttuurinen toimintaympäristö muuttuu ja ihmisten yksilölliset elämänpolut ja elämäntyyli moninaistuvat. Hyvinvointi-, liikunta- ja kulttuuripalvelujen tarve lisääntyy. Kulttuurin, liikunnan ja nuorisotyön hyödyt näkyvät osana kansalaisten yleistä hyvinvointia. Liikuntapalveluiden merkitys väestön työssä pysymisen ja terveyden sekä hyvinvoinnin edistäjänä korostuu. Työn ja vapaa-ajan vuorottelu yleistyy ja ajankäytössä tapahtuu muutoksia. Yhteiskunnan monimuotoisuus ja monikulttuurisuus lisääntyvät. Väestörakenteen alueellinen kehitys asettaa vaatimuksia kulttuuripalvelujen tasa-arvoisen saatavuuden turvaamiselle sekä taide- ja kulttuurilaitosten kattavan verkoston säilyttämiselle.

Syrjäytymisen ja marginalisoitumisen kysymykset ovat edelleen haasteena. Aktiivista kansalaisuutta, yhteiskunnallista osallisuutta ja kansalaisyhteiskunnan toimintaa on edelleen vahvistettava. Erityisesti nuorison hyvinvointiin on kiinnitettävä huomiota.

Koulutusjärjestelmää ja -verkostoa on tarkasteltava kokonaisuutena väestörakenteen kehityksen näkökulmasta ja arvioitava kehittämis- ja uudistamistarpeet. Kunta- ja palvelurakennemuutosten vaikutuksiin varaudutaan tavoitteena turvata tasa-arvoiset koulutus- ja kulttuuripalvelut. Korkeakoulujen toimintaympäristön muutokset edellyttävät korkeakoulujärjestelmän rakenteen uudelleen arviointia. Tehokas ja toimiva korkeakouluverkko edellyttää tiivistyvää yhteistyötä ja voimien yhdistämistä. Tulevaisuuden haasteita ovat esimerkiksi nuorisoikäluokkien kehitys ja globaali kilpailu koulutus- ja tutkimusmarkkinoilla.

Valtionhallinnossa kehittämishaasteita aiheuttavat erityisesti tuottavuuden, yhteiskunnallisen vaikuttavuuden sekä strategisen henkilöstösuunnittelun sekä kokonaistuloksellisuuden tavoitteet. Nämä edellyttävät myös ministeriön sisäisen toiminnan ja toimintatapojen kehittämistä ja uudistamista. Tuottavuusohjelman tavoitteiden saavuttamiseksi on toiminnassa tarpeen keskittyä ydintehtävien ja -prosessien hoitamiseen ja toimintatapojen kehittämiseen hallinnonalan ja ministeriön sisäistä toimintaa paremmin palvelevaksi. Palvelukeskushanke aiheuttaa varsin suuria muutoksia valtion talous- ja henkilöstöhallinnon toiminnassa. Kunta- ja palvelurakennemuutosten vaikutuksiin on varauduttava.

3 Opetusministeriön toimialan ohjaus

3.1 Opetusministeriön visio, toiminta-ajatus ja arvot

Visio

Suomi on pohjoismainen hyvinvointiyhteiskunta, jossa koulutus, kulttuuri ja tiede ovat kansalaisten hyvinvoinnin ja Suomen talouden ja sivistyksen keskeiset menestystekijät.

Toiminta-ajatus

Opetusministeriö vastaa osana valtioneuvostoa koulutus-, tiede-, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan kehittamisestä ja kansainvälisestä yhteistyöstä. Ministeriö edistää sivistystä, luo edellytyksiä osaamiselle, elinikäiselle oppimiselle ja luovuudelle sekä kansalaisten osallistumiselle ja hyvinvoinnille.

Opetusministeriön arvot

Opetusministeriön toimialan arvot ovat tasa-arvo, sivistys, luovuus ja hyvinvointi. Luovuus ja inhimillisyys, tieto ja osaaminen sekä elinikäisen oppimisen periaate ovat sivistyksen perusta. Inhimillinen pääoma on keskeinen sosiaalisen ja taloudellisen hyvinvoinnin tekijä.

Sivistynyt kansakunta luo tietoisesti omaa kansallista identiteettiään ja kykenee toimimaan tavoitteellisesti kansainvälisessä vuorovaikutuksessa. Luovuuden hedelmällisen toteutumisen ehtona on tieteen, taiteen, kulttuurin ja kansalaistoiminnan sisältöjen ja toimintatapojen vapaus. Kansainvälinen kilpailukyky, toimiva talous, hyvä työllisyys ja osallistumismahdollisuudet luovat perustan hyvinvoinnille. Kestävän kehityksen edistäminen perustuu kokonaisvaltaiseen näkemykseen taloudellisesta, sosiaalisesta ja ympäristön huomioon ottavasta kehityksestä.

Hyvinvointiin liittyy yksilöllinen ja yhteisöllinen tekemisen ja kokemisen ilo sekä osaamisen kehittäminen. Henkinen, fyysinen, sosiaalinen ja kulttuurinen hyvinvointi koskee koko väestöä.

Kansalaistoiminta, osallisuus ja osallistuminen antavat yksilöille mahdollisuuksia toteuttaa itseään ja vaikuttaa yhteiskunnan kehitykseen.

Julkiset koulutus- ja kulttuuripalvelut suunnataan tasa-arvoisesti koko väestölle.

3.2 Ohjausjärjestelmät

Yhteiskunnalliset muutokset edellyttävät ministeriöltä strategisen ohjauksen ja johtamisen vahvistamista toiminnassaan sekä ohjausjärjestelmien toimivuutta ja reagoitiherkkyyttä.

Hallinnonalan ja toimialan ohjausta kehitetään ja ministeriön ohjausotetta vahvistetaan.

Toimialan ohjauksen kehittämisprojekti käynnistetään vuoden 2007 alussa.

Kunta- ja palvelurakennemuutos vaikuttaa opetus-, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopalveluihin. Kehitetään ohjaus-, rahoitus- ja seurantajärjestelmiä tavoitteena laadun, saavutettavuuden ja vaikuttavuuden turvaaminen ja kehittäminen.

Harkinnanvaraisten valtionavustusten myöntämistä ministeriötasolla rajoitetaan koskemaan vain strategisesti merkittäviä avustuksia. Muiden avustusten myöntäminen siirretään toimialan virastoille ja laitoksille tai yksityisille yhteisöille.

Yliopistojen rahoitusjärjestelmää ja ammattikorkeakoulujen ohjausta ja rakenteita uudistettaessa otetaan huomioon valtioneuvoston keväällä 2005 tekemän periaatepäätöksen mukaiset linjaukset julkisen tutkimusjärjestelmän rakenteen kehittämiseksi sekä tuottavuuden tehostamista koskevat vaatimukset.

Opetusministeriön hallinnonalalla toimivien viiden valtionyhtiön tai valtion osakkuusyhtiön **omistajaohjausta** yhtenäistetään.

3.3 Tuottavuuden lisääminen

Vuosia 2007–2011 koskeva valtioneuvoston kehyspäätös sisältää tuottavuuden kehittämisen toimenpiteitä, joiden tuloksena valtion henkilöstötarve vähenee opetusministeriön hallinnonalalla kehyskaudella 1 300 henkilötyövuodella, mikä on 3,5 % nykyhenkilöstöstä. Opetusministeriö on käynnistänyt tuottavuusohjelmansa toteuttamisen hankkeittain sekä sisällyttänyt tavoitteet tulosneuvotteluihin.

Palvelukeskushanke

Opetusministeriön hallinnonalalle perustetaan yliopistojen talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus Vaasaan, ja palvelukeskuksen sivutoimipisteet sijoitetaan Joensuuhun ja pääkaupunkiseudulle (Helsinki-Espoo). Yliopistot siirtyvät palvelukeskuksen asiakkaiksi vuoden 2009 loppuun mennessä.

Opetusministeriön hallinnonalan tilivirastoista opetusministeriö maksupisteineen, Kansallisarkisto, Opetushallitus maksupisteineen, Museovirasto, Suomenlinnan hoitokunta ja Valtion taidemuseo siirtyvät Valtiokonttorin palvelukeskuksen Hämeenlinnan toimipisteen asiakkaiksi.

Opetushallitus

- Sopeutetaan toimintaa vähenevään henkilöstömäärään keskittymällä ydintehtäviin ja kehittämällä toimintaprosesseja. Henkilöstövähennykset toteutetaan karsimalla määräaikaista virkasuhteita sekä luonnollisen poistuman ja eläköitymisten kautta.
- Talous- ja henkilöstöhallinnon toiminnoista osa siirretään palvelukeskukseen.
- Tuottavuuden parantamiseen pyritään lisäksi menoja alentamalla ja maksullisen palvelutoiminnan tuottoa lisäämällä. Vuokratilojen neliömäärää supistetaan ja toiminta mukautetaan pienempiin tiloihin. Johdon raportointia ja sisäistä laskentaa kehitetään.
- Sähköinen hallinto otetaan täysimääräisesti käyttöön vuoteen 2010 mennessä. Panostuksia tietohallinnon kehittämiseen lisätään ja toiminnan tehostamista tukevia tietojärjestelmiä otetaan käyttöön. Lisäksi kehitetään joustavaan ja verkostomaiseen työskentelytapaan soveltuvia teknisiä ratkaisuja.

Valtion oppilaitokset

- Toiminnan vaikuttavuutta ja tuottavuutta lisätään erityisesti resurssikeskustoimintaan siihen liittyvää maksullista toimintaa kehittämällä.
- Toimintaprosesseja kehitetään keskittämällä resursseja ydintehtäviin ja luomalla prosessien ohjausta tukevia seurantamenettelyjä.
- Henkilöstö- ja taloushallinnon prosesseja kehitetään osana opetusministeriön palvelukeskushanketta siten, että valtion oppilaitokset voivat siirtyä Valtiokonttorin palvelukeskuksen asiakkaiksi vuoden 2009 loppuun mennessä.

Yliopistot

- Yliopistojen keskinäistä yhteistyötä syvennetään uusien yhteistyörakenteiden kautta erityisesti pääkaupunkiseudulla, Turussa ja Itä-Suomessa.
- Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen yhteistyötä ja työnjakoa pyritään vahvistamaan uusia organisaatorakenteita kehittäen Kuopiossa, Lappeenrannassa ja Oulussa meneillään olevien opetusministeriön erikseen tukemien hankkeiden pohjalta. Vastaavia hankkeita on menossa muissakin yliopistoissa, kuten Vaasassa, Joensuussa ja ruotsinkielisessä korkeakoulutuksessa.
- Selvitetään mahdollisuudet yhtiöittää ainakin osa täydennyskoulutuksesta ja osaamisen siirtoon liittyvistä toiminnoista.
- Käynnistetään korkeakoulusektoreiden yhteisiä alakohtaisia rakenteellisen kehittämisen ja korkeakoulutuksen työnjaon hankkeita.
- Harjoittelukoulujen tuottavuusohjelman edellyttämistä rakenteellisen kehittämisen toimista päätetään sen jälkeen, kun opetusministeriön käynnistämä selvitystyö yliopistojen opettajankoulutukseen kuuluvan ohjatun harjoittelun kehittämisestä ja harjoittelun toteuttamisesta kunnan koulutoimessa valmistuu.

- Opetusministeriö on käynnistänyt hankkeen sähköisen asioinnin edistämiseksi korkeakouluissa. Ministeriön ja yliopistojen välinen tulosoajauksen vuorovaikutteinen tietojärjestelmä on otettu käyttöön vuonna 2006 ja sähköiseen asiointiin perustuva yliopistojen valtakunnallinen yhteishakujärjestelmä on tarkoitus ottaa käyttöön lukuvuonna 2008–2009. Uusien opiskelijoiden valinnassa pyritään nykyistä yksinkertaisempiin menettelytapoihin alakohtaisen yhteistyön kautta.
- Yliopistot kehittävät toimitilahallintoaan ja rakentamista toimitilastrategioidensa pohjalta.

Tiedepolitiikan virastot ja laitokset

- Tiedepolitiikan virastot ja laitokset kehittävät toimintaprosessejaan ja henkilöstörakennettaan sekä priorisoivat tehtäviään ja sopeuttavat toimintansa vähenevään henkilöstömäärään. Tavoitteena on, että ydintehtävät hoidetaan edelleen tuloksellisesti. Suomen Akatemia liittyy yliopistojen palvelukeskukseen.
- Virastot kehittävät kustannusten ja työajan seurantajärjestelmää tuottavuuden kehityksen mittaamisen edellyttämällä tavalla.

Taide- ja kulttuuripolitiikan virastot ja laitokset

- Opetusministeriö selkeyttää rooliaan kulttuurin toimialan strategisena ohjaajana.
- Kansallisten kulttuuri- ja taidelaitosten toimintaedellytyksiä, mukaan lukien niiden kansainvälinen toiminta, vahvistetaan ja toimintatapoja kehitetään.
- Taiteen keskustoimikunnan tuottavuutta ja organisaatorakennetta kehitetään osana koko taidetoimikuntalaitoksen uudistamistyötä.
- Valtion taidemuseon tuottavuuden ja palvelutoiminnan kehittämiseksi tuetaan verkkopalvelustrategian toteuttamista.
- Suomenlinnan hoitokunnan tuottavuutta parannetaan rakentamis- ja kiinteistöyksikön toimintojen ja tehtävien uudelleen organisoimisella.
- Museoviraston toimitilojen keskittämisellä luodaan edellytykset tuottavuuden lisäämiselle ja asiakaspalvelun parantamiselle.
- Näkövammaisten kirjaston palvelutoiminnan kehittämiseksi tuetaan kirjaston verkkopalvelustrategian toteuttamista. Kirjaston asemaa asiantuntijalaitoksena vahvistetaan. DAISY-äänikirjajärjestelmään siirtyminen on aloitettu.
- Suomen elokuva-arkiston tuottavuutta tehostetaan kehittämällä verkkopalveluja, lisäämällä kotimaisen filmi- ja videokokoelman hoidossa digitaalitekniikan käyttöä sekä vähentämällä vuodesta 2010 lähtien kaksi henkilötyövuotta.
- Valtion elokuvatarkastamon tuottavuutta lisätään mm. kehittämällä sähköisiä tarkastus- ja ilmoitusjärjestelmiä.
- Laaditaan tuottavuuden mittaamiseen yleisen kirjastotoimen eri palvelut monipuolisesti huomioonottava painotettu mittari.
- Kulttuuripolitiikan kansantaloudelliset vaikutukset arvioidaan ja otetaan käyttöön uudet menetelmät kulttuuripolitiikan tietoperustan vahvistamiseksi.

Opetusministeriö

- Osana strategista henkilöstösuunnittelua henkilöstöä siirretään ja kohdennetaan uudelleen strategisten painotusten mukaisesti.
- Hankintatoimen tuottavuutta lisätään hallinnonalan hankintastrategian ja tuottavuusohjelman mukaisesti mm. kehittämällä hankintatoimen organisointia ja ohjausta sekä kytkemällä hankintastrategia virastojen ja laitosten tulossopimuksiin.
- Tuottavuusohjelman mukaisesti on selvitetty hankintatoimen asiantuntijayksikön perustamismahdollisuuksia, hankintatoimen resursointia, yhteistyön lisäämistä sekä seurantajärjestelmän kehittämistä.
- Sähköistä asiointia ja sähköistä hallintoa edistetään ministeriön toiminnassa.
- Opetusministeriön oman toimitilastrategian valmistelu on aloitettu.
- Opetusministeriössä käynnistetään vuosille 2007–2011 ajoittuva kehittämisohjelma, jolla tehostetaan sekä ministeriön organisatorista rakennetta että ministeriön toimintatapoja.

Henkilöstövaikutukset

Hallinnonalan henkilöstömääriä supistetaan luonnollista poistumaa hyväksikäyttäen. Seuraavat henkilöstövähennykset on otettu huomioon kehusehdotuksen laadinnassa.

Tuottavuustoimenpiteiden henkilöstövaikutukset (htv-vähennykset)

Momentti	2007	2008	2009	2010	2011	Yht.
29.01.21 Opetusministeriö	-8,0	-5,0	-5,0	-5,0	-7,0	-30,0
29.01.23 Opetushallitus	-12,4	-12,4	-12,4	-12,4	-12,4	-62,0
29.01.51 Kirkollisasiat	-46,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-46,0
29.10.21 Valtion yleissivistävät oppilaitokset	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8	-4,0
29.20.21 Valtion ammatilliset oppilaitokset	-0,6	-0,6	-0,6	-0,6	-0,6	-3,0
29.50.21 Yliopistot	0,0	-250,0	-250,0	-250,0	-250,0	-1000,0
29.50.24 Harjoittelukoulut	-16,2	-16,2	-16,2	-16,2	-16,2	-81,0
29.60.21 Suomen Akatemia	-4,0	-4,0	-4,0	-4,0	-4,0	-20,0
29.60.22 Arkistolaitos	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-15,0
29.60.23 Kotimaisten kielten tutkimuskeskus	-2,4	-2,4	-2,4	-2,4	-2,4	-12,0
29.60.24 Varastokirjasto	-0,6	-0,6	-0,6	-0,6	-0,6	-3,0
29.80.22 Valtion taidemuseo	-4,2	-2,0	-6,8	-5,0	-3,0	-21,0
29.80.24 Museovirasto	-7,2	-3,0	-4,0	-9,8	-10,0	-34,0
29.80.25 Näkövammaisten kirjasto	0,0	-3,0	-3,0	-3,0	-4,0	-13,0
29.80.26 Suomen elokuva-arkisto	0,0	0,0	0,0	-2,0	0,0	-2,0
Yhteensä	-105,4	-303,0	-308,8	-314,8	-314,0	-1346,0

Kunkin viraston henkilötyövuosien jakauma sen käytettävissä olevien momenttien kesken täsmennetään kunkin vuoden talousarvioesityksessä.

3.4 Alue- ja rakennepolitiikka

Aluekehittämisen strateginen viitekehys

Opetusministeriön hallinnonalan toimijaverkko on alueellisesti hajautettu. Toiminnan laadun ja vaikuttavuuden vahvistamiseksi koulutus- ja tutkimusjärjestelmän rakenteita kehitetään nykyistä suurempina ja tarkoituksenmukaisempina kokonaisuuksina.

Opetusministeriön aluepoliittiset kehittämistavoitteet ja -linjaukset sisältyvät hallinnonalan aluekehittämisstrategiaan (2002) ja sitä täydentäviin toimialakohtaisiin strategioihin.

Valtioneuvosto on hyväksynyt aluekeskusohjelman marraskuussa ja osaamiskeskusohjelman joulukuussa 2006.

Koulutuksen ja tutkimuksen sekä kulttuurin, liikunnan ja nuorisotyön aluevaikutusten vahvistaminen

Hallinnonalan alueellisen kehittämisen suuntaviivat määritellään valmisteilla olevassa koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmassa 2007–2012 sekä vuoteen 2013 ulottuvissa koulutus- ja tiedepolitiikan aluestrategiassa ja kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan aluekehittämisen toimenpideohjelmassa (Alueiden vahvuudeksi).

Koulutuksella ja tutkimuksella tuetaan kilpailukykyisten alueellisten innovaatioympäristöjen syntymistä ja kehittymistä. Alueellisesti tasapainoisella koulutustarjonnalla edistetään tasa-arvoisten koulutusmahdollisuuksien toteutumista ja alueiden elinvoimaisuuden säilymistä.

Korkeakoulut ovat merkittävästi mukana uudessa osaamiskeskusohjelmassa. Yhteistyötä tiedepuisto-, yrityshautomo- ja osaamiskeskustyyppisessä toiminnassa vahvistetaan. Alueellisesti kattava korkeakouluverkko säilytetään, mutta korkeakouluyksiköitä kootaan suuremmiksi kokonaisuuksiksi. Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen päällekkäistä koulutusta pyritään karsimaan ja korkeakoulusektoreiden profilointia ja työnjakoa selkeyttämään.

Ammatillisen koulutuksen järjestäjien roolia alueellisten innovaatiojärjestelmien toimijoina vahvistetaan kokoamalla koulutuksen järjestäjäverkkoa. Aikuiskoulutusorganisaatioiden rooli alueellisessa kehittämisessä vahvistuu niiden työelämän kehittämis- ja palvelutehtävän myötä.

Kulttuuri-, liikunta ja nuorisopolitiikan asemaa aluepoliittisessa päätöksenteossa ja aluekehittämisessä vahvistetaan. Kirjastotoimella, museoilla ja kulttuuriperinnöllä, teattereilla ja orkestereilla, taide- ja taiteilijapolitiikalla, lastenkulttuurilla, kulttuurisella tietoyhteiskuntakehityksellä sekä kulttuurisidonnaisella yritys- ja palvelutoiminnalla on merkitystä alueiden hyvinvoinnille ja vetovoimalle. Laadukkaiden tieto-, neuvonta- ja kirjastopalveluiden saatavuus turvataan koko maassa. Edistetään alueellisen museotyön ja paikallismuseoiden toimintaa. Edistetään elokuva- ja audiovisuaalisen alan kulttuuripalveluiden alueellista saatavuutta ja saavutettavuutta sekä elokuva- ja muuta audiovisuaalista tuotantoa.

Liikunnan ja nuorisotyön peruspalvelut turvataan. Liikuntamahdollisuudet pyritään integroimaan osaksi työyhteisöjen hyvinvoinnin kehittämistä. Nuorten syrjäytymistä pyritään ennalta ehkäisemään myös aktivoimalla liikunnan kansalaistoimintaa. Lääninhallitukset laativat aluetasolle lapsi- ja nuorisopolitiikan ohjelmat valtioneuvoston hyväksymän valtakunnallisen ohjelman mukaisesti.

EU:n rakennerahastokaudella 2007–2013 opetusministeriö painottaa hallinnonalallaan rakennerahastopolitiikan, kansallisen koulutus-, tutkimus- ja kulttuuripolitiikan sekä aluepolitiikan kehittämistavoitteiden yhteensovittamista ottaen huomioon alueiden erilaiset vahvuudet ja kehittämistarpeet. Osana Suomen kansallista rakennerahastopolitiikkaa opetusministeriö vahvistaa hallinnonalansa aluevaikutuksia osallistamalla kehittämisohjelmien ja -strategioiden mukaiseen alue- ja rakennepoliittiseen kehittämiseen. Opetusministeriön hallinnonala osallistuu ohjelmakaudella 2007–2013 osana EU:n alueellisen kilpailukyyn ja työllisyyden tavoitetta neljän alueellisen EAKR-ohjelman sekä yhden valtakunnallisen ESR-ohjelman ja sen alueellisten osioiden toteuttamiseen. Lisäksi hallinnonala osallistuu Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen toteuttamiseen. Alueellinen kilpailukyky ja työllisyys-tavoite painottaa keskittymistä tutkimukseen, innovointiin, saavutettavuuteen sekä työpaikkojen luomiseen ja inhimillisen pääoman kehittämiseen ja sen päämääränä on lujittaa EU:n yhdentymistä sekä lisätä rajat ylittävää yhteistyötä ja parhaiden käytäntöjen vaihtoa.

Ohjelmatyötä tehostetaan mm. muuttamalla varojen käsittelyä valtion talousarviossa. EAKR- ja ESR-varat sekä niitä vastaavat kansalliset varat kootaan hallintoviranomaisten pääluokkiin. Valtakunnallisten ESR-varojen allokointi pohjautuu hallinnonalakohtaisesti sovittuihin osuuksiin ja ohjelma-asiakirjaan ja alueellisten ESR-varojen sekä EAKR-varojen allokointi pohjautuu maakunnan yhteistyöasiakirjoihin. Rakennerahasto-ohjelmien tarkastusviranomainen toimii valtiovarainministeriössä valtiovarain controller –toiminnon yhteydessä.

3.5 Peruspalvelujen rahoitus

Kunnat saavat valtionosuuksia opetus- ja kulttuuritoimen käyttökustannuksiin ja perustamishankkeisiin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain sekä vapaasta sivistystyöstä annetun lain nojalla. Rahoitusta myönnetään myös kuntayhtymille sekä rekisteröidyille yhteisöille ja säätiöille.

Valtion ja kuntien välinen kustannustenjakoa tarkistetaan muutetun lainsäädännön mukaan opetus- ja kirjastotoimessa joka neljäs vuosi, ensimmäisen kerran vuodelle 2008, ja tällöin säädetään erikseen myös valtionosuusprosentista. Valtionosuuden määräytymisperusteita tarkistetaan lisäksi vuosittain peruspalvelujen kustannuskehitystä kuvaavalla täysimääräisellä indeksillä.

Koulutuksen ja kulttuurin valtionosuuksia käsitellään myös kehyspäättökseen liittyvässä peruspalveluohjelmassa ja talousarvioesitykseen kuuluvassa peruspalvelubudjettitarkastelussa.

Eduskunta on hyväksynyt kunta- ja palvelurakennemuutostusta koskevan puitelain. Varsinainen lainvalmistelu mukaan lukien valtionosuusjärjestelmien uudistaminen alkaa vuonna 2007. Lakien on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2009 alussa.

Opetusministeriön lähtökohtana uudistuksille on koulutus-, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopalvelujen turvaaminen. Erityisesti koulutuspalvelujen turvaaminen pienenevien ikäluokkien tilanteessa edellyttää kunta- ja palvelurakenteen kehittämistä. Palvelujen järjestämistä koskevien arvioiden lähtökohtana tulee pitää palvelun luonnetta sekä palvelun saavutettavuutta asiakkaan näkökulmasta.

Esi- ja perusopetuspalvelut ovat lähipalveluja. Toisen asteen koulutuksessa (lukio ja toisen asteen ammatillinen peruskoulutus) palvelujen laadun ja monipuolisuuden turvaami-

nen edellyttää palvelujen tarkastelua laajemmin. Tavoitteena on pääsääntöisesti alueellinen saavutettavuus. Kansalaisopistojen tarjontaa tulisi järjestää lähipalveluna. Ammattikorkeakoulutus on osa korkeakoululaitosta, ja korkeakoulutuksen saavutettavuutta tarkastellaan korkeakoulualueittain.

Yleisten kirjastojen palvelut, nuorisotyön palvelut, ohjatun liikunnan palvelut samoin kuin lähiliikuntapalvelut ja yleisen kulttuuritoimen palvelut ovat asiakkaan näkökulmasta lähipalveluja. Taide- ja kulttuurilaitosten palvelut ovat osaksi lähipalveluja, osaksi alueellisia palveluja ja osaksi valtakunnallisia palveluja.

Opetus- ja kulttuuritoimessa pyritään säilyttämään rahoitusmalli, jossa laskennallinen rahoitus myönnetään suoraan kunnalle tai muulle koulutuksen järjestäjälle taikka kulttuurilaitoksen ylläpitäjälle. Rahoitus- ja valtionosuusjärjestelmää yksinkertaistetaan kunta- ja palvelurakennemuutosten yhteydessä.

Peruspalveluohjelmaan kuuluvat lakisääteiset valtionosuudet, joissa on otettu huomioon ikäluokkien ja asukasmäärän muutokset suunnitelmakaudella, on koottu seuraavaan taulukkoon. Vuoden 2005 toteutuneisiin käyttökustannuksiin perustuvat valtionosuudet on arvioitu peruspalvelujen kustannuskehitystä kuvaavalla täysimääräisellä indeksillä vuoden 2007 kustannustasossa. Valtionavustusten nettouttaminen on otettu huomioon kunkin valtionosuussektorin perussuunnitelmassa vuodesta 2008 lukien.

Peruspalveluohjelmaan sisältyvät lakisääteiset valtionosuudet (peruslaskelma, 1000 €)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
29.10.30 Yleissivistävä koulutus	1 839 958	1 822 181	1 976 895	1 956 469	1 936 078	1 911 573
29.10.34 Koulurakentaminen	67 300	47 700	62 600	62 600	58 500	54 300
29.20.30 Ammatillinen koulutus	493 460	506 946	562 552	562 552	562 552	562 552
29.20.31 Oppisopimuskoulutus	101 161	112 211	121 523	121 523	121 523	121 523
29.30.30 Kansalaisopistot	75 950	77 417	79 981	79 981	79 981	79 981
29.30.31 Ammatillinen lisäkoulutus	103 444	108 596	116 964	116 964	116 964	116 964
29.30.50 Kansanopistot	44 813	45 373	44 337	44 337	44 337	44 337
29.30.51 Ammatilliset erikoisoppilaitokset	18 168	18 021	18 021	18 021	18 021	18 021
29.30.55 Opintokeskukset	11 665	11 288	11 170	11 170	11 170	11 170
29.30.56 Kesäyliopistot	4 125	4 123	4 318	4 318	4 318	4 318
29.40.30 Ammattikorkeakoulut	324 822	342 383	356 912	357 276	357 641	357 641
29.80.30 ja 52 Kirjastot	90 825	110 620	117 531	117 815	118 094	118 367
29.80.31 ja 52 Teatterit ja orkesterit	42 380	43 228	52 892	61 610	70 704	70 868
29.80.32 ja 52 Museot	18 727	19 102	24 033	28 837	34 031	34 393
29.80.33 Kuntien kulttuuritoiminta	5 416	5 435	6 539	6 554	6 570	6 585
29.80.34 Kirjastorakentaminen	7 000	6 200	6 200	6 200	6 200	6 200
29.90.50 ja 52 Liikunnan koulutuskeskukset	13 743	13 962	14 666	14 692	14 717	14 742
29.90.50 Kuntien liikuntatoimi	16 712	16 772	16 814	16 854	16 894	16 933
29.91.50 Kuntien nuorisotyö	7 035	7 014	6 988	6 967	6 946	6 927
Yhteensä	3 286 704	3 318 572	3 600 936	3 594 741	3 585 240	3 557 395
Arvio valtionosuuksien jakautumisesta						
Kunnat ja kuntayhtymät (77 %)	2 530 762	2 555 300	2 772 721	2 767 950	2 760 635	2 739 194
* Kunnat	1 391 919	1 405 415	1 524 997	1 522 373	1 518 349	1 506 557
* Kuntayhtymät	1 138 843	1 149 885	1 247 724	1 245 578	1 242 286	1 232 637
Yksityiset (23 %)	755 942	763 271	828 215	826 790	824 605	818 201

Voimassa olevat valtionosuusprosentit ovat opetustoimessa ja kirjastossa 45,30 % ja kuntien kulttuuritoiminnassa ja asukasperusteisessa taiteen perusopetuksessa 29,30 %. Vuoden 2008 kustannustenjaon tarkistuksen vaikutuksia valtionosuusprosenttiin ei ole ennakoitu, vaan on käytetty voimassa olevan lainsäädännön mukaista prosenttia, ottaen kuitenkin huomioon verolainsäädännöllä toteutettu aiemman kustannustenjaon tarkistuksen viimeisen erän aikaistaminen.

3.6 Veikkausvoittovarot

Arpajaislain (1047/2001) mukaisesti raha-arpajaisten sekä veikkaus- ja vedonlyöntipelien tuotto käytetään urheilun ja liikuntakasvatuksen, tieteen, taiteen ja nuorisotyön edistämiseen. Veikkausvoittovarot muodostavat tärkeän rahoituslähteen näillä toimialoilla. Arpajaislain mukaan em. pelejä toimeenpanevan rahapeliyhteisön asianomaisen tilikauden voittoa sekä voittovaroista myönnettyistä lainoista kertyviä kuoletuksia ja korkoja vastaavaksi arvioitu määräraha otetaan vuosittain valtion talousarvioon. Toiminta- ja taloussuunnitelmassa veikkausvoittovarot käsitellään kehityksen ulkopuolisina erinä kuten aikaisemminkin.

Suunnitelmassa noudatetaan raha-arpajaisten sekä veikkaus- ja vedonlyöntipelien tuoton käyttämisestä annetun lain (1054/2001, muut. 1191/2005) 2 §:ssä tarkoitettujen veikkausvoittovarojen tuotosta rahoitettavien kirjaston valtionosuuksien määrää seuraavasti:

	2008	2009	2010	2011
Lain mukainen enimmäisosuus, %	22	11	0	0

Suunnitelmassa Veikkaus Oy:n tuloutuksen määrän kasvuksi on arvioitu 2,0 %:n vuosittainen kasvu. Suunnitelma on yhdenmukainen yhtiön ilmoittaman tulostavoitteen kanssa. Tuloutuksen määrän jakamisessa on käytetty edellä mainitun lain 1 §:n mukaisia prosenttiosuuksia (tiede 17,5 %, taide 38,5 %, liikunta 25 %, nuorisotyö 9 % sekä erikseen päätettäväksi 10 %). Erikseen päätettävä osuus on jaettu edunsaajille siten, että vuonna 2008 tieteelle on tästä osuudesta kohdennettu ensin se osuus, mikä on tarvittu tieteen euromääräisen tason säilyttämiseen vuoden 2007 tasossa ja jäljelle jäävä osuus on jaettu taiteen, liikunnan ja nuorisotyön kesken lain 1 §:ssä säädettyjen prosenttilukujen mukaisessa suhteessa. Vuosien 2009–2011 erikseen päätettävä osuus on jaettu soveltamalla lain 1 §:n mukaista prosenttilukua myös tieteen osalta.

Ottaen huomioon em. laskentaoletukset saadaan tuen käyttötarkoitusten osuuksiksi seuraavat määrärahat vuosille 2008–2011:

1 000 €	2008	2009	2010	2011
Kirjastot	25 857	12 960	0	0
Tiede	76 642	79 594	83 747	85 419
Taide	165 418	175 107	184 244	187 923
Liikunta	107 414	113 706	119 639	122 028
Nuoriso	38 669	40 934	43 070	43 930
Yhteensä	414 000	422 300	430 700	439 300

4 Hallinto, kirkollisasiat ja toimialan yhteiset menot

4.1 Opetusministeriö

Opetusministeriö vastaa osana valtioneuvostoa koulutus-, tiede-, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan kehittämisestä ja kansainvälisestä yhteistyöstä. Ministeriö edistää sivistystä, luo edellytyksiä osaamiselle, elinikäiselle oppimiselle ja luovuudelle sekä kansalaisten osallistumiselle ja hyvinvoinnille.

Opetusministeriön on tarkasteltava toimintaansa ja suunnattava toiminnan painopisteitä tarvittaessa uudelleen. Opetusministeriön kehittämisohjelma 2007–2011 muodostaa perustan opetusministeriön kehittämiselle suunnitelmakaudella. Tarkoituksena on, että toimintatapojen ja organisaation kehittämistä koskevilla toimenpiteillä tuetaan mahdollisuutta keskittyä ministeriön toiminnassa sen ydintehtävien hoitamiseen. Tavoitteena on entisestään vahvistaa ministeriön asemaa yhteiskunnallisen päätöksenteon valmistelijana ja toimialan strategisena esikuntana.

Tavoitteet

Strategiatyö

Strategisen ohjauksen merkitystä ministeriön tärkeimpänä tehtävänä korostetaan ja ministeriön asemaa hallinnonalan strategisena esikuntana vahvistetaan. Ministeriön strategiatyö tukee toimialan yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden saavuttamista.

- Laaditaan yleisstrategia 2020, jossa ennakoidaan ministeriön toimialan toimintaympäristön muutoksia ja varaudutaan niihin.
- Toimialan strategioiden suunnittelu, toteuttaminen ja seuranta toteutetaan laadukkaasti täyttäen hallitusohjelmassa ja yleisstrategiassa asetetut tavoitteet.
- Strategisen ohjauksen laatua seurataan kansallisin ja kansainvälisin arvioinnein.
- Strategiatyön ja muun päätöksenteon tietopohjaa vahvistetaan.

Lainsäädännön valmistelu ja seuranta

Lainsäädännön laatua ja vaikuttavuutta kehitetään sekä lainsäädäntöprosessin joustavuutta ja tehokkuutta edistetään.

- Lainsäädännön valmistelua ja seuranta kehitetään valtioneuvoston asettamien laatuvaatimusten mukaisesti.
- Lainsäädäntöhankkeet priorisoidaan siten, että hallitusohjelmaa ja muita keskeisiä strategioita toteuttavien hankkeiden valmistelulle turvataan riittävät resurssit ja valmistelu-aika.

Toiminnan ja talouden suunnittelu ja seuranta

Selkeä ja tehokas toiminnan ja talouden suunnittelu ja seuranta tukee ministeriön sisäistä johtamista sekä hallinnonalan ja toimialan ohjausta.

- Ministeriön sisäinen tulosjohtaminen uudistetaan ja tulossuunnitteluprosessista kehitetään tulosjohtamisen väline. Toiminnan ja talouden suunnittelu- ja seurantaprosesseja yksinkertaistetaan ja kehitetään tukemaan ministeriön johtamista sekä hallinnonalan ja toimialan ohjausta.

Sisäinen hallinto

Sisäinen hallinto tukee ministeriön tavoitteiden saavuttamista sekä ministeriön strategisten prosessien toimintaa. Toimintaympäristön muutokset edellyttävät ministeriön toimintatapojen jatkuvaa kehittämistä.

- Varmistetaan, että sisäisen hallinnon ja talouden prosessit edistävät ministeriön tehokasta toimintaa, asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja tuloksellisuuden seuranta.
- Ministeriön laadunvarmistustyö on systemaattista ja koskee ministeriön kaikkea toimintaa.

Tietohallinto

Opetusministeriön hallinnonalan tietohallintostrategian toteuttaminen aloitetaan. Opetuksen, tutkimuksen ja kulttuurin yhteistä tietopohjaa vahvistetaan ja uudet palvelut toteutetaan sähköisinä. Hallinnon sisäisessä ja virastojen välisessä toiminnassa siirrytään sähköiseen asiointiin ja sähköiseen hallintoon. Samalla mahdollistetaan sähköinen asiointi kansalaisille ja yhteisöille. Opetusministeriö vastaa hallinnonalan tietohallinnon ohjauksesta osana toiminnan ja talouden suunnittelua ja johtamista. Tietohallinnon organisointi perustuu joustavaan ja asialähtöiseen verkostomaiseen toimintatapaan. Hallinnonalan yleispalveluissa toteutetaan julkisen hallinnon tietoarkkitehtuurilinjauksia, määriteltyjä standardeja ja avoimia rajapintoja. Hallinnonalan toimijoiden osaamista vahvistetaan. Tietohallinnon kustannustehokkuutta parannetaan edelleen. Keskeisiä keinoja ovat yhteisten palvelujen ja muiden resurssien käytön lisääminen ja yhteistyö hankintojen toteuttamisessa.

Käynnistetään ja jatketaan tietohallintostrategian toimeenpanosuunnitelman mukaisten hankekokonaisuuksien ja osahankkeiden toteuttamista. Hankkeet on tarkemmin yksilöity tämän suunnitelman liitteessä.

Viestintä

Avoin ja ennakoiva viestintä ja vuorovaikutus edistävät opetusministeriön tavoitteiden toteutumista. Viestintä on osa ministeriön johtamista ja kehittämistyötä. Viestintää suunnitellaan yhteistyössä osastojen ja yksiköiden kanssa. Henkilökunnan viestintävalmiuksia kohotetaan. Ministeriön toimintaa ja myös viestinnän vaikuttavuutta arvioidaan säännöllisesti kyselyin ja tutkimuksin. Verkkoviestinnän merkitys kasvaa niin ulkoisessa kuin sisäisessä viestinnässä. Sidosryhmäviestintää ja hallinnonalan viestinnällistä yhteistyötä kehitetään.

- Sidosryhmäkyselyjä ja/tai mediakyselyjä toteutetaan joka kolmas vuosi.
- Hallinnonalan viestinnällistä yhteistyötä kehitetään.
- Opetusministeriön toimialalla varaudutaan osallistumaan merkkivuoden 1809 valmisteluun ja viettoon vuonna 2009.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Strateginen henkilöstösuunnittelu

Opetusministeriön palveluksessa oli marraskuussa 2006 337 henkilöä. Aktiivisella henkilöstösuunnittelulla ja henkilöstövoimavarojen kehittämisellä varmistetaan opetusministeriön strategian ja tuottavuusohjelman tavoitteiden toteuttaminen. Varaudutaan tehtävien muuttumiseen sekä organisaatio- ja ikärakenteen muutoksiin kehittämällä suunnitelmallisesti ministeriön henkilöstön osaamista, rakennetta ja määrää. Suunnittelussa noudatetaan valtionhallinnon henkilöstöpolitiikan linjauksia, ministeriön henkilöstöstrategiaa sekä valtionhallinnon organisaatiomuutoksia koskevia henkilöstöpoliittisia toimintatapasuosituksia. Huolehditaan ministeriön palkkakilpailukyvyistä ja palkkausjärjestelmän toimivuudesta ja oikeudenmukaisuudesta.

Työhyvinvointi

- Henkilöstön työhyvinvoinnista huolehditaan ministeriön henkilöstöstrategian mukaisesti. Huolehditaan ministeriön työnantajakuvasta ja palkkakilpailukyvyistä. Luodaan ja otetaan käyttöön työhyvinvointia tukevia toimintamalleja ja menetelmiä.
- Jatketaan ministeriön työergonomian kehittämistä ja työympäristön laadun parantamista. Kaluste- ja varustehankinnoissa otetaan huomioon muuttuvat työ- ja toimintatavat.

4.2 Opetushallitus

Opetushallituksen tehtävänä on vastata toimialaansa kuuluvan koulutuksen kehittämisestä, edistää koulutuksen tuloksellisuutta sekä seurata koulutuksen järjestämistä sekä huolehtia muista erikseen säädetyistä tehtävistä.

Opetushallitus kehittää tulevaisuuden koulututusta ja elinikäistä oppimista tavoitteena Suomen menestystä edistävän osaamisen vahvistaminen ja koulutuksen tuloksellisuuden ja vaikuttavuuden edistäminen.

Opetushallitus kehittää opetustoimen kehittämisessä tarvittavan tiedon tuotantoa ja raportointia niin, että päätöksenteon käyttöön saadaan koulutuksen tuloksellisuutta, saavutettavuutta, tasa-arvoa ja kouluhyvinvointia koskevaa informaatiota.

Opetushallitus tukee elinikäistä oppimista, oppimisen kehittämistä ja työllistymistä tarjoamalla laadukkaita, tehokkaita ja oikein kohdentuvia tukipalveluja kansalaisille, opetustoimen henkilöstölle ja koulutuksen järjestäjille.

Opetushallituksen ja valtion oppilaitosten tulosohejausta ja palveluprosesseja kehitetään luomalla edellytyksiä tulokselliselle toiminnalle ja valtion tuottavuusohjelman tavoitteiden toteuttamiselle.

4.3 Kansainvälinen yhteistyö

Kansainvälistyminen on määritelty yhdeksi opetusministeriön toimialan strategiseksi avainalueeksi.

Kulttuurialan kansainvälisen yhteistyön rakenteellisten edellytysten turvaamisella luodaan koti- ja ulkomailla oleville toimijoille edellytykset suomalaisen kulttuurin tunnetuksi tekemiseen muuttuvassa kansainvälisessä toimintaympäristössä.

Perussuunnitelma

Osallistutaan pohjoismaiseen ja muuhun kansainväliseen toimintaan koulutuksen ja tieteen alalla. Koulutus- ja tiedepolitiikan kansainvälistymisen tavoitteita on käsitelty luvussa 5 ja kulttuuri- liikunta- ja nuorisopolitiikan tavoitteita luvussa 6.

Ulkosuomalaisten suomen ja ruotsin kielen opetusta ja suomalaisen kulttuurin tunteudesta edistävää toimintaa sekä mahdollisuuksien mukaan muuta kansainvälistymiseen liittyvää koulutustoimintaa tuetaan.

Muuttuvassa kansainvälisessä toimintaympäristössä tuetaan kahden- ja monenkeskisen kulttuuriyhteistyön edellytyksiä sekä ulkosuomalaisten ja sukukansojen kulttuuritoimintaa. Kahdenvälisen kulttuurivaihdon merkittävimpiä hankkeita on suomalaisen kulttuurin esittäytyminen Ranskassa vuonna 2008 ja Kiinan kanssa solmitun kulttuurivaihtosopimuksen toimeenpano.

- Toimeenpannaan Suomi Ranskassa 2008 -kulttuurikausiohjelma.
- Osallistutaan Arktisen, Barentsin Euroarktisen ja Itämeren neuvostojen kulttuurielinten toimintaan.
- Tuetaan eräiden taiteen tiedotuskeskusten, kulttuuriviennin tukiverkoston ja muiden yhteisöjen kansainvälistä toimintaa
- Rahoitetaan Unescon yleissopimuksen kulttuuri-ilmajuhlien moninaisuuden suojelemisesta ja edistämisestä, ns. kulttuuridiversiteettisopimuksen toteuttamisesta aiheutuva Suomen maksuosuus.
- Rahoitetaan Unescon urheilun dopinginvastaisen yleissopimuksen Suomen maksuosuus.
- Rahoitetaan Euroopan neuvoston urheilua koskevan laajennetun osittaissopimuksen Suomen maksuosuus.

Kehysehdotus

Opetusministeriön kansainvälisen toiminnan strategisia painopisteitä ovat mm. Aasia-yhteistyön kehittäminen ja kansainvälisyyskasvatuksen tehostaminen. Kansainvälisen kulttuuriryhteyden toimintaedellytyksiä lisätään kansainvälisen yhteistyön toimintaohjelman ja kulttuuriviennin kehittämisohjelman mukaisesti.

- Työstetään edelleen opetusministeriön Aasia-ohjelman toimenpiteitä läsnäolon, verkostojen ja yhteistyömuotojen tehostamiseksi. Tavoitteena on lisätä näkyvyyttä ja vaikuttavuutta sekä helpottaa hallinnonalan tulevaisuudessa laajenevaa Aasia-toimintaa mahdollisimman kustannustehokkaasti.
- Toteutetaan Kansainvälisyyskasvatus 2010 -ohjelman toimenpiteitä kiinnittäen erityistä huomiota opetussektorin rooliin kansainvälistyvässä yhteiskunnassa ja kansainvälistymisen haasteiden hallinnassa.

4.4 Kansainvälisen henkilövaihdon keskus CIMO

Kansainvälisen henkilövaihdon keskuksen CIMO:n tavoitteena on edistää kansainvälistä vuorovaikutusta koulutuksessa, työ- ja kulttuurielämässä sekä nuorison keskuudessa. CIMO toimii EU:n koulutus- ja nuoriso-ohjelman kansallisena toimistona sekä EU:n kulttuuriohjelmien tiedotuspisteenä.

4.4.1 Kehysehdotus

- Hakaniemenkatu 2:n koko kiinteistö tyhjennetään tehtävää saneerausta varten viimeistään vuoden 2007 alussa, jolloin CIMO muuttaa väliaikaisesti toimitiloihin palatakseen Hakaniemenkatu 2:een peruskorjauksen valmistuttua. CIMO:n toiminnan laajentuminen otetaan huomioon tilajärjestelyissä ja samalla uudistetaan toiminnan edellyttämää varustusta.

4.5 Kirkollisasiat

4.5.1 Tavoitteet

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Opetusministeriön tavoitteena on turvata suotuisat toimintaedellytykset evankelis-luterilaiselle ja ortodoksiselle kirkolle sekä muille uskonnollisille yhdyskunnille, edistää mahdollisuuksia uskonnon tunnustamiseen ja harjoittamiseen sekä muilla tavoin edistää uskonnonvapauden toteutumista.

Hautaustoimen yleisessä järjestämisessä lähtökohtana on uskonnonvapauden ja yhdenvertaisuuden sekä arvokkuuden ja kunnioittavuuden toteutuminen.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Kansankirkkojen itsehallintoa niiden sisäistä toimintaa ja hallintoa koskevissa asioissa pyritään edelleen vahvistamaan. Edistetään uskonnollisten yhdyskuntien yhdenvertaisuutta valtion taloudellisen tuen suhteen.

4.5.2 Perussuunnitelma

Evankelis-luterilaisen kirkon kirkkolaki uudistetaan. Opetusministeriön tavoitteena uudistuksessa on siirtää kirkon hallintoa ja toimintaa koskevaa yksityiskohtaista sääntelyä nykyistä enemmän kirkkojärjestyksen tasolle ja uudistaa kirkkolakia nykyistä yleispiirteisemmäksi. Aloiteoikeus kirkkolain säätämiseen ja siihen liittyvä valmisteluvastuu kuuluu kirkolle, mutta opetusministeriö osallistuu valmisteluun asiantuntijaroolissa ja huolehtii kirkolliskokouksen ehdotuksen valmistuttua asian jatkokäsittelystä.

4.5.3 Kehysehdotus

Rekisteröidyille uskonnollisille yhdyskunnille myönnetään vuodesta 2008 alkaen valtionavustusta, jonka jakautuminen yhdyskuntien kesken perustuu yhdyskuntien jäsenmäärään.

5 Koulutus- ja tiedepolitiikka

5.1 Yleiset tavoitteet

Koulutus- ja tiedepolitiikan tavoitteena on vahvistaa Suomen kilpailukykyä ja hyvinvointia edistävää osaamista.

Koulutuksen kehittämisen painopisteitä ovat koulutuksen laadun ja tehokkuuden parantaminen, lasten ja nuorten tukeminen ja ohjaus sekä aikuisten koulutusmahdollisuuksien parantaminen. Työurien pidentymistä edistetään sekä parantamalla nuorten sijoittumista koulutukseen ja työelämään että lisäämällä työikäisen aikuisväestön koulutusmahdollisuuksia. Tavoitteena on, että

- vähintään 97 % peruskoulun päättävistä aloittaa samana vuonna lukiossa, ammatillisessa koulutuksessa tai perusopetuksen lisäopetuksessa vuonna 2008,
- koulutuksen keskeyttäminen vähenee ja läpäisy paranee,
- korkeakoulutuksen aloittamisikä alenee yhdellä vuodella vuoteen 2008 mennessä ja tutkinnon suorittamisikä vähintään vuodella vuoteen 2012 mennessä,
- vuosittain koulutukseen osallistuvien osuus työikäisestä aikuisväestöstä kasvaa vähintään 60 %:iin vuoteen 2008 mennessä ja
- tohtorin tutkintojen määrä nousee 1 600 tutkintoon vuoteen 2008 mennessä.

Tavoitteenasettelu uudistetaan vuoden 2007 lopussa vahvistettavassa koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmassa vuosille 2007–2012.

Opintotukea kehitetään koulutuspoliittisten tavoitteiden pohjalta. Tavoitteena on riittävä ja kannustava opintotuki, jolla edistetään suunnitelmallista ja päätoimista opiskelua ja opintoaikojen lyhenemistä.

Oppilaitosverkon ja koulutuspalvelujen sopeuttamista väestökehitykseen tuetaan. Korkeakouluverkon rakennetta kehitetään.

Toimialan tuottavuutta parannetaan keskittämällä voimavaroja ydintehtäviin, siirtämällä talous- ja henkilöstöhallinnon toimintoja palvelukeskuksiin sekä kehittämällä sähköistä asiointia.

Valtionosuussektorin tuottavuuden parantaminen tapahtuu osana kunta- ja palvelurakennemuutosta.

Kehitetään koulutusta koskevan päätöksenteon edellyttämää tiedontuotantoa ja tehostetaan seuranta-, arviointi- ja tutkimustiedon käyttöä.

Koulutustakuu: perusopetuksen suorittaneiden välitön sijoittuminen koulutukseen

	2004	2005	2006 (tavoite)	2007 (tavoite)	2008 (tavoite)	2009 (tavoite)	2010 (tavoite)	2011 (tavoite)
Ammatilliseen perustutkintoon johtavaan koulutukseen sijoittuneet (%)	38,4 %	39,4 %	38,5 %	38,5 %	38,5 %	38,5 %	38,5 %	38,5 %
Lukiokoulutukseen sijoittuneet (%)	54,1 %	53,3 %	54,5 %	55,0 %	55,0 %	55,0 %	55,0 %	55,0 %
Peruskoulun lisäopetukseen sijoittuneet (%)	2,5 %	2,5 %	2,5 %	3,0 %	3,5 %	4,0 %	4,0 %	4,0 %
Tutkintoon johtavaan koulutukseen tai peruskoulun lisäopetukseen sijoittuneet yht. (%)	95,0 %	95,1 %	95,5 %	96,5 %	97,0 %	97,5 %	97,5 %	97,5 %
Sijoittuneiden määrä yhteensä	60 400	60 200	63 300	63 300	64 700	62 900	63 200	63 200

Tutkintoon johtavan koulutuksen keskeyttäminen (%) ¹⁾

	2003	2004	2006 (tavoite)	2007 (tavoite)	2008 (tavoite)	2009 (tavoite)	2010 (tavoite)	2011 (tavoite)
Lukiokoulutus	2,0 %	1,9 %	2,0 %	2,0 %	2,0 %	2,0 %	2,0 %	2,0 %
Ammatillinen peruskoulutus ²⁾	10,2 %	9,7 %	9,0 %	8,5 %	8,0 %	7,5 %	7,0 %	7,0 %
Ammattikorkeakouluopinnot	6,2 %	6,3 %	6,0 %	6,0 %	5,7 %	5,4 %	5,0 %	5,0 %
Yliopistokoulutus ³⁾	4,5 %	4,8 %	4,2 %	4,2 %	4,2 %	4,0 %	3,9 %	3,9 %

Korkeakoulututkinnon suorittajien keski-ikä (mediaani)

	2003	2004	2006 (tavoite)	2007 (tavoite)	2008 (tavoite)	2009 (tavoite)	2010 (tavoite)	2011 (tavoite)
Ammattikorkeakoulututkinto ⁴⁾	25,0	25,1	24,5	24,5	24,3	24,2	24	24
Ylempi korkeakoulututkinto	27,3	27,3	27,0	26,9	26,6	26,3	26	26

Tutkinnon suorittaneiden työllistyminen ja jatko-opintoihin sijoittuminen (%) ⁵⁾

	2003	2004	2006 (tavoite)	2007 (tavoite)	2008 (tavoite)	2009 (tavoite)	2010 (tavoite)	2011 (tavoite)
Ylioppilastutkinto	70,1 %	70,0 %	72,0 %	72,0 %	72,0 %	72,0 %	72,0 %	72,0 %
Ammatillinen perustutkinto	72,3 %	73,4 %	74,0 %	75,0 %	75,5 %	76,5 %	77,0 %	77,0 %
Ammatillisen lisäkoulutuksen tutkinto	84,9 %	85,5 %	86,0 %	86,3 %	86,5 %	87,0 %	87,5 %	87,5 %
Ammattikorkeakoulututkinto	87,1 %	89,0 %	88,0 %	88,3 %	88,5 %	88,7 %	89,0 %	89,0 %
Yliopistotutkinto ⁶⁾	91,1 %	92,1 %	92,0 %	92,3 %	92,6 %	93,0 %	93,0 %	93,0 %
Tohtoritutkinto	91,0 %	91,2 %	92,0 %	92,3 %	92,6 %	93,0 %	93,0 %	93,0 %

Tiedepolitiikan painopisteenä ovat kansainvälisyyden vahvistaminen, tutkijankoulutuksen ja tutkijanuran kehittäminen sekä tieteen ja yhteiskunnan vuorovaikutuksen lisääminen.

1) Lukuvouden aikana opintonsa keskeyttävät, jotka eivät sijoitu muualle koulutusjärjestelmään

2) Tilasto ei sisällä näyttötutkintona suoritettavaan ammatilliseen perustutkintoon valmistavaa koulutusta, oppisopimuskoulutusta eikä erityisoppilaitoksissa järjestettävää koulutusta.

3) Sisältää alemmat ja ylempät korkeakoulututkinnot

4) Nuorten koulutus

5) Kuvaa työllistymisen ja jatko-opintoihin sijoittumisen tilannetta vuoden lopussa. Tarkastelussa ovat kyseisen vuoden heinäkuun alkuun mennessä ja kolmen edeltävän vuoden aikana suoritettut tutkinnot.

6) Ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneista

5.2 Yleissivistävä koulutus

5.2.1 Tavoitteet

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Yleissivistävän koulutuksen (esiopetus, perusopetus, koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta, lisäopetus, lukiokoulutus, ja taiteen perusopetus) kehittämisen lähtökohtana on koulutuksen perusturvan ja hyvinvoinnin takaaminen kaikille asuinpaikasta, kielestä ja taloudellisesta asemasta riippumatta. Toiminnan tavoitteena on varmistaa oppilaiden ja opiskelijoiden oikeus laadukkaaseen ja ammattitaitoiseen opetukseen ja ohjaukseen sekä innovatiiviseen oppimisympäristöön ja lisääntyvään hyvinvointiin.

Kehittämisessä on keskeistä koulutuksellisen syrjäytymisen ehkäiseminen sekä oppimista ja muiden koulunkäyntivaikeuksien varhainen tunnistaminen ja tuki. Erityistä huomiota kiinnitetään opetus- ja työmuotojen kehittämiseen sekä koulun toimintakulttuurin muuttamiseen niin, että opetusta eheyttävät toimenpiteet tulevat osaksi kaikkien koulujen arkea. Tavoitteena on perusopetuksen ja lukiokoulutuksen toteuttaminen laadukkaasti ja tuloksellisesti siten, että oppilaat saavuttavat jatko-opintojen edellyttämät valmiudet ja siten, että vuonna 2008 vähintään 97 % perusopetuksen päättävistä aloittaa samana vuonna lukiossa ammatillisessa koulutuksessa tai perusopetuksen lisäopetuksessa.

Suomalaisen yhteiskunnan monikulttuurisuuskehitystä ja monikulttuurisuustaitojen kehittymistä tuetaan ja suomalaisen koulutusjärjestelmän kansainvälistä painoarvoa hyödynnetään.

Analysoidaan perusopetuksen, lukiokoulutuksen ja taiteen perusopetuksen oppilaitosverkon kehittymistä ja ennakoitaan muutosten vaikutuksia palveluiden laatuun ja tuottavuuteen. Varmistetaan, että kunta- ja palvelurakenteen uudistuessa yleissivistävän koulutuksen laatu, saavutettavuus ja oppilaiden ja opiskelijoiden hyvinvointi paranee.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Kehittämistoiminnalla tähdätään opetuksen laadun kehittämiseen niin, että yleissivistävä koulutus on jatkossakin huippuluokkaa kansainvälisissä vertailuissa. Tuetaan koulujen ja oppilaitosten osallistumista kansainvälisiin yhteistyöhankkeisiin erityisesti vaihto-ohjelmien ja EU:n Elinikäisen oppimisen koulutusohjelman avulla.

Oppimistulokset OECD:n Pisa-tutkimuksessa (tavoite/OECD-maiden keskiarvo)

	2001	2004	2007	2010
Lukutaito	546/500	543/500	535-550/500	538-550/500
Matematiikka	536/500	544/500	535-550/500	538-550/500
Luonnontiede	538/500	548/500	535-550/500	538-550/500

Perusopetuksen keskeyttäneet suhteutettuna peruskoulun päättävien lukumäärään, %

	2003	2004	2008	2011
Perusasteen koulutus	0,55	0,47	0,45	0,4

Lukiokoulutuksen uusien opiskelijoiden kolmessa vuodessa suorittama ylioppilastutkinto, %

	2004	2008	2009	2010	2011
	77,3	79,5	80,5	80,5	80,5

5.2.2 Perussuunnitelma

- Toteutetaan kouluhyvinvointia koskeva toimenpidekokonaisuus. Kouluhyvinvointia edistetään suuntaamalla toimenpiteitä erityisesti koulukiusaamisen ehkäisyyn, perusopetuksen nivelvaiheiden opetus- ja työmuotojen kehittämiseen koulutuksellisen syrjäytymisen välttämiseksi sekä oppimis- ja muiden koulunkäyntivaikeuksien varhaiseksi tunnistamiseksi ja ennalta ehkäisemiseksi. Kehitetään oppilashuollon rakennetta, sisältöä ja toimintamuotoja sekä oppilashuollon valtakunnallista tilastointia. Käynnistetään oppilashuoltoa koskevaa tutkimusta. Tuetaan oppilaiden ja opiskelijoiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia lisääviä rakenteita.
- Valmistellaan maahanmuuttajakoulutuksen strategia ja toimenpideohjelma. Maahanmuuttajien kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan edistetään suuntamalla toimenpiteitä maahanmuuttajien oman äidinkielen opetuksen, suomi/ruotsi toisena kielenä opetuksen sekä opintojen ja oppilaanohjauksen kehittämiseksi. Tavoitteena on kehittää maahanmuuttajien osaamisen tunnistamista ja tunnustamista sekä parantaa muista kulttuureista tulleiden tyttöjen ja naisten mahdollisuuksia osallistua koulutukseen. Tuetaan koulutuksen järjestäjiä lasten ja nuorten ohjaamisessa suvaitsevaisuuteen sekä myönteiseen suhtautumiseen eri kulttuureja kohtaan. Tuetaan lasten ja nuorten kasvua ja kehitystä monikulttuurisen yhteiskunnan jäseniksi.
- Toteutetaan erityisopetuksen toimenpideohjelman esityksiä tukemaan oppimis- ja sopeutumisvaikeuksien varhaista tunnistamista ja opetusjärjestelyiden kehittämistä.
- Alueellisia yhteistyöverkostoja rakennetaan ottaen huomioon toisen asteen opintotarjonnan monipuolistaminen, opetusteknologian hyödyntäminen (virtuaaliopetus, etäopetus) sekä kokemusten levittäminen erilaisten opetustarjontaratkaisujen ja hallinnollisten mallien toimivuudesta. Virtuaali- ja etäopetusta integroidaan koulutuksen järjestäjien yhteistyöhön koulutuksen kehittämistä tukevalla tavalla.

5.2.3 Kehysehdotus

- Käynnistetään valtakunnallinen koulupäivän eheyttämisen kehittämishanke 1–9 -luokkien oppilaille perusopetuksen järjestämisen ja yhteisöllisen toimintakulttuurin kehittämiseksi. Hankkeessa kehitetään koulupäivän muodostamista vähentäen lapsen yksinolon aikaa siten, että koulupäivä tukee aiempaa kokonaisvaltaisemmin lasten ja nuorten luovuutta, oppimista ja kasvua. Toiminnassa hyödynnetään aamu- ja iltapäivätoiminnassa luotuja toimintoja ja luodaan aivan uusia toimintatapoja koulupäivän uudistamiseksi.
- Helsinkiin sijoitettavan EU:n kemikaaliviraston henkilöstön ja muun kansainvälisen henkilöstön lasten koulutuksen järjestämiseksi perustetaan Eurooppa-koulu, jonka toiminta käynnistetään elokuussa 2008.
- Maahanmuuttajaoppilaiden valmistavaa opetusta laajennetaan lukuvuoden mittaiseksi.
- Kielikoulujen ja valtion erityiskoulujen menokehys on jäänyt jälkeen todellisesta kustannuskehityksestä, mikä on vaikeuttanut opetuksen järjestämistä ja heikentänyt lainsäädännössä määritellyn opetuksen toteutumista. Myös koulukotien toimintaan talousarviossa varattu määräraha on riittämätön opetuksen turvaamiseen.
- Taiteen perusopetuksen rahoitusta laajennetaan ottaen huomioon eri taiteenalat ja opetuksen saavutettavuus. Ensisijaisesti lisätään opetustuntiperusteisen rahoituksen piirissä

olevien koulutuksen järjestäjien valtionosuuteen oikeuttavien opetustuntien määrää. Taiteen perusopetuksen arviointi toteutetaan, kun on saatu kokemuksia uusien opetussuunnitelman perusteiden toteutumisesta.

5.2.4 Toiminnan laajuus

Yleissivistävän opetuksen valtionosuuden perusteena olevan oppilasmäärän (taiteen perusopetuksen sekä aamu- ja iltapäivätoiminnan osalta valtionosuuteen oikeuttavan tuntimäärän) arvioidaan kehittyvän suunnitelmakaudella seuraavasti:

	Toteuma 2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Esiopetus	57 577	57 000	56 500	56 000	57 000	58 000	58 000
Perusopetus ¹⁾	575 736	565 000	556 000	547 000	538 000	530 000	525 000
josta lisäopetus	2 370	2 500	2 700	2 700	2 700	2 700	2 700
Nuorten lukiokoulutus	107 454	108 000	110 500	110 000	110 000	110 000	108 000
Aikuisten lukiokoulutus	23 707	24 000	24 000	24 000	24 000	24 000	24 000
josta aineopiskelijat	14 817	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000
Taiteen perusopetus							
Musiikkioppilaitosten tunnit	1 505 000	1 505 000	1 509 000	1 509 000	1 509 000	1 509 000	1 509 000
Muun taiteen perusopetuksen tunnit	69 044	69 044	90 650	90 650	90 650	90 650	90 650
Aamu- ja iltapäivätoiminta							
Osallistuvien lasten määrä	42 068	42 000	46 000	50 000	51 700	53 400	55 000
Ohjaustuntien määrä	2 117 873	2 200 000	2 830 300	2 930 000	3 027 000	3 126 000	3 223 000

5.3 Ammatillinen koulutus

5.3.1 Tavoitteet

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Ammatillisen koulutuksen päämääränä on vahvistaa työelämän ja yhteiskunnan hyvinvointia ja kilpailukykyä kansainvälistyvässä toimintaympäristössä kohottamalla väestön ammatillista osaamista sekä tukemalla työelämälähtöistä innovaatiotoimintaa. Keskeisiä tavoitteita ovat koulutuksen laadun, työelämävastaavuuden ja vaikuttavuuden parantaminen sekä ammatillisen osaamisen ja ammattitaidon arvostuksen lisääminen.

Osaavan työvoiman saatavuuden parantaminen suunnitelmakaudella edellyttää samanaikaisesti sekä nuorten koulutukseen pääsyn ja joustavien koulutusväylien turvaamista että aikuisväestön koulutusmahdollisuuksien lisäämistä. Ammatillisen koulutuksen tuottamaan osaamiseen kohdistuvat vaatimukset lisääntyvät samanaikaisesti kun opiskelijoiden yksilölliset erot kasvavat.

Perusopetuksen samana vuonna päättäneistä noin 38,5 % sijoittuu ammatilliseen perustutkintoon johtavaan koulutukseen. Tämän lisäksi ammatilliseen peruskoulutukseen ohjaavaan ja valmistavaan koulutukseen, vammaisten valmentavaan ja kuntouttavaan ope-

1) Vuoden 2005 toteuma ei sisällä 18-vuotta täyttäneitä oppilaita

tukseen ja ohjaukseen, maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavaan koulutukseen sekä muuhun kuin ammatilliseen perustutkintoon johtavana koulutuksena järjestettävään kotitalousopetukseen sijoittuu noin 2 % perusopetuksen samana vuonna päättäneistä.

Ammatillisen perustutkinnon suorittaneiden työllistymiselle ja jatko-opintoihin sijoittumiselle asetetaan suunnitelmakaudella seuraavat tavoitteet:

	2003 toteuma	2004 toteuma	2007 TAE	2008 tavoite	2009 tavoite	2010 tavoite	2011 tavoite
Perustutkinnon suorittaneiden työllistyminen ja jatko-opintoihin sijoittuminen ²⁾	72,3 %	73,4 %	75,0 %	75,5 %	76,5 %	77,0 %	77,0 %
– työlliset (sisältää työlliset opiskelijat)	61,7 %	63,4 %	64,5 %	65,0 %	65,5 %	66,0 %	66,0 %
– päätoimiset opiskelijat	10,6 %	10,0 %	10,5 %	10,5 %	11,0 %	11,0 %	11,0 %

Toiminnallinen tuloksellisuus

Ammatillisen koulutusjärjestelmän tehostaminen on suunnitelmakaudella välttämätöntä. Tämä edellyttää alueellisesti tarkoituksenmukaista, riittävät taloudelliset ja osaamisresurssit omaavaa ammatillisen koulutuksen kokonaisuutta palvelevaa järjestäjäverkkoa, monipuolisia ja toimivia työelämäsuhteita ja koulutuksen järjestäjien välistä tiivistä yhteistyötä sekä koko koulutusjärjestelmää koskevan aikaisemmin hankitun osaamisen tunnustamisjärjestelmän toimivuutta.

Ammatillisen peruskoulutuksen keskeyttämisen vähenemiselle ja läpäisyn tehostumiselle asetetaan suunnitelmakaudella seuraavat tavoitteet:

	2003 toteuma	2004 toteuma	2007 TAE	2008 tavoite	2009 tavoite	2010 tavoite	2011 tavoite
Ammatilliseen perustutkintoon johtavan koulutuksen keskeyttäminen ³⁾							
– keskeyttää opintonsa ammatillisessa koulutuksessa	11,4 %	10,8 %	9,5 %	9,0 %	8,5 %	8,0 %	8,0 %
– keskeyttää opintonsa ammatillisessa koulutuksessa eikä sijoitu muualle koulutusjärjestelmään	10,2 %	9,7 %	8,5 %	8,0 %	7,5 %	7,0 %	7,0 %
Ammatilliseen perustutkintoon johtavan koulutuksen läpäisy ⁴⁾							
– perustutkinnon kolmen ja puolen vuoden kuluessa suorittaneiden osuus	60,0 %	59,6 %	61,5 %	62,0 %	62,5 %	63,0 %	63,0 %

2) Lähde: Tilastokeskus. Sisältää myös muun kuin opetushallinnon alaisen koulutuksen. Kuvaa työllistymisen ja jatko-opintoihin sijoittumisen tilannetta vuoden lopussa. Tarkastelussa ovat kyseisen vuoden heinäkuun loppuun mennessä ja kolmen edeltävän vuoden aikana suoritettavat ammatilliset perustutkinnot.

3) Lähde: Tilastokeskus. Vain opetushallinnon alainen koulutus. Tilasto ei sisällä näyttötutkintona suoritettavaan ammatilliseen perustutkintoon valmistavaa koulutusta, oppisopimuskoulutusta eikä erityisoppilaitoksissa järjestettävää koulutusta.

4) Lähde: Tilastokeskus. Kuvaa kolme vuotta tilastointivuotta aikaisemman kalenterivuoden uusien opiskelijoiden tilannetta tilastointivuoden lopussa. Tilasto ei sisällä näyttötutkintona suoritettavaan ammatilliseen perustutkintoon valmistavaa koulutusta, oppisopimuskoulutusta eikä erityisoppilaitoksissa järjestettävää koulutusta.

5.3.2 Perussuunnitelma

Yhteiskunnallisen vaikuttavuuden ja toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteiden toteuttaminen edellyttää suunnitelmakaudella seuraavia hankkeita ja toimenpiteitä:

- Ammatillisen peruskoulutuksen tarjonta suunnataan työvoiman kysynnän mukaisesti pitäen samanaikaisesti tavoitteena tasavertaisia koulutusmahdollisuuksia maan eri osissa.
- Ammattiopistostrategialla pyritään riittävän vahvan rakenteellisen ja taloudellisen perustan muodostamiseen ammatillisen koulutuksen järjestämiselle alueilla ja eri alojen koulutuksessa sekä koulutuksen vaikuttavuuden ja tehokkuuden lisäämiseen. Tavoitteisiin pyritään muodostamalla alueellisia tai muutoin vahvoja ammattiopistoja, joiden toiminta kattaa koulutuksen järjestäjän kaikki koulutustoiminnot ja opetusyksiköt. Ammattiopistojen muodostumista edistetään opetusministeriön käynnistämällä vauhdittamishankkeella.
- Lukioiden ja ammattiopistojen yhteistyötä lisätään erityisesti yhteisen opintotarjonnan, yhteisten opinto-ohjelmien sekä alueellisen koulutustarjonnan suunnittelussa ja toteuttamisessa. Yhteistyötä tukemalla vahvistetaan ammatillisten tutkintojen antamia jatko-opintovalmiuksia.
- Ammatillisten tutkintojen asema tutkintojärjestelmässä selkiytetään. Työelämän toimintakokonaisuuksien pohjalta kehitetään toimiva osatutkintojen järjestelmä, jolla joustavoitetaan ammatillisten tutkintojen suorittamista.
- Ammattiosaamisen näyttöjen käyttöönotosta aiheutuvat lisäkustannukset otetaan huomioon yksikköhintojen keskimääräisiä euromääriä vahvistettaessa vuosina 2008–2009.
- Koulutusaikojen lyhentämiseksi ja koulutuksen joustavoittamiseksi aikaisemmin hankitun osaamisen tunnustamista tehostetaan ja tilastointia uudistetaan tunnustamiskäytäntöjen läpinäkyvyyden ja seurannan parantamiseksi. Selvitetään opetussuunnitelmaperusteisesta ja näyttötutkintoon valmistavasta koulutuksesta valmistuvien koulutuksen kokonaisuudesta ja todellisia opiskeluaikoja.
- Vuonna 2006 kokeiluna käynnistetty ammatilliseen peruskoulutukseen ohjaava ja valmistava koulutus vakiinnutetaan suunnitelmakaudella osaksi ammatillista peruskoulutusta.
- Koulutukseen hakemista ja valintaa tehostetaan ottamalla ammatillisen ja lukiokoulutuksen sähköinen hakujärjestelmä kattavasti käyttöön vuoden 2008 yhteishauissa. Toiminnan säätely- ja ohjausprosesseja tehostetaan kehittämällä sähköistä asiointia ja tietopohjaa.
- Ammatillisten opettajien kelpoisuusvaatimukset tarkistetaan tavoitteena edistää opettajien ammattiosaamista ja saatavuutta.
- Ammatillisten tutkintojen kansainvälistä tunnettavuutta ja koulutuksessa olevien liikkuvuutta parannetaan. Euroopan unionin Kööpenhamina-prosessissa toteutetaan Helsinki 2006 -opetusministerikokouksen mukaiset toimet.

5.3.3 Kehysehdotus

- Tehostettua tukea tarvitsevien opiskelijoiden määrän kasvu otetaan huomioon ammatillisen peruskoulutuksen resursoinnissa koulutuksen loppuunsaattamisen edellyttämien tukipalvelujen turvaamiseksi. Keskeyttämisen vähentämiseen ja läpäisyn tehostamiseen tähtäävää toimenpideohjelmaa uudistetaan siten, että toimenpiteiden riittävä laajuus

ja kesto voidaan turvata. Aikaisemmin hankitun osaamisen tunnustamiskäytäntöjen vakiinnuttamiseen tähtäävät toimet kytketään tiiviisti läpäisyn tehostamisen toimenpidekokonaisuuteen.

- Ammattikoulutetun työvoiman saatavuuden parantamiseksi sekä nuorten koulutukseen pääsyn ja aikuisten koulutusmahdollisuuksien turvaamiseksi ammatillisen peruskoulutuksen järjestämislupien enimmäisopiskelijamääriä lisätään siten, että talousarviossa tästä aiheutuva opiskelijamäärälisäys on 1 000 opiskelijaa vuodesta 2008 lukien. Myös valtion oppilaitosten määrärahaa lisätään erityisopiskelijoiden määrän kasvun vuoksi.
- Laajennetaan ammatillisen ja lukiokoulutuksen sähköinen haku- ja koulutustietojärjestelmä koskemaan asteittain kaikkea toisen asteen koulutusta.

5.3.4 Toiminnan laajuus

Uudet opiskelijat

Perussuunnitelma

Tutkintoon johtavan/valmistavan ammatillisen koulutuksen uusien opiskelijoiden määrän arvioidaan kehittyvän seuraavasti:

	2004 toteuma	2005 toteuma	2006 arvio	2007 arvio	2008 TTS	2009 TTS	2010 TTS	2011 TTS
Perustutkintoon johtava/valmistava koulutus yhteensä	60 350	61 700	62 500	62 000	61 000	60 500	60 500	60 500
1. Oppilaitosmuotoinen koulutus	53 800	54 690	54 500	54 500	53 500	53 000	53 000	53 000
1.1. Opetussuunnitelma-perusteinen koulutus	47 850	47 525	48 000	48 000	47 000	46 500	46 000	46 000
· josta alle 25-vuotiaat	43 250	43 235	44 000	44 000	44 000	44 000	43 500	43 500
· josta vähintään 25-vuotiaat	4 600	4 290	4 000	4 000	3 000	2 500	2 500	2 500
1.2. Näyttötutkintoon valmistava koulutus	5 950	7 165	6 500	6 500	6 500	6 500	7 000	7 000
· josta alle 25-vuotiaat	1 450	1 770	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500
· josta vähintään 25-vuotiaat	4 500	5 395	5 000	5 000	5 000	5 000	5 500	5 500
2. Oppisopimuskoulutus ⁵⁾	6 550	7 010	8 000	7 500	7 500	7 500	7 500	7 500
· josta alle 25-vuotiaat	2 000	2 080	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500
· josta vähintään 25-vuotiaat	4 550	4 930	5 500	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Ammatti- ja erikoisammattitutkintoon valmistava koulutus ⁶⁾								
1. Oppisopimuskoulutus	12 590	12 870	13 500	14 000	14 500	14 500	14 500	14 500
· josta alle 25-vuotiaat	1 480	1 440	1 700	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000
· josta vähintään 25-vuotiaat	11 110	11 430	11 800	12 000	12 500	12 500	12 500	12 500

5) Vuonna 2004 oppisopimuskoulutuksen uusista opiskelijoista opetussuunnitelma-perusteisessa koulutuksessa aloitti 150 ja näyttötutkintoon valmistavassa koulutuksessa 6 400 ja vuonna 2005 vastaavasti 150 opetussuunnitelma-perusteisessa koulutuksessa ja 7 010 näyttötutkintoon valmistavassa koulutuksessa.

6) Oppilaitosmuotoisen lisäkoulutuksen tavoitteet esitetään luvussa "Ammatillinen lisäkoulutus ja vapaa sivistystyö".

Tutkintoon johtavan/valmistavan ammatillisen koulutuksen uusien opiskelijoiden määrän arvioidaan kehittyvän seuraavasti:

	2004 toteuma	2005 toteuma	2006 arvio	2007 arvio	2008 TTS	2009 TTS	2010 TTS	2011 TTS
Perustutkintoon johtava/valmistava koulutus yhteensä	60 350	61 700	62 500	62 000	61 300	60 800	60 800	60 800
1. Oppilaitosmuotoinen koulutus	53 800	54 690	54 500	54 500	53 800	53 300	53 300	53 300
1.1. Opetussuunnitelma- perusteinen koulutus	47 850	47 525	48 000	48 000	47 300	46 800	46 300	46 300
· josta alle 25-vuotiaat	43 250	43 235	44 000	44 000	44 300	44 300	43 800	43 800
· josta vähintään 25-vuotiaat	4 600	4 290	4 000	4 000	3 000	2 500	2 500	2 500
1.2. Näyttötutkintoon valmistava koulutus	5 950	7 165	6 500	6 500	6 500	6 500	7 000	7 000
· josta alle 25-vuotiaat	1 450	1 770	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500
· josta vähintään 25-vuotiaat	4 500	5 395	5 000	5 000	5 000	5 000	5 500	5 500
2. Oppisopimuskoulutus ⁷⁾	6 550	7 010	8 000	7 500	7 500	7 500	7 500	7 500
· josta alle 25-vuotiaat	2 000	2 080	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500
· josta vähintään 25-vuotiaat	4 550	4 930	5 500	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Ammatti- ja erikoisammatti- tutkintoon valmistava koulutus ⁸⁾								
1. Oppisopimuskoulutus	12 590	12 870	13 500	14 000	14 500	14 500	14 500	14 500
· josta alle 25-vuotiaat	1 480	1 440	1 700	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000
· josta vähintään 25-vuotiaat	11 110	11 430	11 800	12 000	12 500	12 500	12 500	12 500

7) Vuonna 2004 oppisopimuskoulutuksen uusista opiskelijoista opetussuunnitelmaperusteisessa koulutuksessa aloitti 150 ja näyttötutkintoon valmistavassa koulutuksessa 6 400 ja vuonna 2005 vastaavasti 150 opetussuunnitelmaperusteisessa koulutuksessa ja 7 010 näyttötutkintoon valmistavassa koulutuksessa.

8) Oppilaitosmuotoisen lisäkoulutuksen tavoitteet esitetään luvussa "Ammatillinen lisäkoulutus ja vapaa sivistystyö".

Opiskelijamäärät

Perussuunnitelma

Ammatillisen koulutuksen keskimääräisten vuosio opiskelijamäärien arvioidaan kehittyvän seuraavasti:

	2005 toteuma	2006 toteuma	2007 arvio	2008 TTS	2009 TTS	2010 TTS	2011 TTS
Peruskoulutus yhteensä	146 070	149 670	150 500	150 500	150 500	150 500	150 500
1. Oppilaitosmuotoinen koulutus yhteensä	133 350	135 400	135 500	135 500	135 500	135 500	135 500
1.1. Opetussuunnitelma- perusteinen koulutus	120 300	122 300	122 500	122 500	122 500	122 500	122 000
- josta erityisopetus	15 200	16 210	16 000	16 500	17 000	17 500	17 500
· valtion erityisoppilaitokset	880	880	880	880	880	880	880
· muut erityisoppilaitokset	2 880	2 940	3 020	3 120	3 120	3 120	3 120
· muut ammattiopistot	11 400	12 390	12 100	12 500	13 000	13 500	13 500
1.1.1. Tutkintoon johtava koulutus	116 600	118 140	118 000	117 700	117 500	117 500	117 000
1.1.2. Valmistavat koulutukset	3 700	4 160	4 500	4 800	5 000	5 000	5 000
· vammaisten valmentava ja kuntouttava opetus ja ohjaus	2 110	2 260	2 250	2 300	2 300	2 300	2 300
· maahanmuuttajien valmistava koulutus	910	1 050	1 050	1 100	1 150	1 200	1 200
· muuna kuin ammatillisena peruskoulutuksena järjestettävä kotitalousopetus	680	600	600	600	600	500	500
· ammatilliseen peruskoulutukseen ohjaava ja valmistava koulutus	-	250	600	800	950	1 000	1 000
1.2. Näyttötutkintoon valmistava koulutus	13 050	13 100	13 000	13 000	13 000	13 000	13 500
2. Oppisopimuskoulutus	12 720	14 270	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000
Lisäkoulutus⁹⁾							
1. Oppisopimuskoulutuksena järjestettävä lisäkoulutus yhteensä	22 610	22 510	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000
1.1. Ammatti- ja erikoisammatti- tutkintoon valmistava lisäkoulutus	19 770	20 170	22 200	22 200	22 200	22 200	22 200
1.2. Muu lisäkoulutus	2 840	2 340	2 800	2 800	2 800	2 800	2 800

9) Oppilaitosmuotoisen lisäkoulutuksen tavoitteet esitetään luvussa 5.4.

Ammatillisen koulutuksen keskimääräisten vuosipiskelijamäärien arvioidaan kehittyvän seuraavasti:

	2005 toteuma	2006 toteuma	2007 arvio	2008 TTS	2009 TTS	2010 TTS	2011 TTS
Peruskoulutus yhteensä	146 070	149 670	150 500	151 500	151 500	151 500	151 500
1. Oppilaitosmuotoinen koulutus yhteensä	133 350	135 400	135 500	136 500	136 500	136 500	136 500
1.1. Opetussuunnitelma- perusteinen koulutus	120 300	122 300	122 500	123 500	123 500	123 500	123 000
- josta erityisopetus	15 200	16 210	16 000	16 500	17 000	17 500	17 500
· valtion erityisoppilaitokset	880	880	880	900	900	900	900
· muut erityisoppilaitokset	2 880	2 940	3 020	3 100	3 100	3 100	3 100
· muut ammattiopistot	11 400	12 390	12 100	12 500	13 000	13 500	13 500
1.1.1. Tutkintoon johtava koulutus	116 600	118 140	118 000	118 700	118 500	118 500	118 000
1.1.2. Valmistavat koulutukset	3 700	4 160	4 500	4 800	5 000	5 000	5 000
· vammaisten valmentava ja kuntouttava opetus ja ohjaus	2 110	2 260	2 250	2 300	2 300	2 300	2 300
· maahanmuuttajien valmistava koulutus	910	1 050	1 050	1 100	1 150	1 200	1 200
· muuna kuin ammatillisena peruskoulutuksena järjestettävä kotitalousopetus	680	600	600	600	600	500	500
· ammatilliseen peruskoulu- tukseen ohjaava ja valmistava koulutus	-	250	600	800	950	1 000	1 000
1.2. Näyttötutkintoon valmistava koulutus	13 050	13 100	13 000	13 000	13 000	13 000	13 500
2. Oppisopimuskoulutus	12 720	14 270	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000
Lisäkoulutus ¹⁰⁾							
1. Oppisopimuskoulutuksena järjestettävä lisäkoulutus yhteensä	22 610	22 510	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000
1.1. Ammatti- ja erikoisammatti- tutkintoon valmistava lisäkoulutus	19 770	20 170	22 200	22 200	22 200	22 200	22 200
1.2. Muu lisäkoulutus	2 840	2 340	2 800	2 800	2 800	2 800	2 800

10) Oppilaitosmuotoisen lisäkoulutuksen tavoitteet esitetään luvussa 5.4.

5.4 Ammatillinen lisäkoulutus ja vapaa sivistystyö

Aikuiskoulutus

5.4.1 Tavoitteet

Aikuiskoulutusta kehitetään parlamentaarisen aikuiskoulutustyöryhmän ehdotusten pohjalta hallitusohjelman ja valtioneuvoston hyväksymän vuosia 2003–2008 koskevan koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelman mukaisesti. Tässä suunnitelmassa aikuiskoulutusta käsitellään lisäksi luvuissa 5.6. (yliopisto-opetus ja -tutkimus), 5.5. (ammattikorkeakoulut), 5.2. (yleissivistävä koulutus), 5.3. (ammatillinen koulutus) ja 6.3. (liikuntatoimi).

Alla olevassa taulukossa esitetään aikuiskoulutuksen rahoitus opetusministeriön hallinnonalalla vuoden 2007 talousarvion mukaisesti:

	milj. €	
* Ammatillinen lisäkoulutus ja vapaa sivistystyö	340,3	
- ammatillinen aikuiskoulutus		169,4
- vapaa sivistystyö		143,9
- opetushenkilöstön täydennyskoulutus ja aikuiskoulutuksen kehittäminen		17,4
- sivistys- ja neuvontajärjestöt		9,6
* Yliopistojen täydennyskoulutus ja avoin yliopisto	15,9	
* Yliopistojen aikuiset perustutkinto-opiskelijat (arvio)	162,0	
* Ammattikorkeakoulut	60,1	
* Lukiokoulutus (arvio)	13,0	
* Ammatillinen peruskoulutus (arvio)	80,1	
* Ammatillisten oppilaitosten aikuiset perustutkinto-opiskelijat (arvio)	37,0	
* Oppisopimuskoulutuksena järj. ammatillinen lisäkoulutus	75,7	
* Liikunnan koulutuskeskukset	14,8	
Yhteensä	798,9	

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Opetusministeriön hallinnonalan omaehtoisen aikuiskoulutuksen yleistavoitteena on

- kilpailukyvyn ja työllisyyden edistäminen lisäämällä työikäisen väestön mahdollisuuksia osallistua osaamistasoa ylläpitävään ja kohottavaan koulutukseen, tutkintojen suorittamista sekä aliedustettujen ryhmien osallistumista aikuiskoulutukseen,
- kansalaisyhteiskunnan, demokratian ja yhteiskunnan eheyden vahvistaminen ylläpitämällä ja suuntaamalla vapaan sivistystyön koulutusta sekä lisäämällä avointa oppimista edistävää koulustarjontaa sekä parantamalla koulutuksen saavutettavuutta,
- yhteiskunnallisen tasa-arvon ja kansalaisten sivistyksellisten oikeuksien turvaaminen parantamalla aikuisväestön elinikäisen oppimisen edellytyksiä sekä
- aikuiskoulutuksen laadun ja vaikuttavuuden kehittäminen kaikilla koulutustasoilla.

Opetusministeriön hallinnonalan aikuiskoulutusta kehitetään siten, että omaehtoinen aikuiskoulutus, työvoimapolitiittinen aikuiskoulutus ja henkilöstökoulutus muodostavat toimivan kokonaisuuden. Opetusministeriön hallinnonalan vastuulla on huolehtia omaehtoisen aikuiskoulutuksen riittävästä perustarjonnasta ja rahoituksesta, alueellisesti ja koulutusaloittain kattavan järjestäjäverkon toimintaedellytyksistä, aikuiskoulutukseen ja erityisesti työikäisen aikuisväestön ja työelämän kehittämistarpeisiin soveltuvasta tutkintojärjestelmästä, opetushenkilöstön täydennyskoulutuksen voimavaroista sekä koulutuksen laadun arvioinnista. Opetushallinnon vastuulle kuuluu edelleen yhteistyössä työhallinnon kanssa aikuisten koulutuksen tasa-arvon edistäminen ja aliedustettujen ryhmien koulutusmahdollisuuksien kehittäminen sekä elinikäisen oppimisen vahvistaminen. Tavoitteena on, että vuosittain omaehtoiseen aikuiskoulutukseen, työvoimapolitiittiseen koulutukseen ja henkilöstökoulutukseen osallistuvien osuus työikäisestä aikuisväestöstä kasvaa vähintään 60 %:iin vuoteen 2008 mennessä ja että samalla parannetaan ilman perusasteen jälkeistä tutkintoa olevien koulutustasoa ja syrjäytymisuhan alaisten aikuiskoulutukseen osallistumista. Koulutustarjontaa suunnataan erityisesti maahanmuuttajien osaamistarpeisiin sekä kasvavan senioriväestön sivistyspalveluihin.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Aikuiskoulutuksen toiminnallista tuloksellisuutta kehitetään kaikilla koulutusasteilla tulos- ja informaatio-ohjauksen avulla. Työikäiselle aikuisväestölle soveltuvia koulutusjärjestelyjä lisätään ja opitun tunnustamista ja hyväksilukemista tehostetaan kaikessa tutkintotavoitteisessa koulutuksessa koulutusresurssien käytön tehostamiseksi. Aikuiskoulutuksen kehittämisaikaväliltä suunnataan aikuisopiskeluun soveltuvien tutkintojen ja koulutusmallien kehittämiseen sekä verkko-opetuksen tarjonnan lisäämiseen ja monipuolistamiseen sekä aikuisopiskelijoiden neuvonta- ja ohjauspalvelujen kehittämiseen. Tutkintotavoitteisessa aikuiskoulutuksessa tavoitteena on tutkintojen tai osatutkintojen suoritusten määrän lisääminen 7 %:lla vuoteen 2010 mennessä.

Aikuiskoulutuksen alueellista yhteistyötä, saavutettavuutta ja vaikuttavuutta kehitetään vahvistamalla aikuiskoulutuksen järjestäjien yhteistyötä aikuiskoulutuksen alueellisten toimintajärjestelmien pohjalta. Ammatillisen aikuiskoulutuksen järjestäjäverkkoa kehitetään valtakunnallisesti toimivaksi sekä alueellisesti ja alakohtaisesti kattavaksi. Laadun kehittämistä ja työelämän palvelutehtävien toteutusta tuetaan kehittämisavustuksilla.

Opetuksen laatua parannetaan opetushenkilöstön täydennyskoulutusohjelmilla. Valtion rahoittama opetustoimen henkilöstökoulutus tukee henkilöstön tasapuolisia mahdollisuuksia täydennyskoulutukseen koulutuspolitiittisesti merkittävillä alueilla. Koulutusta suunnataan valtion talousarviossa määriteltäville painopistealueille, joita ovat erityisesti opettajien aine- ja aihekohtaisten taitojen, ohjauksen ja erityisopetuksen kehittäminen.

Aikuiskoulutuksen laatu varmistetaan eri tavoin hankitun osaamisen osoittavilla tutkintojärjestelmillä ja valtakunnallisilla arvioinneilla sekä osallistamalla kansallisten tavoitteiden ja tietotarpeiden kannalta tarkoituksenmukaisiin OECD:n ja EU:n aikuiskoulutusta ja aikuisväestön osaamista koskeviin tutkimuksiin ja selvityksiin. Ammatillisen lisäkoulutuksen laatua seurataan sähköisen opiskelijapalautejärjestelmän avulla.

5.4.2 Perussuunnitelma

Tavoitteita toteutetaan seuraavilla toimenpiteillä:

Koulutukseen osallistumisen lisääminen ja osaamistason kohottaminen

- *Noste-ohjelman loppuunsaattaminen.* Aikuisten koulutustason kohottamisen lisätoimenpideohjelman rahoitus päättyy vuoden 2007 talousarvioon. Ohjelmasta rahoitettavat koulutukset jatkuvat kuitenkin vuoden 2009 loppuun saakka.
- *Ammatillinen perus- ja lisäkoulutus.* Ammatillisessa peruskoulutuksessa turvataan aikuisväestölle riittävästi mahdollisuuksia tutkinnon suorittamiseen näyttötutkintoina ja oppisopimuskoulutuksessa sekä toteutetaan muita työikäiselle aikuisväestölle soveltuvia järjestelyjä. Työelämän ja työikäisen aikuisväestön osaamistarpeet sekä aikuiskoulutuksen erityispiirteet otetaan huomioon ammatillisen koulutuksen järjestäjäverkon kokoamisprosessissa.

Ammatillisen lisäkoulutuksen tarjontaa suunnataan erityisesti tutkintoihin valmistavaan koulutukseen sekä pk-yritysten henkilöstön ja maahanmuuttajaväestön tarpeisiin. Tavoitteena on, että tutkintotavoitteisen ammatillisen lisäkoulutuksen suunnitelmakaudella vuosittain vähintään 27 000 henkilöä, joista vähintään 80 % suorittaa tutkinnon tai sen osan kolmessa vuodessa koulutuksen alkamisesta lukien. Ammatillisia tutkintoja kehitetään yhteistyössä työelämän järjestöjen kanssa "Ammatillisten tutkintojen kehittämisperiaatteet ja asema koulutusjärjestelmässä" -työryhmän esitysten pohjalta. Ammatillisen aikuiskoulutuksen järjestäjien työelämän kehittämis- ja palvelutehtävään tarkoitettuja avustuksia lisätään yritysten ja muiden työpaikkojen henkilöstön osaamisen tukemiseksi. Ammatillisten erikoisoppilaitosten valtionosuusperusteiden muutostarpeet selvitetään.

Korkeakoulujen aikuiskoulutus. Korkeakoulujen aikuiskoulutustehtävän tavoitteina ovat korkeakoulutuksen alueellisen vaikuttavuuden lisääminen tarjoamalla riittävästi työikäiselle aikuisväestölle soveltuvaa koulutusta tutkintoon johtavassa koulutuksessa, alueiden ja niiden elinkeinojen kehittymistä kattavalla ja riittäväällä korkeakoulututkinnon suorittaneille kohdistetulla täydennyskoulutuksella sekä koulutuksellisen tasa-arvon edistäminen kattavalla avoimen korkeakoulun opetustarjonnalla. Aikuiskoulutusta koskevat tavoitteet otetaan huomioon korkeakoulujen rakenteellisessa kehittämisessä.

Yliopistojen aikuiskoulutusta kehitetään opetusministeriön työryhmän (OPM 38:2005) ja sitä konkretisoivan toimeenpanosuunnitelman pohjalta. Täydennyskoulutuksen ja muun aikuiskoulutuksen toimintaedellytykset ja rahoitusvastuut ratkaistaan osana korkeakoulujen rakenteellista kehittämistä siten, että riittävä ja kattava tarjonta voidaan turvata - myös niillä aloilla, joilla täydennyskoulutusta ei voida järjestää taloudellisesti kannattavasti. Yliopistot laativat aikuisten tutkinto-opiskelun, täydennyskoulutuksen ja avoimen yliopisto-opetuksen kattavat elinikäisen oppimisen strategiat.

Ammattikorkeakoulujen koulutustarjonnasta noin viidennes suunnataan aikuiskoulutukseen. Ammattikorkeakoulujen aikuiskoulutuksesta vähintään 60 % suunnataan aikuisten amk-tutkintoon johtavaan koulutukseen, neljännes ylempiin amk-tutkintoihin ja noin 15 % erikoistumisopintoihin. Tarjonnan tasapainoinen kehittäminen edellyttää sekä rahoituspohjan laajentamista että lisärahoitusta.

Tasa-arvoa ja kansalaisyhteiskuntaan osallistumista vahvistava koulutus

- *Tasa-arvon edistäminen.* Noste-ohjelmassa kehitettyjä aikuisopiskeluun kannustavia ja opintojen läpiviemistä tukevia yhteistyöverkostoja, aikuiskoulutuksen henkilökohtaistamista ja muita hyviä käytäntöjä tuetaan ja levitetään koko aikuiskoulutuksen toimintatavoiksi.
- *Vapaa sivistystyö.* Vapaan sivistystyön oppilaitosten vuodesta 2005 alkaen käyttöön otetun uuden ohjausjärjestelmän avulla pyritään yhteistyössä alan keskusjärjestöjen kanssa lisäämään aikuiskoulutuksessa aliedustettujen ryhmien, kuten maahanmuuttajien, osallistumista sekä yhteisesti määriteltujen painopistealueiden koulutustarjontaa. Vapaan sivistystyön oppilaitoksissa käynnistettyä opintosetelin sovellusta erityistä tukea tarvitsevien osallistujaryhmien opintomaksujen alentamiseksi tai poistamiseksi jatketaan. Vapaan sivistystyön työmuotojen yhteistyötä, työnjakoa ja tehtäväkuvaa kehitetään suoritettujen arviointien pohjalta.
- *Yleissivistävä aikuiskoulutus.* Syrjäytymisvaarassa olevien nuorten koulutusjärjestelyjä kehitetään, muun muassa lisäämällä mahdollisuuksia opiskeluun kansanopistoissa, opetusministeriön ns. nivelyryhmän ehdotusten pohjalta. Aikuiskoulutuksen aineopiskelussa tarjontaa suunnataan erityisesti maahanmuuttajien kielikoulutukseen sekä työikäisen aikuisväestön osaamisen ja jatko-opintokelpoisuuden tarpeisiin.
- *Avoin korkeakouluopetus.* Avointa yliopisto-opetusta kehitetään edelleen koulutuksellista tasa-arvoa edistävänä avoimena opintojärjestelmänä. Tavoitteena on, että erityisesti työssä oleva aikuisväestö voi suorittaa alempaan korkeakoulututkintoon johtavia opintoja avoimessa yliopistossa. Muina painopisteinä ovat erilaisten väestöryhmien osallistumisedellytykset, alueellinen vaikuttavuus ja verkko-opiskelun laajentaminen. Avoimen ammattikorkeakoulun alueellista saavutettavuutta ja tarjontaa parannetaan hyödyntämällä tieto- ja viestintätekniikan mahdollisuuksia. Ammattikorkeakoulujen avoimen opetuksen yhteistyötä kehitetään vuonna 2007 käynnistettävässä avoimen ammattikorkeakoulun verkostossa.
- *Neuvontajärjestöt.* Neuvontajärjestöjen toimintaedellytykset turvataan.

Aikuisopiskelun edellytysten parantaminen

- *Aikuisopiskelun tukipalvelut.* Aikuisopiskelun tukipalveluja parannetaan kehittämällä tiedotus- ja neuvontapalveluja, laajentamalla eri tavoin hankittujen opintojen ja osaamisen tunnustamisjärjestelmiä sekä tukemalla opiskelun henkilökohtaistamista näyttötutkintoihin valmentavassa koulutuksessa ja muussa aikuiskoulutuksessa.
- *Koulutuksen laatua* kehitetään opetushenkilöstön täydennyskoulutuksella, kehittämällä laadun seuranta- ja palautejärjestelmiä sekä laatupalkintoja. Opetusalan koulutuskeskuksen ja Opetushallituksen asemasta ja tehtävistä valtionhallinnon rahoittamassa opetustoimen henkilöstökoulutuksessa laaditaan selvitys, jonka pohjalta päätettävät muutokset otetaan huomioon valtion vuoden 2008 talousarviossa.
- *Opintoluotsi.* Opintoluotsi-palvelua kehitetään yhteistyössä työministeriön, kauppa- ja teollisuusministeriön ja Opetushallituksen kanssa. Opintoluotsin ylläpito ja kehittäminen siirtyy normaalirahoituksen piiriin nykyisen rakennerahastokauden jälkeen vuodesta 2008 alkaen.

- *Virallisten kääntäjien tutkintojärjestelmä.* Laaditun selvitystyön (OPM 35:2005) pohjalta virallisten kääntäjien tutkintojärjestelmää kehitetään ja tutkintolautakunta ja sen toimintaa tarvittava rahoitus siirretään Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksesta Opetushallitukseen vuodesta 2008 alkaen. Yleisten kielitutkintojen ja valtionhallinnon kielitutkintojärjestelmän toimivuutta edistetään laadittujen selvitysten pohjalta.

5.4.3 Kehysehdotus

Lähtökohtana on, että vuosille 2003–2007 ajoittuvan Noste-ohjelman resurssit tarvitaan jatkossakin aikuiskoulutuspolitiikan toimenpiteisiin, joilla huolehditaan työikäisen väestön osaamisesta, laajennetaan aikuiskoulutuksen osallistumis pohjaa sekä parannetaan tasa-arvoa ja vaikuttavuutta. Tässä suunnitelmassa Noste-ohjelmasta vapautuvat voimavarat (35 miljoonaa euroa) on merkitty yhtenä kokonaisuutena momentille 29.30.34. vuodesta 2008 lähtien.

Työvoiman osaamistason kehittäminen. Työikäisen aikuisväestön koulutustason kohottamistoimenpiteitä jatketaan ja tehostetaan työvoiman saatavuuden turvaamiseksi sekä työllisyysasteen nostamiseksi. Ammatillisen lisäkoulutuksen tarjontaa lisätään ja näyttötutkintoon valmistavan koulutuksen rahoitusjärjestelmää kehitetään kannustavaksi siten, että tutkintokertymä ja vailla ammatillista peruskoulutusta olevien opiskelijoiden määrä otetaan huomioon rahoitusperusteissa. Työelämän kehittämis- ja palvelutoiminnan voimavaroja ammatillisessa aikuiskoulutuksessa lisätään erityisesti pk-yritysten osaamistarpeisiin vastaamiseksi. Tavoitteena on, että vuosittain vähintään 20 000 ammatillista tutkintoa vailla olevaa voi aloittaa koulutuksen vuosina 2008–2011. Ammattikorkeakoulujen aikuiskoulutuksen, erityisesti ylempien ammattikorkeakoulu-tutkintojen ja avoimen ammattikorkeakouluopetuksen voimavaroja ja tarjontaa lisätään. Yliopistojen täydennyskoulutuksen rahoitus pohjaa vahvistetaan ja avoimen yliopisto-opetuksen voimavaroja lisätään. Näillä toimenpiteillä edistetään hallituksen tavoitetta nostaa työikäisen aikuisväestön vuotuinen aikuiskoulutukseen osallistumisaste 60 prosenttiin vuoteen 2008 mennessä.

Elinikäisen oppimisen ja tasa-arvon edistäminen. Keskeinen tavoite on Noste-ohjelman aikana syntyneiden hakevan toiminnan ja muiden tasa-arvoa lisäävien hyvien käytäntöjen levittäminen sekä aikuisopiskelun henkilökohtaistamisen laajentaminen koko aikuiskoulutuksen toimintatavoiksi. Aikuisopiskelun tieto- ja neuvontapalveluja ja ohjausta tehostetaan opetusministeriön ja työministeriön yhteisen valmisteluryhmän laatiman toimenpideohjelman (TM 365/2006) pohjalta työikäisen aikuisväestön osaamistarpeisiin vastaavan koulutuksen suunnitelmallisuuden ja vaikuttavuuden parantamiseksi, resurssien käytön tehostamiseksi sekä aikuiskoulutuksessa aliedustettujen väestöryhmien koulutukseen hakeutumisen lisäämiseksi. Tavoitteena on, että kaikilla aikuiskoulutusta järjestävillä oppilaitoksilla ja korkeakouluilla on aikuisopiskeluun soveltuvat ohjausjärjestelyt ja että kansalaisille koulutustarjonnan kattavat asiakaslähtöiset tieto- ja neuvontapalvelut, mukaan lukien Opintoluotsi, ovat käytössä vuoteen 2010 mennessä. Kehittämistoimia suunnataan myös vapaan sivistystyön ja yleissivistävän aikuiskoulutuksen alueelle. Näillä toimenpiteillä tuetaan yhteiskunnan eheyttä ja aktiivista kansalaisuutta koskevia pyrkimyksiä sekä maahanmuuttajaväestön työllistymistä ja integroitumista suomalaiseen yhteiskuntaan.

5.4.4 Toiminnan laajuus

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Ammatillinen lisäkoulutus						
* opiskelijatyövuosia,	15 550	15 860	15 860	15 860	15 860	15 860
josta tutkintoon johtava koulutus	13 370	13 640	13 640	13 640	13 640	13 640
Ammatilliset erikoisoppilaitokset						
* opetustunteja	360 765	350 830	350 830	350 830	350 830	350 830
Noste-ohjelma						
* opiskelijoita	9 400	11 000	6 400	3 200	-	-
* opiskelijatyövuosia	3 900	4 500	3 200	1 600	-	-
Kansalaisopistot						
* opetustunteja	2 038 000	2 036 920	2 036 920	2 036 920	2 036 920	2 036 920
Kansanopistot						
* opiskelijaviikkoja	296 270	294 530	294 530	294 530	294 530	294 530
Opintokeskukset						
* opintokerhotunteja	247 750	247 750	247 750	247 750	247 750	247 750
* opetustunteja	177 400	172 940	172 940	172 940	172 940	172 940
Kesäyliopistot						
* opetustunteja	55 600	54 434	54 434	54 434	54 434	54 434
Muu aikuiskoulutus						
Lukiokoulutus						
* aikuislukioiden opiskelijamäärä ilman aineopiskelijoita	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
* aineopiskelijoita / vuosi	14 000	14 000	14 000	14 000	14 000	14 000
Toisen asteen ammatillinen peruskoulutus						
* näyttötutkintoon valmistava koulutus	14 000	14 000	14 000	14 000	14 000	14 000
Oppisopimuskoulutus ¹⁾						
* oppisopimusmuotoinen ammatillinen lisäkoulutus,	22 085	22 000	22 000	22 000	22 000	22 000
josta tutkintoon johtava koulutus	19 500	18 920	18 920	18 920	18 920	18 920
* oppisopimusmuotoinen ammatillinen peruskoulutus,	13 000	13 200	13 400	13 500	13 500	13 500
josta aikuisopiskelijoita	9 000	9 000	9 000	9 000	9 000	9 000
Ammattikorkeakoulut						
* tutkintoon johtava koulutus aikuisille	15 540	15 540	15 040	14 040	12 840	12 840
* erikoistumisopinnot	2 900	2 400	2 500	2 500	2 800	2 800
* ylemmät amk-tutkinnot	1 100	1 600	2 000	3 000	4 000	4 000
* avoin ammattikorkeakoulu	11 000	11 000	15 000	15 000	15 000	15 000
Yliopistot						
* aikuisopiskelijat peruskoulutuksessa ²⁾	40 000	40 000	40 000	40 000	40 000	40 000
* avoin yliopisto (laskennallisia vuosio opiskelijapaikkoja)	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000
* täydennyskoulutus, henkilöä	88 000	88 000	88 000	88 000	88 000	88 000

1) Tässä taulukossa ammatillisen peruskoulutuksen ja oppisopimuskoulutuksen aikuisopiskelijoilla tarkoitetaan henkilöitä, jotka ovat aikaisemmin suorittaneet ammatillisen tutkinnon samalla koulutusasteella tai opinnot aloittaessaan ovat yli 25-vuotiaita.

2) Tässä taulukossa yliopiston tutkintoon johtavassa koulutuksessa aikuisopiskelijoilla tarkoitetaan henkilöitä, jotka ovat aiemmin suorittaneet kolmannen asteen tutkinnon tai opiskelevat maisteriohjelmissä tai muissa aikuisten tarpeiden mukaan järjestetyissä ohjelmissä tai tulevat yliopisto-opiskelijoiksi avoimen yliopiston väylän kautta tai opinnot aloittaessaan ovat yli 25-vuotiaita.

5.5 Ammattikorkeakoulut

5.5.1 Tavoitteet

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Tavoitteena on kansainvälisesti korkeatasoinen, osaava ja laadukas korkeakouluverkosto, jossa annetaan tutkimukseen perustuvaa ja työelämän asiantuntija- ja kehittämistehtäviin tähtäävää opetusta, ja jossa tehdään tasokasta, aluekehitystä edistävää ja alueen työelämän tarpeita vastaavaa tutkimus- ja kehitystyötä.

Ammattikorkeakoulututkinon suorittaneiden työllistyminen ja sijoittuminen jatko-opintoihin

	2003 toteuma	2006 tavoite	2007 tavoite	2008 tavoite	2009 tavoite	2010 tavoite	2011 tavoite
Ammattikorkeakoulututkinon suorittaneiden työllistyminen ja jatko-opintoihin sijoittuminen ¹⁾	87,1 %	88,0 %	88,3 %	88,5 %	88,7 %	89,0 %	89,0 %

Aluevaikuttavuus sekä tutkimus- ja kehitystyö

	2003 toteuma	2006 tavoite	2007 tavoite	2008 tavoite	2009 tavoite	2010 tavoite	2011 tavoite
T&K:n ulkopuolisen rahoituksen osuus käyttötalouden tuloista ²⁾	8,0 %	8,7 %	9,0 %	9,5 %	10 %	10,5 %	10,5 %
Hankeistettujen opinnäytetöiden osuus ³⁾	71,0 %	75,0 %	76,5 %	78,5 %	80,0 %	81,0 %	81,0 %

Toiminnallinen tuloksellisuus

Ammattikorkeakouluverkko kootaan tavoitteena muodostaa asiantuntijayhteisöjä, joiden tutkintoon johtavaa koulutusta antavat yksiköt ovat kooltaan riittäviä antamaan kansainvälisesti korkeatasoista opetusta ja kykeneviä tasokkaaseen aluettaan palvelemaan tutkimus- ja kehitystyöhön. Tavoitteen saavuttamiseksi ammattikorkeakoulujen nuorten tutkintoon johtavan koulutuksen järjestämipaikkakuntien määrää vähennetään, mikä merkitsee useiden toimipisteiden toiminnan lopettamista.

Ammattikorkeakoulujen läpäisyä parannetaan tavoitteena tutkinon suorittamisiän alentuminen ja koulutuksen keskeyttämisen vähentäminen.

	2004 toteuma	2006 tavoite	2007 tavoite	2008 tavoite	2009 tavoite	2010 tavoite	2011 tavoite
Ammattikorkeakoulututkintoon johtavan koulutuksen läpäisy ⁴⁾							
· Tutkinon suorittaneet viiden vuoden kuluessa aloittamisvuodesta	58,1 %	59,1 %	60,5 %	62,0 %	63,5 %	65,0 %	65,0 %

Tuottavuuden kehitystä seurataan vertaamalla ammattikorkeakouluissa suoritettujen opintopisteiden määrää käyttökustannuksiin ja vertaamalla kalenterivuonna suoritettujen tutkintojen määrää käyttökustannuksiin.

1) Lähde: Tilastokeskus. Kuvaava työllistymisen ja jatko-opintoihin sijoittumisen tilannetta vuoden lopussa.

Tarkastelussa ovat kyseisen vuoden heinäkuun alkuun mennessä ja kolmen edeltävän vuoden aikana suoritettut ammattikorkeakoulututkinnot.

2) Lähde: Tilastokeskus

3) Lähde: AMKOTA

4) Lähde: Tilastokeskus

5.5.2 Perussuunnitelma

Tavoitteiden toteutuminen edellyttää suunnitelmakaudella seuraavia hankkeita ja toimenpiteitä:

- Ammattikorkeakoulujen koulutuksen laatua ja tehokkuutta parannetaan. Tätä tukevat ammattikorkeakoulujen yhteiset kehittämisverkostot. Painopisteinä ovat opiskelijan ja työelämän yhteistyön lisääminen, tutkimus- ja kehitystyön ja opetuksen välisten yhteyksien kehittäminen, ylempien ammattikorkeakoulututkintojen kehittäminen ja ammattikorkeakoulun opettajuuden kehittäminen.
- Ammattikorkeakoulujen koulutustarjonnan alakohtaiseen määrään ja ammattikorkeakoulujen työnjakoon liittyvät muutokset, jotka ovat välttämättömiä koulutustarpeen mitoittamiseksi ja suuntaamiseksi työelämän tarpeiden mukaisesti ratkaistaan ja selvitetään. Muutosten toteuttamista varten vuosien 2008–2009 koulutustarjonta on mitoitettu sopimuksissa 10 prosenttia alemmalle tasolle. Näiden aloituspaikkojen uudelleenkohdentamisesta alueellisesti ja alakohtaisesti sovitaan vuosia 2008 ja 2009 koskevissa lisäpöytäkirjoissa siten, että koulutusohjelmatasolla pääsääntöisesti on 40 aloittajan ryhmät.
- Opetusministeriö, ammattikorkeakoulut ja niiden ylläpitäjät varmistavat korkeakouluyksikköjen riittävän koon ja monipuolisuuden. Ammattikorkeakoulujen pieniä yksialaisia toimipisteitä kootaan suuremmiksi monialaisiksi kokonaisuuksiksi ja alueellisesti hajaantuneiden toimipisteiden määrää vähennetään. Muutoksista ja toimenpiteistä on sovittu vuosia 2007–2009 koskevissa tavoitesopimuksissa ja sovitaan vuosien 2008–2009 lisäpöytäkirjoissa. Ammattikorkeakoulujen fuusioitumista tuetaan.
- Alueellista innovaatiojärjestelmää vahvistetaan hyödyntäen ammattikorkeakoulujen tutkimus- ja kehitystyöstrategioita. Opetusministeriö tukee toimintamalleja, joissa tiivistetään yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen yhteistyötä.
- Ammattikorkeakoulujen yrittäjyyttä edistävää toimintaa kannustetaan ja yrityshautomotoimintaa ja siihen liittyvää verkottumista tuetaan.
- Ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavan koulutuksen aloituspaikkatarjonta nostetaan 2000:een vuonna 2008 ammattikorkeakoulujen aikuiskoulutuksen voimavarojen puitteissa.
- Ammattikorkeakoulut vahvistavat toimintansa kansainvälistymistä ja osallistuvat aktiivisesti eurooppalaisen ja kansainvälisen korkeakoulu yhteisön kehittämiseen. Ammattikorkeakoulut panostavat kansainvälisen verkottumisen ja hankeyhteistyön kehittämiseen.

Opetusministeriö tukee kansallisen korkeakoulupolitiikan ja ammattikorkeakoulujen tavoitteiden toteutumista hankerahoituksella.

Opetusministeriö myöntää ammattikorkeakouluille tuloksellisuusrahoitusta vuosittain yleisten tuloksellisuuskriteerien perusteella ja lisäksi koulutuksen laatuyksikkökriteerien ja aluekehityksen huippuyksikkökriteerien perusteella. Tuloksellisuusrahoituksen tavoitteena on kannustaa ammattikorkeakouluja tehokkaaseen ja taloudelliseen toimintaan sekä laadun ja vaikuttavuuden parantamiseen.

5.5.3 Kehysehdotus

- Ammattikorkeakoulujen rakenteellisen kehittämisen tavoitteena on parantaa koulutuksen ja t&k-toiminnan laatua, vahvistaa ammattikorkeakoulujen roolia alueellisen elinkeino- ja työelämän kehittäjinä sekä edistää ammattikorkeakoulujen kansainvälistä kilpailukykyä. Tämä edellyttää toiminnan kokoamista suuremmiksi kokonaisuuksiksi, ammattikorkeakoulujen profiloitumista ja keskinäistä työnjakoa sekä koulutustarjonnan uudelleen kohdentamista. Osaamisen kokoamisen kautta saavutetaan asiantuntemusta, jolloin ammattikorkeakoulujen toimintamahdollisuudet aluetta palvelevassa t&k-toiminnassa vahvistuvat.
- Ammattikorkeakoulujen kansainvälisen toiminnan edellytyksiä parannetaan. Ammattikorkeakoulut syventävät opetus- ja tutkimusyhteistyötä ulkomaisten korkeakoulujen kanssa sekä lisäävät ulkomaisten tutkinto-opiskelijoitten määrää, kansainvälistä opettajavaihtoa sekä helpottavat ulkomaisen opetushenkilökunnan rekrytointia.
- Suomen tutkimuksen ja opetuksen tietoliikenneverkko Funetin välttämätön uusiminen nostaa verkon käyttökustannuksia. Lisäksi ammattikorkeakoulujen tähän tarkoitukseen käytettävissä oleva määräraha on ollut alimitoitettu.

5.5.4 Toiminnan laajuus

Ammattikorkeakoulututkintoon johtavan nuorten koulutuksen, ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavan koulutuksen ja opettajankoulutuksen rahoituksen määräytyminen perusteena olevat aloituspaikkamäärät:

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Ammattikorkeakoulututkintoon johtava nuorten koulutus	24 775	24 795	24 825	24 855	24 885	24 915	24 915
Ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtava koulutus	750	1 100	1 600	2 000	2 000	2 000	2 000
Ammatillinen opettajankoulutus	1 665	1 665	1 665	1 665	1 665	1 665	1 665
Liikenneopettajankoulutus	80	80	80	80	80	80	80

Opetusministeriön, ammattikorkeakoulujen ja niiden ylläpitäjien välisessä tavoitesopimuksessa sovittujen laskennallisten opiskelijamäärien arvioidaan kehittyvän seuraavasti:

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Nuorten koulutus	92 127	92 207	92 311	92 431	92 551	92 671	92 671
Aikuiskoulutus ¹⁾	19 540	19 540	19 540	19 540	19 540	19 540	19 540
Ammatillinen opettajankoulutus	1 665	1 665	1 665	1 665	1 665	1 665	1 665
Yhteensä	113 332	113 412	113 516	113 652	113 772	113 892	113 892

1) Aikuiskoulutus sisältää amk-tutkintoon ja ylempään amk-tutkintoon johtavan sekä erikoistumisopintojen suorittamiseen tähtäävän koulutuksen vuosiopiskelijamäärän.

5.6 Yliopisto-opetus ja -tutkimus

5.6.1 Tavoitteet

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Yliopistot vahvistavat toiminnallaan yhteiskunnan kestävästä taloudellisesta ja kulttuurista kehityksestä, hyvinvointia sekä kansainvälistä kilpailukykyä. Tavoitteena on toimintaympäristön muutoksen huomioon ottaen turvata tutkimustoiminnan korkea kansainvälinen taso ja laatu, turvata korkeasti koulutetun työvoiman ja tutkijakunnan saatavuus sekä tehostaa tutkimustulosten ja osaamisen liiketoiminnallista ja muuta yhteiskunnallista hyödyntämistä sekä innovaatiopalveluja.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Yliopistojen toiminnan vaikuttavuutta, laatua ja tehokkuutta edistetään suuntaamalla voimavaroja suuremmiksi kokonaisuuksiksi, vahvistamalla kansallista ja kansainvälistä verkottumista sekä tehostamalla johtamista ja toiminnan arviointia. Olemassa olevien voimavarojen uudelleen suuntaamisen ohella pyritään turvaamaan julkisten investointien pitkäjänteinen, ennakoitavissa oleva lisääminen yliopistolliseen koulutukseen ja tutkimukseen.

Osaamis pohjaisen talouden vahvistaminen edellyttää, että julkiset koulutus- ja tutkimusrakenteet vastaavat ajan vaatimuksia. Tästä seuraa tarve kehittää kansainvälistymisen ja innovaatiotoiminnan edellytyksiä. Yliopistojen rakenteiden ja toiminnan sisällön kehittäminen tapahtuu toisaalta toiminnan yrittäjämäisyyttä lisäten taloudellista ja hallinnollista autonomiaa vahvistamalla ja toisaalta koko korkeakoulujärjestelmän sisällä tapahtuvien rakenteellisten kehittämisen toimenpitein.

Harjoittelukoulut toimivat läheisessä vuorovaikutuksessa yliopistojen kanssa päätavoitteenaan opettajankoulutusta palvelevan toiminnan korkea taso ja monipuolisen opetusharjoittelun järjestäminen.

Kansalliskirjaston ohjausta kehitetään ja vakiinnutetaan sen asema yliopistokirjastojen ohella myös yleisiä kirjastoja sekä ammattikorkeakoulu- ja erikoiskirjastoja palvelevana tietohuolto-organisaationa.

5.6.2 Kehysehdotus

- Valtion tiede- ja teknologianeuvoston kesäkuussa 2006 tekemän linjauksen mukaisesti yliopistojen perusrahoitukseen esitetään kumulatiivista 4 x 50 milj. euron lisäystä vuosina 2008–2011 sekä vuoteen 2011 mennessä 60 milj. euron tasokorotusta tutkimusedellytysten vahvistamiseen kohdistettavaksi tekniikan alan tutkimuksen ja koulutukseen, tutkijauran ja tutkijakoulujen kehittämiseen sekä tutkimuksen infrastruktuuriin ja strategisen huippuosaamisen keskittymien tukemiseen.
- Suomen tutkimuksen ja opetuksen tietoliikenneverkko Funetin täytyy taata suomalaisille tutkijoille vähintään samat palvelut kuin tutkijoilla on muissa Euroopan ja Pohjois-Amerikan maissa. Muutoin tutkijoiden toimintaedellytykset, yhteistyömahdollisuudet ja kilpailukyky kansainvälisessä huippututkimuksessa heikkenevät oleellisesti. Verkko joudutaan uusimaan nykyisen sopimuskauden päättyessä vuonna 2007. Uudenlainen infrastruktuuri nostaa

jatkossa vuosittaisia keskitettyjä ylläpito- ja käyttökustannuksia. Tieteellinen laskenta oy:n (CSC) kautta tapahtuva yliopistojen yhteisten tietotekniikkapalveluiden määräraha on ollut alijäämäinen vuodesta 2003 alkaen. Viime vuosina CSC:n palvelutoiminnan kysyntä ja tarve ovat kasvaneet uudelle turvatasolle varustellun konesalin käyttöönoton seurauksena. Valtionhallinnon IT-strategia ja opetusministeriön hallinnonalan tietohallintostrategia edellyttävät IT-palveluiden koordinoitua ja laajempaa toteuttamista CSC:n kautta.

- Helsingin Musiikkitalohankkeen tarkoituksena on korvata Sibelius-Akatemian väliaikaiset vuokratilat asianmukaisella toimitilalla. Hankkeen muita osapuolia ovat Helsingin kaupunginorkesteri ja Radion sinfoniaorkesteri. Suunnitelmien mukaisesti Musiikkitalon käyttöönotto tapahtuisi vuoden 2008 lopulla. Hankkeesta aiheutuu 9,4 miljoonan euron kertameno tilojen kalustamisesta ja varustamisesta, minkä lisäksi Sibelius-Akatemian vuokrat lisääntyvät vuoden 2008 jälkeen vuositasolla 2,9 miljoonaa euroa.
- Uusi vapaakappalelaki on tarkoitus saada voimaan vuonna 2008. Esityksen mukaan lakisääteisen arkistoinnin piiriin saatettaisiin jo nykyään arkistoitavien painotuotteiden, ääni- ja kuvataallenteiden ja elokuvien lisäksi myös elektroniset tallenteet, kotimaiset avoimissa tietoverkoissa olevat verkkojulkaisut sekä radio- ja televisio-ohjelmat. Elektronisten vapaakappaleiden luovutuksesta ja keräämisestä aiheutuvat kustannukset kohdistuvat pääosin Helsingin yliopiston erillislaitoksena toimivaan Kansalliskirjastoon.

5.6.3 Toiminnan laajuus

Yliopistojen tutkintojen ja opiskelijoiden määrälliset tavoitteet

	2004 toteuma	2005 toteuma	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Tutkinnot								
- Alemmat kk-tutkinnot	2 717	2 912	3 200	4 500	8 000	10 000	13 000	14 000
- Ylemmät kk-tutkinnot	12 588	12 920	14 200	14 600	15 000	15 000	15 000	15 000
- Tohtorintutkinnot	1 399	1 422	1 450	1 530	1 600	1 600	1 600	1 600
Opiskelijat								
- Ylempää ja alempaa kk-tutk. suorittavat, läsnäolevat	134 650	136 650	137 000	137 000	137 000	137 000	137 000	137 000
- Uudet opiskelijat ¹⁾	23 760	23 117	23 850	23 900	23 900	23 900	23 900	23 900
- Avoin yliopisto-opetus, lask. kokovuotiset opiskelijapaikat	16 623	15 841	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000
- Täydennyskoulutus, henkilöä	87 579	94 159	94 000	94 000	94 000	94 000	94 000	94 000
- Harjoittelukoulut, oppilaat	7 946	7 893	7 900	7 900	7 900	7 900	7 900	7 900

1) Vuonna 2006 ennakkotietoon perustuva arvio, kirjoittautuneet

5.7 Tiede

5.7.1 Tavoitteet

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Tiedepolitiikan tavoitteena on eri sektoreiden ja toimijoiden yhteistyönä tiedon ja osaamisen sekä Suomen tieteen kansainvälisen tason vahvistaminen. Suomalaiselle tutkimukselle luodaan edellytykset menestyä kansainvälisessä yhteistyössä ja kilpailussa vahvistamalla korkeatasoisen tutkimuksen rahoitusta. Erityistä huomiota kiinnitetään tutkimukseen, jonka odotetaan lisäpanostuksella yltävän kansainvälisiin läpimurtoihin. Julkisella tutkimusrahoituksella vahvistetaan tieto- ja osaamispohjaa, joiden varaan talouden kestävä kasvu ja Suomen henkinen ja aineellinen hyvinvointi rakentuvat.

Tieteen yhteiskunnallista vaikuttavuutta vahvistetaan julkisen tutkimusrahoituksen lisäyksellä sekä tutkimusjärjestelmän kehittämällä. Julkista tutkimusrahoitusta lisätään tiede- ja teknologianeuvoston linjaraportin suositusten pohjalta. Tutkimusjärjestelmän kehittäminen perustuu valtioneuvoston hyväksymään koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmaan, valtioneuvoston 7.4.2005 tekemään periaatepäätökseen julkisen tutkimusjärjestelmän rakenteellisesta kehittämisestä sekä tiede- ja teknologianeuvoston linjauksiin.

Yhteiskunnan toimintojen sähköistyminen mukaan lukien tieteellinen julkaiseminen ja asiakirjahallinto mahdollistaa tutkijoiden ja kansalaisten nopeamman ja helpomman pääsyn tietoaisteihin verkon välityksellä. Parannetaan tutkimustulosten saatavuutta ja näkyvyyttä sekä yhteiskunnallista vaikuttavuutta edistämällä avointa tieteellistä julkaisutoimintaa.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Suomen Akatemian toiminnan päätavoite on, että suomalainen tiede on korkeatasoista ja näkyvää. Akatemian strategian mukaisesti tieteellinen tutkimus ja kyky hyödyntää sen tuloksia ovat yhteiskunnallisen kehityksen ja hyvinvoinnin edellytys. Akatemia painottaa kansainvälistä tutkimusyhteistyötä luontevana osana kaikkea tieteellistä toimintaa. Akatemia rahoittaa korkeatasoista tutkimusta, suuntaa voimavaroja ajankohtaisten tutkimusongelmien sekä tieteellisen kehityksen myötä syntyvien uusien tutkimusalojen tukemiseen. Akatemia tehostaa kansallista ja kansainvälistä tutkimusohjelmayhteistyötään ja edistää huippututkimuksen kansainvälistä verkottumista sekä vahvistaa Suomen osallistumista kansainvälisten tieteellisten järjestöjen toimintaan. Akatemia edistää tehokasta tutkijankoulutusta tukemalla tutkijakoulujen toimintaa ja kansainvälistämistä sekä tohtorin tutkinnoille asetettujen määrällisten ja laadullisten tavoitteiden saavuttamista. Suunnitelmakaudella selvitetään tutkijakoulujen päätöksenteon siirtämistä akatemialle. Akatemia osallistuu joustavan yhteisrahoitteisen tutkijanuramallin kehittämiseen. Akatemian rahoituksen painopiste on tohtorin tutkinnon jälkeisen tutkijanuran kehittämisessä. Akatemia seuraa, arvioi ja kehittää oman toimintansa laatua ja tehokkuutta, parantaa toimintatapojaan ja -rakenteitaan sekä tietohallintoaan. Akatemia tiivistää edelleen yhteistyötään Tekesin kanssa. Akatemia vastaa osaltaan tieteen aseman vahvistumisesta yhteiskunnassa.

Suomen Akatemia	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Tutkimusvirat ja -ohjelmat							
Tutkimusvirat lkm							
- akatemiaprofessorit	39	40	40	40	40	40	40
- akatemiaturkijat	247	250	250	250	250	250	250
Tutkimusohjelmat; rahoituspäätökset milj. euroa	23,0	36,2	21	17	37	20,3	14,5
Huippuyksikköohjelmat, rahoituspäätökset milj. euroa	26,3	0	21	34,5	5	22,1	34,5

Arkistolaitos on asiantuntija- ja palveluorganisaatio, jonka toiminnan tuloksena kansalaisille ja yhteiskunnalle merkittävä arkistoina säilyy tiiviissä ja käyttökelpoisessa muodossa ja on tehokkaasti käytettävissä. Arkistolaitoksen tehtävänä on varmistaa kansalliseen kulttuuriperintöön kuuluvien asiakirjojen säilyminen ja niiden käytettävyys, edistää tutkimusta sekä ohjata, kehittää ja tutkia arkistointia. Arkistolaitoksen tulee osaltaan vastata siitä, että kunkin aikakauden yhteiskunnallisesta todellisuudesta säilyy tutkimukselle aito ja todistusvoimainen kuva. Suunnitelmakaudella arkistolaitos keskittyy sähköisen arkistointi- ja palvelujärjestelmän kehittämiseen ja toteuttamiseen sekä toimitilahankkeisiin. Tarkoituksena on, että Sota-arkisto liitetään arkistolaitokseen 1.1.2008 lähtien. Vireillä on myös valtioneuvoston arkiston siirto valtioneuvoston kanslian alaisuudesta arkistolaitokseen.

Arkistolaitos	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Annettu koulutus (luentotunteja)	973	800	800	800	800	800	800
Järjestetyt arkistot (hyllymetriä)	1 530	1 400	1 400	1 400	1 400	1 400	1 400
Tutkijakäynnit kpl	72 211	72 000	72 000	70 000	70 000	70 000	70 000
Selvitykset	17 301	17 000	17 000	17 000	17 000	17 000	17 000

Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen toiminnan painoalat ovat kielentutkimus, tutkimukseen perustuva kielenhuolto sekä keskeisten kielentutkimusaineistojen tuottaminen, ylläpitäminen ja kehittäminen. Tutkimuskeskus selvittää suomalaisen kielenkäytön ja kieliyhteisön nykytilaa ja historiaa sanastontutkimuksella sekä julkaisemalla sanakirjoja, seuraa kansalliskielten käyttöalan ja yleiskielen kehitystä sekä tiedottaa ja opastaa kielenkäytön kysymyksissä. Kotimaisten kielten tutkimuskeskus kehittää suunnitelmakaudella vähemmistökielten kielenhuoltoa. Suunnitelmakauden alussa valmistuu Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen toiminnan arviointi, jonka perusteella tarkastellaan tutkimuslaitoksen toiminnan kehittämistä ja organisatorista asemaa. Suunnitelmakauden alkuun sijoittuvat myös kääntäjien tutkintolautakunnan siirtyminen Opetushallitukseen 1.1.2008 sekä tutkimuskeskuksen muutto uusiin toimitiloihin vuonna 2008.

Varastokirjasto toimii aktiivisesti kirjastojen kansallisessa ja kansainvälisessä verkossa tarjoten kirjastoille asiakaspalvelun tukea turvaamalla tieteellisistä ja yleisistä kirjastoista siirrettävän aineiston löydettävyyden ja saatavuuden. Varastokirjasto täydentää Kansalliskirjaston palveluita kansallisen tietohuollon kentässä. Varastokirjaston organisatorinen asema selvitetään.

Kaikkien tiedepolitiikan toimialan virastojen ja laitosten (Suomen Akatemia, arkistolaitos, Kotimaisten kielten tutkimuskeskus ja Varastokirjasto) vuosien 2007–2009 tulossopimuksissa asetetaan tavoitteeksi tuottavuuden parantaminen toimintaprosesseja ja henkilöstörakennetta kehittämällä sekä tehtäviä priorisoimalla.

5.7.2 Perussuunnitelma

Yhteiskunnallisen vaikuttavuuden ja toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteiden toteuttaminen edellyttää suunnitelmakaudella perustutkimuksen vahvistamista ja muuta tieteen edistämistä seuraavilla toimenpiteillä:

Tutkimuksen laatu ja vaikuttavuus

- Tuetaan strategisten huippuosaamisen keskittymien, huippuyksikköjen ja luovien tutkimusympäristöjen syntymistä ja kehittymistä yhteistyössä muiden hallinnonalojen ja yksityisen sektorin kanssa niiden profiileja ja kansainvälistä menestymistä tukien.
- Tuetaan tietovaltaisen tuotannon ja palvelujen keskeisten alojen, kuten biotekniikan, nanotekniikan sekä viestintä- ja informaatioteknologian tutkimusta.
- Edistetään tutkimustiedon käyttöä ja hyödyntämistä talouden, työllisyyden ja muun yhteiskunnallisen kehityksen hyväksi sekä parannetaan edellytyksiä yksityisen, julkisen ja korkeakoulusektorin yhteistyölle. Vahvistetaan tieteen tunnettuutta yhteiskunnassa ja parannetaan kansalaisten mahdollisuuksia ymmärtää ja hyödyntää tutkimustietoa.

Tutkimushenkilöstö

- Kehitetään yhteisrahoitteista tutkijanurajärjestelmää, joka mahdollistaa ammattimaiselle tutkijanuralle pääsemisen ja sillä etenemisen sekä turvaa laadukkaan ja riittävän tutkijakunnan koko tutkimus- ja innovaatiojärjestelmän sekä yhteiskunnan tarpeisiin. Luodaan eri sektoreiden yhteistyöllä tohtorin tutkinnon jälkeisestä tutkijanurasta ennustettavampi ja houkuttelevampi. Lisätään tutkijoiden liikkuvuutta eri sektoreiden välillä sekä kansainvälisesti. Parannetaan tutkijanuraa koskevaa tietopohjaa.
- Kehitetään tutkijakoulujärjestelmää, vahvistetaan tutkijakoulujen asemaa ammattimaiselle tutkijanuralle tähtäävän tohtorikoulutuksen pääväylänä ja kansainvälistetään tutkijakouluja. Tohtorikoulutuksen laatua kehitettäessä ja tohtorikoulutusta mitoitettaessa otetaan nykyistä paremmin huomioon yksityisen, julkisen ja korkeakoulusektoreiden tarpeet.

Tutkimuksen infrastruktuuri

- Selkeytetään ja vahvistetaan tutkimuksen infrastruktuuripolitiikkaa. Kartoitetaan olemassa oleva kansallinen tutkimusinfrastruktuuri ja sen uusimis- ja kehittämistarpeet. Luodaan menettelyt, joilla tunnistetaan ja arvioidaan merkittävien uusien tutkimusinfrastruktuurien tarve ja tehostetaan tutkimusinfrastruktuurien yhteiskäyttöä. Yhdistetään eri toimijoiden voimavaroja yhteisten kansallisten tutkimusinfrastruktuurien luomiseksi ja rahoitus järjestetään eri sektoreiden välisenä yhteistyönä. Hyödynnetään nykyisiä ja valmistuvia kansainvälisiä tutkimusinfrastruktuureja sekä tuetaan vastaavasti suomalaisten infrastruktuurien kansainvälistymistä.

- Tuetaan tutkimustoiminnan ja tietoyhteiskunnan kehittämistä tieteellisen laskennan palveluilla, tutkimuksen vaatimilla korkeatasoisilla tietoliikenneyhteyksillä sekä arkistojen ja tieteellisten kirjastojen toimintaedellytysten turvaamisella ja aseman vahvistamisella. Tuetaan muistiorganisaatioiden tutkimus- ja asiakirja-aineistojen tarkoituksenmukaista digitointia ja pitkäaikaissäilytystä.
- Parannetaan Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen toimintaedellytyksiä budjettirakenteen muutoksella vuodesta 2009 lähtien.

Horisontaaliset asiat

- Lisätään tutkimuksen eurooppalaista ja muuta kansainvälistä yhteistyötä ja osallistutaan kansainvälisiin tutkimushankkeisiin, -ohjelmiin ja -infrastruktuureihin tiede- ja teknologianeuvoston hyväksymän strategian mukaisesti.
- Osallistutaan EU:n 7. puiteohjelman toimeenpanoon ja seurantaan tavoitteena erityisesti perustutkimuksen aseman vahvistaminen ja eurooppalaisen tutkijankoulutuksen tehostaminen.
- Tehostetaan tieteen tutkimusta ja ennakointia. Tutkimuksen vaikuttavuuden sekä tutkimusjärjestelmän tilan ja toiminnan arviointia, siihen tarvittavaa tietopohjaa ja arviointimenetelmiä kehitetään edelleen.

5.7.3 Kehysehdotus

- Edistetään tutkimusta ja innovaatioita sekä vahvistetaan yliopistojen ja tutkimuslaitosten toimintaedellytyksiä lisäämällä Suomen Akatemian myöntämisyölyymia tiede- ja teknologianeuvoston linjaraportin mukaisesti ja vahvistamalla akatemian toimintaedellytyksiä toimintamenoja lisäämällä.
- Kehitetään kansallinen sähköisten aineistojen vastaanotto- ja palvelujärjestelmä. Arkistolaitokseen rakennettava järjestelmä palvelee kaikkia hallinnonaloja julkishallinnossa.

5.8 Opintotuki

5.8.1 Tavoitteet

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Opintotukitoiminnan tavoitteena on opintojen aikaisen toimeentulon turvaaminen taloudellisen tuen tarpeessa oleville päätoimisille opiskelijoille. Opintotukijärjestelmää kehitetään koulutuspoliittisten tavoitteiden pohjalta koulutusasteiden ja opiskelijoiden välisen tasa-arvon ja tehokkaan tutkinnon suorittamisen edistämiseksi. Kannustavalla ja riittävällä opintotuella edistetään omaehtoiseen koulutukseen hakeutumista ja korkeakouluopiskelijoiden opiskeluaikojen lyhenemistä.

Opintotuen käyttöaste ja vuosittainen saajamäärä ¹⁾

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Lukiot	27 382 (23 %)	28 000 (23 %)	28 000 (23 %)	29 000 (24 %)	29 000 (24 %)	29 000 (24 %)	29 000 (24 %)
Ammatilliset oppilaitokset	96 775 (73 %)	100 000 (75 %)	100 000 (75 %)	100 000 (75 %)	100 000 (75 %)	100 000 (75 %)	100 000 (75 %)
Ammattikorkeakoulut	97 043 (83 %)	99 000 (84 %)	99 000 (84 %)	102 000 (85 %)	102 000 (85 %)	102 000 (85 %)	102 000 (85 %)
Yliopistot	96 737 (61 %)	99 000 (61 %)	99 000 (61 %)	100 600 (62 %)	100 600 (62 %)	100 600 (62 %)	100 600 (62 %)

5.8.2 Perussuunnitelma

Tavoitteiden toteutuminen edellyttää suunnitelmakaudella seuraavia toimenpiteitä:

- Opintorahaan ja asumislisään varattavan määrärahan mitoituksessa otetaan huomioon 1.11.2007 lukien toteutettavan vanhempien tulorajojen korottamisen vaikutus kokovuotisena.
- Ateriatukeen varattavan määrärahan mitoituksessa otetaan huomioon päätoimisen opiskelun lisääntyminen.
- Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiölle korkeakouluopiskelijoiden terveydenhoitoa varten tarvittavien toimitilojen vuokratilustusten perusteella maksettavaa avustusta tarkistetaan vuokramenojen kasvun ja uusien toimitilojen käyttöönoton vuoksi.
- Opiskelija-asuntosäätiölle opiskelija-asuntotarkoitukseen luovutettujen valtion maa-alueiden vuokratilustusten perusteella maksettava avustus mitoitetaan tarkentuneiden arvioiden pohjalta.
- Koulumatkatukeen varattavan määrärahan mitoituksessa otetaan huomioon koulumatkatuen laskentaperusteena olevan linja-autoliikenteen sarjalipputaksan korotus ja toisen asteen oppilaitosverkon harventuminen.

¹⁾ Arvioitu opintotuen saajamäärän kehitys ja suluissa arvio opintotuen saajien %-osuus opiskelijamääristä (lukiokoulutus, ammatillinen peruskoulutus) tai läsnä olevista opiskelijoista (ammattikorkeakouluopinnot, yliopistoopinnot). Taulukossa on vuodesta 2006 lukien arviot kaikista opintotuen saajista vuoden aikana. Taulukkoon eivät sisälly muissa kuin mainituissa oppilaitosmuotoisissa koulutuksissa opiskelevat ja ulkomaisissa oppilaitoksissa opiskelevat opintotuen saajat. Opiskelijämäärissä ei ole mukana opiskelijoita, jotka ovat koulutuksessa, joka ei kuulu opintotuen piiriin (lukiokoulutuksen aineopiskelijat, oppisopimuskoulutuksen opiskelijat).

5.8.3 Kehysehdotus

Tavoitteiden toteutuminen edellyttää suunnitelmakaudella lisäksi seuraavia toimenpiteitä:

Opintotuen riittävyyttä, kannustavuutta ja tasa-arvoisuutta kehitetään hallitusohjelman edellyttämällä tavalla ja opetusministeriön teettämien selvitysten pohjalta:

Kaikki koulutusasteet

- Opintotuen riittävyyden takaamiseksi opintorahan tasoa tarkistetaan 1.1.2008 lukien 15 prosentilla.
- Opiskelijan omia tulorajoja tarkistetaan 30 prosentilla 1.1.2008 lukien.
- Asumislisän vuokratuloja tarkistetaan 268 euroon 1.8.2009 lukien.
- Informaatiota opintolainan takaisinmaksun joustavuudesta lisätään yhteistyössä pankkien ja Kansaneläkelaitoksen kanssa ja korkoavustuksen tulorajoja korotetaan 30 prosentilla 1.1.2008 lukien. Tulorajojen korottamisesta aiheutuvaa menolisäystä vastaavasti vähenevät valtion takausvastuut.

Toinen aste

- Tasa-arvoisten koulutusmahdollisuuksien takaamiseksi luovutaan alle 20-vuotiaiden toisen asteen tutkinnon suorittaneiden osalta vanhempien tulojen perusteella tehtävästä tarveharkinnasta 1.1.2008 lukien.
- Näyttötutkintoon valmistava koulutus otetaan koulumatkatuen piiriin 1.1.2008.
- Opintotuen ja lapsilisän yhteensovitusmahdollisuuksia selvitetään.

Korkea-aste

- Korkeakouluopiskelijoiden ateriatukea tarkistetaan aterioiden enimmäishinnan nousun perusteella 0,1 eurolla 1.1.2008 lukien.
- Tehokkaan tutkinnon suorittamisen edistämiseksi työnteon vaikutusta opintoaikojen pituuteen selvitetään.

5.8.4 Toiminnan laajuus

Opintotuki ¹⁾	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Opintorahan saajat							
Korkeakouluopiskelijat	149 637	148 200	151 000	152 000	153 000	154 000	155 000
Muut	87 415	84 600	90 000	90 000	90 000	90 000	90 000
Yhteensä	237 052	232 800	241 000	242 000	243 000	244 000	245 000
Asumislisän saajat	159 538	158 000	158 000	159 000	160 000	161 000	162 000
Koulumatkatuen saajat	30 047	30 900	32 300	32 300	32 300	32 300	32 300

1) Taulukossa on määrärahan mitoituksessa käytettävä säännönmukainen opintotuen saajamäärä vuoden aikana.

6 Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikka

6.1 Taide- ja kulttuuripolitiikka

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Opetusministeriön taide- ja kulttuuripolitiikan yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteet perustuvat kansallisesti ja kansainvälisesti kolmeen pilariin: luovuuteen, kulttuuriseen moninaisuuteen ja tasa-arvoon. Kulttuuripolitiikka vaikuttaa myös merkittävästi hyvinvointi-, alue- ja innovaatiopolitiikan toteutumiseen. Kulttuuripoliittisten toimenpiteiden tavoitteena on taata luovuuden edellytysten ja kulttuuristen oikeuksien toteutuminen sekä taiteen ja kulttuurin saatavuus ja osallistumismahdollisuudet kaikille Suomessa asuville sekä vahvistaa kulttuurin taloudellista perustaa ja kulttuurivientiä.

Taiteen ja kulttuurin toimialoilla laadulla on keskeinen merkitys tarkasteltaessa yhteiskunnallista vaikuttavuutta.

Yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteet ovat:

Luovuuden edellytysten parantaminen

- Taiteellisen ja muun luovuuden edellytyksiä, osaamista ja kehittymistä yhteiskunnassa vahvistetaan.
- Korkean ammatillisen taiteen laatu turvataan parantamalla tekijöiden toimintaedellytyksiä.

Kulttuuriperinnön säilyttäminen, suojeleminen ja aktiivisen käytön vahvistaminen

- Kulttuuriympäristöä suojeleminen tarvittavaa asiantuntemusta vahvistetaan.
- Kulttuurin muistiorganisaatioiden osaamista ja toimintaedellytyksiä vahvistetaan tietoyhteiskunnassa.
- Kulttuuriperinnön säilyttämistä ja digitaalista tallentamista sekä saatavuutta tietoverkkojen kautta parannetaan.

Taiteen, kulttuurin ja tiedon saatavuuden, osallisuuden sekä kulttuuristen oikeuksien ja osallistumisen edistäminen

- Taiteen ja kulttuurin infrastruktuurin ylläpitoa kehitetään toimi- ja taiteenaloittain, alueellisesti ja paikallisesti.
- Taiteen ja kulttuurin monipuolista tarjontaa ja vaihdantaa, tiedottamista ja saatavuutta parannetaan.
- Kulttuuristen oikeuksien tasa-arvoista toteutumista edistetään.
- Tekijänoikeusjärjestelmän toimivuutta kehitetään ja siihen liittyvää osaamista lisätään.
- Varaudutaan väestön ikärakenteen muutosten aiheuttamiin vaikutuksiin taiteen ja kulttuurin palveluissa.
- Arjen kulttuurisuutta ja taiteen soveltavaa käyttöä tuetaan.
- Kulttuurisesti kestävä kehitys edistetään.
- Taiteen ja kulttuurin saavutettavuutta sekä etnisten ryhmien ja vammaisten osallisuutta ja kulttuuritoiminnan edellytyksiä lisätään.
- Tietoyhteiskuntakehitystä edistetään kulttuurilaitoksissa, kulttuuriteollisuuden tuotteiden ja kulttuuripalveluiden tuotannossa ja levityksessä sekä kulttuuri- ja eri taiteenalojen digitaalisten tietokantojen kehittämisessä.

Lasten ja nuorten taiteen ja kulttuuripalvelujen edistäminen

- Lasten ja nuorten taidetta, lapsille ja nuorille suunnattuja kulttuuripalveluja sekä luovaa toimintaa edistetään.
- Kehitetään lasten ja nuorten turvallista mediaympäristöä sekä medialukutaitoja.

Kulttuurituotannon ja -viennin edistäminen

- Kulttuuritoimialojen luovaa tuotantoa, kulttuuriyrittäjyyttä ja kulttuurivientiä edistetään.
- Taiteen ja kulttuurin eri organisaatioiden välistä vuorovaikutusta ja vaihdantaa edistetään.
- Taiteen, kulttuurin, tieteen, teknologian ja talouden vuorovaikutusta edistetään. Teknologisesti kehittyntä kulttuurituotantoa ja sen vientiedellytyksiä edistetään.
- Taiteen ja kulttuurin kansainvälistä vuorovaikutusta, vaihdantaa ja uusien markkinoiden aukeamista edistetään.

Yhteiskunnallisen vaikuttavuuden arviointi

Osana kulttuuripolitiikan toimialan kehittämisstrategiaa laaditaan kulttuuripolitiikan yhteiskunnallisen vaikuttavuuden seurannan indikaattorit. Kulttuuripolitiikan toimialan ulottuvuuksia ovat taiteellinen ja kulttuurinen laatu ja moninaisuus, kulttuuristen oikeuksien toteutuminen, sosiaaliset ja hyvinvointivaikutukset sekä taloudelliset vaikutukset.

Taiteen ja kulttuurin vaikuttavuuden seurannan indikaattoreita voidaan kehittää tuottamalla seuraaviin ryhmiin kuuluvia perusindikaattoreita:

1. Tuotannot
2. Asiakaskontaktit
3. Kokoelmien ylläpito ja käytettävyys
4. Infrastrukturi
5. Kansantaloudellinen vaikuttavuus, yrittäjyys ja työllisyys
6. Kulttuuridiversiteetti
7. Hyvinvointi ja tasa-arvo

Kussakin näistä ryhmistä voidaan tuottaa suhteutettua vertailutietoa esimerkiksi demografisten muuttajien, kulttuurivähemmistöjen tai muiden erityisryhmien, alueiden tai muiden tarpeelliseksi katsottujen vertailukohtien mukaan. Kehittämistyössä kartoitetaan, hyödynnetään ja suhteutetaan olemassa olevia tilastoja sekä käynnistetään yhteistyössä Tilastokeskuksen kanssa kulttuurin satelliitti -hanke toimialan kansantaloudellisen vaikuttavuuden arvioimiseksi ja indikaattoreiden kehittämiseksi.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Luovuus, taide ja kulttuuriperintö

- Luovuuden ja kulttuurin vaikutuksia yhteiskunnassa kartoitetaan luovuusstrategian toteutumisen seurannan sekä selvitys- ja tutkimustoiminnan avulla.
- Taidetoimikuntajärjestelmää kehitetään valtakunnallisena kokonaisuutena. Lähtökohtana on järjestelmän selkeyttäminen ja vahvistaminen, sen toiminnan tehokkuuden parantaminen sekä taidenäkömyksen välittyminen alueelliseen kehittämistyöhön ottaen huomioon taidetoimikuntalaitoksen kehittämisestä tehdyt työryhmäehdotukset.
- Taidetoimikuntalaitoksen tuloksellisen työn edellytyksiä sekä alueellisesti että valtakunnallisesti pyritään vahvistamaan.
- Tuetaan kulttuuriperintöaineistojen saattamista digitaaliseen muotoon ja verkon kautta haettavaksi museoiden, arkistojen ja kirjastojen yhteistyönä.
- Kulttuuriperintöalan yhteiskunnallista vaikuttavuutta kuvaavaa tietopohjaa vahvistetaan.
- Kulttuuriperinnön asiantuntijapalveluita ja niiden tasapuolista alueellista saatavuutta kehitetään.

Kirjastot ja tiedonsaanti

- Kehitetään valtakunnallisia ohjaus- ja arviointijärjestelmiä ja arvioidaan kuntien kirjastopalveluja yhteistyössä lääninhallitusten kanssa.
- Edistetään seudullista tai maakunnallista yhteistyötä kirjastopalvelujen järjestämisessä Kunta- ja palvelurakennemuutoksesta annettavan lain ja Kirjastojen kehittämissuunnitelman

2006–2010 linjaukset huomioon ottaen. Kirjastopalvelujen tuottamisen kannalta tarkoituksenmukaisten yhteisten työvälineiden ja uusien työmenetelmien käyttöönottoa tuetaan kokeilu- ja projektiavustuksilla.

- Tuotetaan keskitetysti laadukkaita verkkoaineistoja ja helppokäyttöisiä verkkopalveluja yhteistyössä kansalliskirjaston, Varastokirjaston, korkeakoulukirjastojen ja muiden tiedon tuottajien ja välittäjien kanssa.
- Tuetaan nopeiden tietoliikenneyhteyksien saamisen, sähköisen asioinnin ja sähköisten palvelujen käytön opastuksen edellytyksiä kirjastoissa.

Audiovisuaalinen kulttuuri ja tietoyhteiskunta

- Uudistetaan ja vahvistetaan audiovisuaalisen ja kulttuurin tietoyhteiskuntapolitiikan toimialojen tukijärjestelmiä.
- Kulttuuri tietoyhteiskunnassa -strategian 2010 mukaisesti mm. vahvistetaan kulttuurisisältöjen monipuolista tarjontaa tietoverkoissa, edistetään tieto- ja viestintäteknikan innovatiivista käyttöä kulttuurilaitoksissa sekä kulttuuriteollisuuden ja kulttuuripalveluiden tuotannossa ja levityksessä.

Tekijänoikeus

- Tekijänoikeuslainsäädännön ja tekijänoikeusjärjestelmän toimivuutta seurataan ja vahvistetaan. Erityistä huomiota kiinnitetään digitaalitekniikkaan ja tietoverkkoihin liittyviin säännöksiin.
- Tekijänoikeusjärjestelmän osittaisuudistuksia jatketaan ja tutkitaan mahdollisuuksia lakia selventäviin teknisiin uudistuksiin.
- Osallistutaan Suomen tekijänoikeuslainsäädäntöön keskeisesti vaikuttavan kansainvälisen sopimusjärjestelmän uudistamiseen ja EY-lainsäädännön valmisteluun sekä tekijänoikeudelliseen keskusteluun kansainvälisillä foorumeilla ja Euroopan yhteisön tasolla.

Kulttuurivienti

- Kulttuuriviennin kehittämissuunnitelman 2007–2010 mukaisesti vahvistetaan yhteistyössä eri hallinnonalojen, elinkeinoelämän ja kulttuurisektorin toimijoiden kanssa kulttuuriviennin rakenteita, lisätään toimijoiden liiketalousosaamista ja edistetään kohdennetun tuen ja kulttuuriviennin tukiverkostotoiminnan avulla konseptointia, brändäystä ja markkinointia.
- Kulttuuriviennin asiantuntijuutta ja kykyä tuotteistaa taiteen ja kulttuurin sisältöjä vahvistetaan alan toimijoiden keskuudessa eri koulutusalan toimijoiden ja asiantuntijaorganisaatioiden yhteistyön kautta. Liiketalousmalleja kehitetään ja vahvistetaan erityisesti 2007 alkaneen EU-ohjelmakauden ohjelmien avulla ja Valtioneuvoston matkailua koskevan periaatepäätöksen mukaisesti edistetään kulttuuri- ja matkailualan yhteistyötä ja uusien kulttuurimatkailutuotteiden kansallista ja kansainvälistä kysyntää.
- Ulkoasiainministeriön ja opetusministeriön välillä tehdyn työnjaon, opetusministeriön kulttuuri- ja tiedeinstituutteja koskevan strategian ja ministeriön Aasia-ohjelman mukaisesti pyritään lisäämään instituuttiverkoston edellytyksiä vastata kulttuuriviennin ja erityisesti Aasian markkinoiden haasteisiin.

- Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osaston kansainvälisen yhteistyön toimintaohjelman mukaisesti sektorikohtaisesti kohdennetaan ja täsmennetään henkilöstö- ja talousresurssit vastaamaan toimintaohjelman asettamia vaatimuksia.

Pohjoinen kulttuurinen kumppanuus

- Opetusministeriön Taiteen ja kulttuurin Venäjä-ohjelman mukaisesti ja Suomen EU-puheenjohtajuuskaudella käynnistyneen Kajaani-prosessin edistämiseksi osallistutaan aktiivisella panoksella EU:n ja Venäjän välisen kulttuurin toimenpideohjelman laadintaan ja toimeenpanoon.
- Pohjoista kulttuurista kumppanuutta edistetään osana EU:n pohjoisen ulottuvuuden politiikan toimeenpanoa verkottamalla Barentsin euroarktisen, Arktisen ja Itämeren alueen kulttuuritoimijoita kumppanuusyhteistyöhön.
- Venäjällä asuvien suomensukuisten kansojen kielen ja kulttuurin asemaa vahvistetaan sekä Sukukansaohjelman avulla että EU-Venäjä -kulttuuriyhteistyön puitteissa. EU:n naapuruuspolitiikan mukaisesti vahvistetaan kulttuuri- ja nuorisoalan yhteistyötä Karjalan tasavallan, Murmanskin ja Leningradin alueiden ja Pietarin kaupungin kanssa.

Toimialan tuottavuus ja muut toimialaa koskevat yhteiset asiat

- Opetusministeriö selkeyttää rooliaan kulttuurin toimialan strategisena ohjaajana.
- Kansallisten kulttuuri- ja taidelaitosten toimintaedellytyksiä, mukaan lukien niiden kansainvälinen toiminta, vahvistetaan ja toimintatapoja kehitetään ottaen huomioon valtionhallinnon tuottavuus ohjelman tavoitteet.
- Taiteen keskustoimikunnan tuottavuutta ja organisaatorakennetta kehitetään osana koko taidetoimikuntalaitoksen uudistamistyötä.
- Valtion taidemuseon tuottavuuden ja palvelutoiminnan kehittämiseksi tuetaan verkkopalvelustrategian toteuttamista.
- Suomenlinnan hoitokunnan tuottavuutta parannetaan rakentamis- ja kiinteistöyksikön toimintojen ja tehtävien uudelleen organisoimisella.
- Museoviraston toimitilojen keskittämisellä luodaan edellytykset tuottavuuden lisäämiselle ja asiakaspalvelun parantamiselle.
- Näkövammaisten kirjaston palvelutoiminnan kehittämiseksi tuetaan kirjaston verkkopalvelustrategian toteuttamista tuottavuusohjelman tavoitteiden mukaisesti. Kirjaston asemaa asiantuntijalaitoksena vahvistetaan.
- Suomen elokuva-arkiston tuottavuutta tehostetaan kehittämällä verkkopalveluja, lisäämällä kotimaisen filmi- ja videokokoelman hoidossa digitaalitekniikan käyttöä sekä vähentämällä vuodesta 2010 lähtien kaksi henkilötyövuotta palkkakustannuksissa.
- Valtion elokuvatarkastamon tuottavuutta lisätään mm. kehittämällä sähköisiä tarkastus- ja ilmoitusjärjestelmiä
- Venäjän ja Itä-Euroopan instituuttia kehitetään tuottavuusnäkökulma huomioon ottaen selvitysmiehen esityksen pohjalta toimimaan EU-Venäjä -kulttuuriyhteistyön edistäjänä ja maan venäjänkielisen väestönsosan kulttuuripalveluiden turvaajana.

- Laaditaan tuottavuuden mittaamiseen yleisen kirjastotoimen eri palvelut monipuolisesti huomioonottava painotettu mittari.
- Kulttuuripolitiikan kansantaloudelliset vaikutukset arvioidaan ja otetaan käyttöön uudet menetelmät kulttuuripolitiikan tietoperustan vahvistamiseksi.

6.1.1 Perussuunnitelma

Vaikuttavuustavoitteiden toteutuminen edellyttää suunnitelmakaudella seuraavia hankkeita ja toimenpiteitä:

Luovuus ja taide

Taide- ja kulttuuripolitiikan tavoitteena on luovan taiteen edellytysten ylläpito ja kehittäminen, taide- ja kulttuuripalvelujen tasa-arvoinen saatavuus eri alueilla ja eri väestöryhmissä, taiteen ja kulttuurin toimijoiden kansallinen ja kansainvälinen verkostoituminen sekä kulttuuritoiminnan edellytysten ja aseman vahvistaminen tietoyhteiskunnassa.

- Toteutetaan valtioneuvoston hyväksymän taide- ja taiteilijapoliittisen periaatepäätöksen linjauksia, joiden tavoitteena on taiteen roolin vahvistaminen yhteiskunnassa sekä luovan hyvinvointiyhteiskunnan kehittäminen.
- Taiteilijoiden toimintaa ja liikkuvuutta tuetaan valtioneuvoston taide- ja taiteilijapoliittisen periaatepäätöksen linjausten mukaisesti monimuotoisen sekä kansallisesti ja kansainvälisesti laadukkaan ja kiinnostavan taiteen tekemisen vahvistamiseksi.
- Teattereiden, orkestereiden ja museoiden yksikköhintojen jälkeenjääneisyys korjataan rahoituslain mukaisesti vuoteen 2010 mennessä vastaamaan todellista kustannuskehitystä. Tarkoitukseen käytetään yleisiä budjettivaroja.
- Lasten ja nuorten taide- ja kulttuuripalveluiden tukea suunnataan eri taiteenalojen toimintaan ja lastenkulttuurikeskusten toimintaa vakiinnutetaan lasten ja nuorten taide- ja kulttuuripalveluiden saatavuuden parantamiseksi ja lasten ja nuorten osallistumisen lisäämiseksi monikulttuurisuus huomioiden. Laadukasta lasten ja nuorten mediakulttuurin kehitystä tuetaan.
- Toteutetaan taiteen ja kulttuurin saavutettavuutta koskevaa toimenpideohjelmaa, jonka tavoitteena on edistää taide- ja kulttuuripalvelujen saavutettavuutta kaikille väestöryhmille ja parantaa kulttuurivähemmistöjen ja vammaisten oman kulttuuritoiminnan ja osallistumisen edellytyksiä.
- Vahvistetaan musiikin alueellista tarjontaa parantavia tukimuotoja Musiikin alueellinen tarjonta -työryhmän toimenpide-ehdotuksien mukaisesti osana taide- ja kulttuuripalveluiden alueellisen saatavuuden kehitystyötä.
- Vuonna 2006 käynnistyneen Reilu kulttuuri -kulttuuripolitiikan etiikkahankkeen tavoite on edistää kulttuuristen oikeuksien ja kulttuurisen diversiteetin toteutumisen sektoritutkimusta sekä jatkuvan seurannan ja indikaattorien kehittämistä. Tuetaan ja edistetään reilun kulttuurin tuotantoprojekteja.
- Luovuuden ja kulttuurin vaikutuksia yhteiskunnassa kartoitetaan luovuusstrategian toteutumisen seurannan sekä selvitys- ja tutkimustoiminnan avulla.

- Arjen kulttuurisuudesta ja taiteen soveltavasta käytöstä laaditaan toimintaohjelma.
- Suomen Kansallisoopperan päänäyttämön teatteritekniikan peruskorjaus toteutetaan vuonna 2007 ja hankkeesta aiheutuvat vuokravaikutukset otetaan huomioon valtion talousarviossa vuodesta 2008 alkaen.
- Suomi huolehtii vuorollaan vuonna 2008 yhteispohjoismaisen Saamen kielipalkinnon palkintotosummasta ja palkintolautakunnan kuluista.

Kulttuuriperintö

Pääasiallisena tavoitteena on kansallisen kulttuuriperinnön säilyttäminen, suojeleminen ja aktiivisen käytön vahvistaminen, palvelujen tasa-arvoinen saatavuus, alan toimijoiden kansallinen ja kansainvälinen verkostoituminen sekä kulttuuritoiminnan edellytysten ja aseman vahvistaminen tietoyhteiskunnassa.

- Kehitetään kokonaisvaltaisesti museo- ja kulttuuriperintöalan toimintaedellytyksiä. Uudistetun museolain siirtymäkausi kattaa vuodet 2006–2008. Sen aikana sovitaan mm. korotettua valtionosuutta saavien museoiden toiminnan valtakunnallisista ja alueellisista painopisteistä. Museoiden toiminnan arviointiin kehitetty malli tulee käyttöön suunnitelmakauden alkupuolella.
- Museoiden ja muiden kulttuuriperintökohteiden saavutettavuutta parannetaan ja lisätään kulttuuriperintökasvatusta.
- Valtion taidemuseon toimintaedellytykset Suomen kansallisgalleriana, asiantuntijaorganisaationa ja taidemuseoiden keskeisenä kehittäjänä turvataan kattamalla täysimääräisesti vuosittain nousevat energia- ja vuokratkustannukset.
- Museoviraston toimitiloista tehdään päätökset siten, että Museoviraston keskushallinto siirtyy suunnitelmakaudella uusiin toimitiloihin.
- Suomen merimuseon uudet toimitilat Kotkassa otetaan käyttöön vuoden 2007 aikana. Museo avataan yleisölle vuonna 2008.
- Opetusministeriön hallinnonalan virastojen tehtäviin kuuluu rakennussuojelun piiriin kuuluvan valtion rakennusomaisuuden ylläpito ja peruskorjaaminen siten, että varallisuuden arvo säilyy ja kohteet ovat yleisöä varten esittelykelpoisia.

Kirjastot ja tiedonsaanti

Pääasiallisena tavoitteena on kirjastojen monipuolisten ja laadukkaiden palveluiden tuottaminen ja saatavuus sekä toimiva kirjastoverkko opetusministeriön kirjastostrategian 2010 ja Kirjastojen kehittämisohjelman 2006–2010 mukaisesti. Tavoitteena on kehittää yleisistä kirjastoista kansalaisten kulttuuri-, tieto- ja tietoyhteiskuntakeskuksia.

- Ajantasaistetaan yleisten kirjastojen teknistä infrastruktuuria ja turvataan asiakkaiden opastus etenkin haja-asutusalueilla ja taajamien reuna-alueilla.
- Tuetaan kirjastojen tehtävää kirjallisen kulttuurin asiantuntijana, tunnetuksi tekijänä ja kirjallisuuskasvattajana sekä informaatiolukutaidon edistäjänä.
- Tuetaan lasten ja nuorten kirjastopalvelujen kehittämistä.

Audiovisuaalinen kulttuuri ja tietoyhteiskunta

Tavoitteena on digitaalisen sisältöteollisuuden ja kulttuuriperinnön vahvistaminen, media-kasvatuksen lisääminen sekä alaisen hallinnon toimintojen ja muiden alalla toimivien organisaatioiden uudistaminen ja ajanmukaistaminen vastaamaan toimintaympäristössä digitalisoinnin seurauksena syntyneisiin haasteisiin.

- Kehitetään tietoverkkojen kulttuurisia sisältöjä ja palveluiden monipuolisuutta.
- Edistetään audiovisuaalisen alan tuotantoa, jakelua ja kulttuuritoimintaa nostamalla elokuvan ja muun audiovisuaalisen alan tukea ja uudistamalla tukijärjestelmiä toimialan taloudellisen rakenteen vahvistamiseksi.
- Lisätään alan kansainvälistymis- ja vientipyrkimyksiä erityisprojektien avulla.
- Lisätään lasten ja nuorten elokuvan painoarvoa tukipolitiikassa.
- Kehitetään elokuvateatteriverkostoa toimintaympäristön muutoksia vastaavaksi
- Tuetaan suomalaisten ammattilaisten osallistumista eurooppalaisiin tukiohjelmiin, kuten Media 2007 -ohjelmaan sekä Eurimages-rahastoon.
- Turvallisen viestintäympäristön edistämiseksi ja medialukutaidon parantamiseksi jatketaan Lapset ja media -ohjelman toimeenpanoa panostamalla mediakasvatukseen.
- Tutkitaan digitaalisen television vaikutuksia sekä kansalaisten kulttuurikäyttäytymisen muutoksia.

Tekijänoikeus

Tavoitteena on vahvistaa luovan työn ja luovien toimialojen taloudellista pohjaa perinteisillä teosten käytön alueilla ja uusissa käyttötilanteissa yhteiskunnan yleiset ja muut edut huomioidaan ottavilla tasapainoisilla tekijänoikeuden lainsäädäntöratkaisuilla.

- Tekijänoikeudellista osaamista lisätään koulutuksella ja tekijänoikeuden tunnetuksi tekemisellä. Yleistä tietoutusta tekijänoikeuslain sisällöstä, muutoksista ja vaikutuksista lisätään ja vaikutetaan kansalaisten asenteisiin, esimerkiksi suhtautumiseen tietoverkkopiratismiin haitallisuuteen. Edistetään tekijänoikeudellisen sopimustoiminnan ja hyvien käytäntöjen kehittymistä.
- Valmistellaan tulevaisuuden kehitystä ennakoivaa tekijänoikeuspolitiikkaa. Parannetaan tekijänoikeuslainsäädännön toimivuutta digitaalisessa luomis- ja käyttöympäristössä sekä tietoverkoissa.
- Osallistutaan aktiivisesti Euroopan Unionissa, Euroopan neuvostossa, Unescossa, Maailman henkisen omaisuuden järjestössä (WIPO), Maailman kauppajärjestössä (WTO), pohjoismaisessa ja bilateraalissa yhteistyössä sekä muilla kansainvälisillä foorumeilla henkistä omaisuutta, kulttuuria, kulttuuripolitiikkaa, kulttuurista moninaisuutta sekä audiovisuaalisia palveluja ja niiden kauppaa koskevien kysymysten käsittelyyn ja otetaan huomioon kulttuurin painoarvo ja vaikuttavuus eri toimintapolitiikkoja toteutettaessa.

Kulttuurivienti

Tavoitteena on kulttuuriviennin kehittämisohjelman esitysten mukaisesti kulttuuriviennin edistäminen ja siten kulttuurin toimialojen työllisyyden parantaminen ja vientitulojen lisääminen.

- Luovan talouden kehitysedellytyksiä vahvistetaan toimeenpanemalla vuonna 2007 poikkisektoriaalisena työryhmätyönä valmistuvan kulttuuriviennin kehittämisohjelman opetusministeriötä koskeva osuus sekä tukemalla kulttuurin kansantaloudellisia vaikutuksia tilastollisesti arvioivan satelliittitilinpäidön toteuttamista.
- Tehostetaan kulttuuri-instituuttien ja taiteen alan tiedotuskeskusten Suomen ulkomaanedustustojen, Finpron, MEK:n ja Tekesin ulkomaan toimipisteiden muodostaman kulttuuriviennin tukiverkoston toimintaa kulttuuriviennin kehittämisohjelman mukaisesti.
- Osana opetusministeriössä tehtävää kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan kansainvälisen toimintaohjelman ja Instituuttistrategian toimeenpanoa kohdennetaan kulttuuri-instituuttien toiminta sovittujen toiminta-asiakirjojen mukaisesti.
- Valtioneuvoston matkailustrategian linjausten toimeenpanemiseksi sekä kulttuurimatkailun tuotteistuksen ja markkinoinnin tehostamiseksi osoitetaan kulttuurisektorin toimijoille harkinnanvaraisia kehittämisavustuksia tuotteistuksen ja markkinoinnin laadun parantamiseen.
- Laaditun kulttuuriviennin koulutusselvityksen ja -seurannan pohjalta tehostetaan koulutus- ja asiantuntijaverkostojen yhteistyötä kulttuurivientiin erikoistuneen koulutustarjonnan lisäämiseksi. Erityisesti hyödynnetään rakennerahastokauden 2007–2013 tarjoamat kehittämistuet.

Pohjoinen kulttuurinen kumppanuus

Tavoitteena on pohjoisen kulttuurisen kumppanuuden edistäminen Taiteen ja kulttuurin Venäjä -ohjelman mukaisesti.

- Pohjoista kulttuurista kumppanuutta kehitetään opetusministeriön Taiteen ja kulttuurin Venäjä-ohjelman mukaisesti osana pohjoisen ulottuvuuden kehysasiakirjan toimeenpanoa.
- Toimeenpannaan Kajaani-prosessia edistämällä Suomen EU-puheenjohtajuuskaudella käynnistynyttä EU:n ja Venäjän kulttuurin toimintaohjelman laadintaa ja toteutusta.
- Lisätään Suomi-Venäjä-Seuran edellytyksiä toimia osaltaan opetusministeriön Venäjä-ohjelman toimeenpanijana ja jatketaan kulttuurifoorumitoiminnan kehittämistä.
- Venäjän federaation kulttuuri- ja joukkoviestintäministeriön kanssa sovitun mukaisesti rahoitetaan yhteistyöhankkeita, joihin molemmat osapuolet ovat sitoutuneet. Kehitetään Venäjälle suuntautuvan kulttuuriviennin toimintaedellytyksiä.

Taiteen ja kulttuurin veikkausvoittovarat

Suunnitelmakauden aikana lisääntyviä veikkausvoittovaroja käytetään taiteen ja kulttuurin osalta mm. seuraaviin kohteisiin: eri taiteenalojen edistämiseen, audiovisuaaliseen sisältötuotantoon, kulttuurin tietoyhteiskuntahankkeisiin, kulttuuriviennin kehittämisohjelman toimeenpanoon, alueelliseen taiteen edistämiseen, taiteen tiedotuskeskusten tukemiseen, eräiden instituuttien toiminnan kehittämiseen (New York ja Juminkeko), Venäjä-ohjelmaan sekä eri toimenpideohjelmien mukaisiin hankkeisiin.

6.1.2 Kehysehdotus

Luovuus ja taide

- Osallistutaan Euroopan kulttuuripääkaupunki -hankkeeseen valmistelemalla asiasta valtioneuvoston periaatepäätös sekä osallistumalla hankkeen kustannuksiin vuodesta 2008 alkaen.
- Jatketaan teattereiden, orkestereiden ja museoiden henkilötyövuosivajeen kattamista toimintaedellytysten parantamiseksi ja verkoston monipuolisuuden turvaamiseksi.
- Nostetaan kuntien yleisen kulttuuritoimen perusteena olevaa yksikköhintaa 4,2 euroon vuodesta 2008 alkaen.
- Jatketaan valtioneuvoston hyväksymien arkkitehtuuri- ja muotoilupoliittisten ohjelmien keskeisten tavoitteiden edistämistä yhteistyössä eri toimijoiden kanssa.
- Tuetaan arjen kulttuurisuuden ja taiteen soveltavan käytön hankkeita toimintaohjelmassa sovittavien periaatteiden mukaan
- Taidetoimikuntajärjestelmää kehitetään muun muassa siten, että alueelliset taidetoimikunnat (13) liitetään hallinnollisesti ja toiminnallisesti osaksi yhtenäistä taidetoimikuntalaitosta ja niiden hallintohenkilöstö sekä toimisto- ja tilinpitotehtävät siirretään lääninhallituksista taiteen keskustoimikuntaan.
- Varaudutaan vuosina 2010–2011 Suomen Kansallisteatterin peruskorjauksen 2. vaiheeseen. Hanke käsittää vuonna 1954 valmistuneen Pienen näyttämön sekä vuonna 1930 valmistuneen lavastevarastolaajennuksen peruskorjaamiseen.
- Selvitetään opetusministeriön osuus Saamelaiskulttuurikeskuksen toteuttamiseen, mikäli EU-ohjelmista voidaan osoittaa merkittävä osuus hankkeen rahoitukseen

Kulttuuriperintö

- Kulttuuriympäristön suojelutehtäviä varten luodaan Museovirastolle alueellisten toimipisteiden verkosto. Keskushallinnon resursseja suunnataan ohjaus- ja kehittämistehtäviin, valtakunnallisiin ohjelmiin ja sektoritutkimukseen.
- Valtion taidemuseon näyttelytoiminnan rahoituksessa otetaan huomioon Ateneumin, Kiasman ja Sinebrychoffin taidemuseon mahdollisuudet järjestää vuoro vuosin laaja ja taidehistoriallisesti merkittävä näyttely kuvataiteen ilmiöiden tunnetuksi tekemiseksi.

- Valtion taidemuseon taidehankintamäärärahat nostetaan lamaa edeltävälle tasolle siten, että taso vastaa suunnittelukauden loppuun mennessä tämän päivän hintakehitystä.
- Lisätään rakennusperintöstrategian tavoitteiden mukaisesti resursseja kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten entistämiseen. Muinaisjäännösten hoidon monipuolistamiseksi luodaan maisemanhoitotukijärjestelmä, jolla korvataan suojelusta maanomistajille aiheutuvia kuluja.
- Suomen Kansallismuseota kehitetään valtakunnallisena kulttuurihistorian museona. Keskusvaraston laajennushanke käynnistyy suunnitelmakauden lopulla.
- Kompensoidaan museoille tekijänoikeuslain muutokseen perustuvat aineistojen käyttökorvausmaksut.
- Panostetaan kulttuuriperintöaineistojen suunnitelmalliseen digitointiin, menetelmien ja yhteensopivien ohjelmistojen kehittämiseen, osaamisen keskittämiseen sekä pitkäaikaisäilytyksestä ja saatavuudesta sopimiseen siten, että aineistot muodostavat osan kansallista ja eurooppalaista digitaalista kirjastoa.
- Selvitetään Suomen rakennustaiteen museon ja Designmuseon toimitilojen laajennustarpeet ja -mahdollisuudet.
- Selvitetään Saamelaismuseo Siidan toimitilojen laajennustarve ottaen huomioon mahdolliset yhteydet Saamelaiskulttuurikeskushankkeeseen.

Kirjastohankkeet

- Aloitetaan Viittomakielisen kirjaston toiminta vuonna 2008. Toiminnasta vastaa Kuurojen liitto. Rahoituksesta vastaa valtio ja rahoitusvastuu jaetaan opetusministeriön ja Opetushallituksen kesken.
- Varaudutaan yleisistä kirjastoista tapahtuvan suojatun aineiston yleisölle lainaamisesta aiheutuvien velvoitteiden hoitamiseen ja korvaustason mahdolliseen nostamiseen.
- Jatketaan kirjastojen perustamishankkeiden rahoitusta nykyisen valtionosuusjärjestelmän mukaisesti. Eduskunnan kannanoton mukaisesti on välttämätöntä jatkaa kirjastohankkeiden laajuuksien vahvistamista, jotta kirjastojen rakentaminen ja kirjastoautojen hankkiminen voi jatkua.
- Rahoitetaan Kansalliskirjastolta yleisille kirjastoille hankittavat keskitetyt palvelut momentilta 29.80.30.
- Kehitetään Näkövammaisten kirjaston oppikirja- ja verkkopalveluja sekä lisätään kirjaston asiantuntijaosaamista.

Audiovisuaaliset hankkeet

- Monipuolistetaan Valtion elokuvatarkastamon toimialaa kattamaan myös mediakasvatusta vuodesta 2008 alkaen.
- Laajennetaan Suomen elokuva-arkiston toimintaa kattamaan radio- ja televisioaineiston arkistoinnin vuodesta 2008 alkaen. Arkistotoiminnan laajennus on yhteydessä vapaakappalelainsäädännön uudistamiseen.

- Aloitetaan kansallisen audiovisuaalisen digitaalisen arkiston muodostaminen.
- Tiivistetään elokuva- ja audiovisuaalisen alan eri instituutioiden ja toimijoiden yhteistyötä toiminnan vahvistamiseksi ja tehostamiseksi.

Venäjän ja Itä-Euroopan instituutti

- Instituuttia kehitetään selvitysmiehen esitysten mukaisesti EU - Venäjä -yhteistyön toimijaksi ja palvelemaan Suomen venäjänkielisen väestönosan kulttuuritarpeita.

Kulttuuri-instituutit ja ystävyysseurojen kulttuuriyhteistyö ja muut momentin 29.80.50 avustuskohteet

- Kulttuuri-instituuttien kulttuuriviennin kapasiteettia lisätään ja instituuttiverkostoa kehitetään opetusministeriön Aasia-toimintaohjelman ja selvitysmiehen esitysten mukaisesti.
- Ystävyysseurojen kulttuuriyhteistyön edellytykset turvataan.
- Muuta ko. momentilta avustettavaa kulttuuritoimintaa vahvistetaan.

6.2 Liikuntapolitiikka

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Liikuntapolitiikan keskeiset yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet ovat:

Väestön hyvinvoinnin, terveyden ja toimintakyvyn edistäminen

- Riittämättömästi liikkuvia aktivoidaan säännölliseen liikkumiseen kaikissa ikä- ja väestöryhmissä sydän- ja verisuonitautien, tuki- ja liikuntaelinsairauksien ja mielenterveysongelmien ennaltaehkäisemiseksi sekä väestön ylipainoisuuden kasvun hillitsemiseksi liikunnan avulla
- Liikkumisympäristö otetaan huomioon yhdyskuntasuunnittelussa.

Tavoitteita toteutetaan terveyttä edistävän liikunnan ohjelmilla sekä tukemalla liikuntajärjestöjen ja liikunnan koulutuskeskusten toimintaa ja laajoja väestöryhmiä palvelevaa liikuntapaikkarakentamista.

Yhteiskunnallisen osallisuuden ja osallistumisen vahvistaminen

- Luodaan edellytyksiä kansalaisten osallistumiselle järjestöpohjaiseen liikuntatoimintaan turvallisessa, osaavassa ja kannustavassa toimintaympäristössä. Tuetaan erityisesti paikallistasoisten vapaaehtoistoimijoiden koulutuksen kehittämistä osana liikunnan koulutusjärjestelmää. Tarkoituksena on koulutus- ja valmennustoiminnan laadun ja sisällön kehittäminen lasten ja nuorten, terveysliikunnan ja huippu-urheilun tarpeisiin.

Kansainväliseen menestykseen tähtäävän sekä eettisesti ja yhteiskuntavastuullisesti toimivan huippu-urheilun tukeminen

- Vahvistetaan huippu-urheilun eettisiä, Reilu Peli -ohjelmaan perustuvia toimintaedellytyksiä.
- Tuetaan valmennusjärjestelmien kehittämistä ja valmennuksen tehostamista, vammaishuippu-urheilun integrointia sekä antidoping-toimintaa.

Tunnuslukuja:

	2004 toteuma	2005 toteuma	2011 tavoite
Terveytensä kannalta riittävästi (2 krt/vko) liikkuvat 15–64 -vuotiaat ihmiset, % ¹⁾			
– miehet	61	60	61
– naiset	65	68	68
Liikunnan vapaaehtois- ja kansalaistoimintaan osallistuminen ²⁾			
– kaikki	509 000	532 000	532 000
– miehet	291 000	311 000	311 000
– naiset	218 000	221 000	221 000

Toiminnallinen tuloksellisuus

- Valmistellaan kansallinen liikuntaohjelma vastaamaan suomalaisen yhteiskunnan keskeisiin tulevaisuuden haasteisiin.
- Valmistellaan terveyttä edistävän liikunnan (TELI) uusia tavoitteita yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön ja muiden ministeriöiden sekä järjestöjen kanssa.
- Kehitetään ohjaus-, arviointi- ja seurantajärjestelmiä tukemaan elinikäisen liikunnanharrastuksen yleistymistä.
- Tuetaan kuntien liikuntatoimen ja muiden hallintokuntien (erityisesti sivistys- ja terveystoimen) poikkihallinnollista yhteistyötä terveyttä edistävän liikunnanharrastuksen lisäämiseksi ja eri väestöryhmien aktivoimiseksi liikkumaan keskeisenä tavoitteena syrjäytymisen ehkäisy.
- Vahvistetaan kuntien mahdollisuuksia vastata maan kattavasta lähiliikuntapaikkojen verkostosta.
- Tuetaan lasten ja nuorten liikunnallista aktiivisuutta ja kehitetään uusia toimintamuotoja erityisesti vähän liikkuville lapsille ja nuorille.
- Liikuntajärjestöjen tulosohjausjärjestelmän kehittämistä jatketaan tavoitteena arviointijärjestelmä, jonka avulla voidaan mahdollisimman laaja-alaisesti ottaa huomioon toiminnan laadussa ja määrässä tapahtuneet muutokset.
- Tuetaan liikuntajärjestöjä paikallistasoisen liikuntatoiminnan sisältöjen ja laadun kehittäjinä.

1) Lähde: KTL, Suomalaisen aikuisväestön terveyskäyttäytyminen ja terveys, vuotta 2005 koskeva raportti

2) Lähde: Kansallinen liikuntatutkimus 2005–2006

- Tuetaan valmentajien ja ohjaajien osaamista tukevia koulutusjärjestelmiä ja -ohjelmia.
- Luodaan edellytyksiä korkeatasoiselle kansalliselle antidoping -toiminnalle.
- Vastataan The International Anti-Doping Arrangement (IADA) -sopimuksen mukaisista johtamiseen ja hallintoon liittyvistä tehtävistä vuosina 2008–2009.
- Vahvistetaan erityisliikunnan integraatiota ja parannetaan liikuntapalvelujen saatavuutta.
- Käynnistetään liikuntatieteelliseen tutkimukseen liittyvä ohjelmallinen yhteistyö Suomen Akatemian kanssa.
- Vahvistetaan lääninhallitusten valmiuksia toimia valtionapuviranomaisina.
- Jatketaan sukupuolivaikutusten arviointia suunnittelussa ja päätöksenteossa.
- Liikuntapolitiittisen päätöksenteon edellytyksiä vahvistetaan Strategisen tiedolla johtamisen työryhmän muistion pohjalta.
- Suunnitelmakaudella toteutetaan seuraavat arvioinnit:
 - kuntien liikuntatoiminnan peruspalveluarviointi, kiireellisimpänä liikuntapaikkojen käyttömaksupolitiikka
 - liikuntapaikkojen tutkimus- ja kehittämistoiminnan arviointi.

6.2.1 Perussuunnitelma

Liikuntapolitiikan ensisijaisena tavoitteena on edistää liikuntaa ja sen kautta väestön hyvinvointia koko elinkaaren aikana.

Liikunnan kansalaistoiminnassa vahvistetaan liikunnan kansalaisjärjestöjen ja muiden liikunta-alalla toimivien kansalaisjärjestöjen ja niiden perustason yhdistysten toimintaedellytyksiä yhteistyössä liikunnan koulutuskeskusten kanssa. Lasten ja nuorten liikuntaohjelman painopisteinä ovat eettisesti kestävä, paikallistasoisen liikuntatoiminnan tukeminen sekä lajiliittojen toimintaprosessien ja kilpailujärjestelmien arviointi ja kehittäminen. Huippu-urheilua kehitetään toimenpiteillä, jotka perustuvat huippu-urheilutyöryhmän (2004:22) ja opiskelevien urheilijoiden taloudellista asemaa selvittäneen työryhmän (2004:17) esityksiin. Opetusministeriö koordinoi, tukee taloudellisesti ja varmistaa yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa valtioneuvoston asettaman TELI -neuvottelukunnan työtä sekä tämän toiminnan toteutumista.

Liikunnan koulutuskeskuksia kehitetään ja rahoitetaan vapaan sivistystyön lain mukaisesti koko väestölle tarkoitettua kunto- ja terveysliikunnan keskuksina sekä liikuntajärjestöjen toimintaa tukevana kilpa- ja huippu-urheilun valmennuskeskuksina.

Kunta- ja palvelurakennemuutosten yhteydessä varmistetaan liikunnan kunnallisten ja alueellisten peruspalveluiden tehokas ja ammattitaitoinen toteuttaminen. Erityisliikuntasektorin tavoitteena on edistää kohderyhmänsä liikuntaa ja vahvistaa integraatiokehitystä urheilujärjestöjen kanssa.

Liikuntapaikkarakentamisen rahoitus-, tutkimus- ja informaatio-ohjausta jatketaan Liikuntapaikkarakentamisen Suunta 2007 -asiakirjassa hyväksytyjen linjausten mukaisesti. Liikuntapaikkarakentamisen avustamisessa rahoitussuunnitelman asemaa vahvistetaan ohjaavana asiakirjana. Kuntien liikuntatoimeen tarkoitettua valtionosuutta on tavoitteena nostaa asteittain veikkausvoittovarojen lisäyksen myötä.

Tuetaan liikuntatieteellistä tutkimusta Liikuntatieteen Suunta -asiakirjan linjausten mukaisesti ja siirrytään entistä laajempiin tutkimuskokonaisuuksiin ja pidempiin tutkimusso-

pimuksiin. Suomen ja suomalaisen liikuntakulttuurin etuja edistetään osallistumalla aktiivisesti kansainväliseen liikuntapoliittiseen yhteistyöhön sekä EU-toimintaan.

Väestön hyvinvoinnin, terveyden ja toimintakyvyn edistäminen

Valtion liikuntapolitiikalla tuetaan toimenpiteitä, jotka parantavat väestön hyvinvointia, terveyttä ja toimintakykyä liikunnan keinoin. Tavoitteena on aktiivinen, omaehtoinen ja vastuullinen liikuntatoiminta kautta maan yhteistyössä liikuntasektorin eri toimijoiden kanssa.

- TELI -hankkeen johtaminen ja toimeenpano yhdessä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa valtioneuvoston asettamien tavoitteiden mukaisesti.
- Turvallisia ja liikuntaan kannustavia toimintaympäristöjä kehitetään liikuntaharrastuksen lisäämiseksi.
- Ikääntyneiden ja erityisryhmien liikunnan harrastusmahdollisuuksien ja olosuhteiden parantaminen osana Kunnossa Kaiken Ikää -ohjelmaa.

Kunnossa Kaiken Ikää -ohjelma

	2004	2005	2006 (arvio)	2007 (tavoite)	2011 (tavoite)
Hankkeet	164	164	180	185	190
Kunnat	174	174	180	185	190
Liikkujien määrä	52 000	53 000	55 000	55 000	58 000
- naiset (%)	69	69	68	66	66
- miehet (%)	31	31	32	34	34

Yhteiskunnallisen osallisuuden ja osallistumisen vahvistaminen

Liikuntajärjestöjen mahdollisuuksia toimia osallisuuden ja osallistumisen edistäjänä vahvistetaan aktiivisen kansalaisuuden toteuttamiseksi.

- Liikunnan kansalaistoiminnan tukea suunnataan laaja-alaisiin, kansalaistoiminnan elinvoimaisuutta ja osallisuutta vahvistaviin sekä osaamista tukeviin kehittämishankkeisiin. Samalla liikunnan kansalaistoimintasektorin toimijoita kannustetaan vahvistamaan demokratiakasvatustaan nuorten yhteiskunnallisen osallistumisen lisäämiseksi.
- Toteutetaan muiden alan toimijoiden kanssa lasten ja nuorten liikuntaohjelmaa ja kehitetään 3.–9. -luokkalaisten iltapäivätoimintaa sekä tuetaan muita lapsia ja nuoria koskevia arkiliikuntaa lisääviä hankkeita.
- Lisätään valtioneuvoston perusteena olevien opiskelijavuorokausien määrää tavoitteena kehittää erityisesti liikunnan kansalaistoimintaa tukevaa sekä valtioneuvoston hyväksymän terveyttä edistävän liikunnan ohjelman mukaista koulutusta.
- Urheiluopistoissa toteutetaan koulutuksellisen tasa-arvon lisäämiseen tähtäävää koulutusta parlamentaarisen aikuiskoulutustyöryhmän ehdotusten mukaisesti.

Lasten liikunnan seuratoiminnan paikallistukihankkeet

	2003	2004	2006	2007	2011
Myönnetyt	382	348	986	700	800
Hakemukset	780	664	2070	-	-
Lapsia ja nuoria	32 000	57 300	80 000	70 000	72 000
- tytöt %	45	44	46	46	50
- pojat %	55	56	54	54	50

Kansainväliseen menestykseen tähtäävän sekä eettisesti ja yhteiskuntavastuullisesti toimivan huippu-urheilun tukeminen

Pitkäjänteisen huippu-urheilun tavoitteiden saavuttamiseksi toteutetaan näitä tukevia hankkeita yhteistyössä muiden liikunta-alan toimijoiden kanssa. Seurataan hankkeiden toteutumista tavoitteiden suhteen.

- Urheiluopistojen valmennuskeskustoimintaa kehitetään osana huippu-urheilun kokonaisuutta valmentajien osaamisen sekä urheilijoiden valmennuksen kehittämiseksi.
- Tehostetaan kansainvälisten dopinginvastaisten yleissopimusten veloitteiden kansallista toimeenpanoa.
- Kehitetään valmennustoimintaa ottaen huomioon eri ikäkausina tarvittavat painotukset, valmentajakoulutusta sekä apuraha- ja tunnustuspalkintojärjestelmiä. Lisäksi parannetaan nuorten lahjakkaiden urheilijoiden asemaa kehittämällä urheilu-uran ja koulutusuran joustavia yhdistämismahdollisuuksia.
- Tuetaan vammaishuippu-urheilun integroitumista lajiliittojen toimintaan sekä parannetaan nuorten vammaisurheilijoiden edellytyksiä päästä mukaan nuorten urheilijoiden tukiohjelmiin.

6.2.2 Kehysehdotus

Liikunnan koulutuskeskusten valtionosuuden perusteena olevaa opiskelijavuorokausien määrää korjataan vastaamaan todellista toteumaa.

6.3 Nuorisotyö ja -politiikka

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Nuorisotyön ja -politiikan yhteiskunnallista vaikuttavuutta tarkastellaan uuden nuorisolain (72/2006) pohjalta seuraavilla tulosalueilla:

Nuorten aktiivinen kansalaisuus

- Kehitetään nuorten tavoitteellista toimintaa kansalaisyhteiskunnassa.
- Nuorten aktiivista kansalaisuutta edistetään tavoitteena luoda jokaiselle nuorelle edellytykset osallistumiseen ja omaan harrastukseen.
- Tavoitteena on, että nuoret käyttävät äänioikeuttaan yhtä aktiivisesti kuin muu väestö.

Nuorten sosiaalinen vahvistaminen

- Sosiaalinen vahvistaminen on kohdennettua nuorisotyötä, joka keskittyy syrjäytymisen riskiryhmissä oleviin nuoriin. Nuorten työpajatoiminnalla parannetaan työttömien nuorten työllistymisvalmiuksia sekä tuetaan ja vahvistetaan muiden toimialojen työpajoille ohjaamien nuorten taitoja ja motivaatiota kouluttautua ja työllistyä. Nuorisotyöttömyyden vähenemisen ja työpajatoiminnan vakiintumisen myötä muiden kuin työhallinnon ohjaamien nuorten asiakkaiden määrä työpajoilla kasvaa. Tämä edellyttää moniammatillisen työpajatoiminnan kehittämistä valtakunnallisesti saavutettavaksi ja joustavaksi.
- Ehkäisevällä päihdetyöllä pyritään estämään nuorten huumeiden käyttöä ja kokeilua, vähentämään erityisesti alaikäisten alkoholikokeiluja ja käyttöä sekä vähentämään tupakointia.
- Nuorten sosiaalisen vahvistamisen vaikuttavuus ja tuloksellisuus liittyy mm. siihen, että yhden työ- ja yhteiskuntaelämästä täysin syrjäytyvän nuoren yhteiskunnalle aiheuttamat kustannukset ja saamatta jäänyt työpanos ovat elinkaaren aikana vähintään 1 milj. euroa.

Nuorten kasvu- ja elinolojen parantaminen

- Tehostetaan hallituksen nuoriin kohdistamaa sukupolvipolitiikkaa nuorten elinolojen saattamiseksi samalle tasolle muiden väestöryhmien kanssa. Keskeisenä ohjelmallisena asiakirjana on nuorisolain 4 §:n mukainen valtioneuvostossa vuonna 2007 hyväksyttävä lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelma. Opetusministeriön asettama eri ministeriöiden edustajista koostuva työryhmä seuraa ohjelman toteuttamista ja tekee siihen hallituskauden aikana tarvittavia muutosehdotuksia. Valtion nuorisosiain neuvottelukunta arvioi vuosittain kehittämisohjelman toteutumista. Tavoitteen saavuttamista seurataan vuonna 2007 ohjelman laadinnan yhteydessä määriteltävien nuorten elinoloindikaattorien avulla.

Tunnusluvut yhteiskunnalliselle vaikuttavuudelle:

Tavoite	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Nuorten äänestäminen verrattuna koko väestöön ¹⁾	100 % (TP)	93 % (EK)	95 % (KV)	95 % (EU)	ei vaaleja	100 % (EK)
Nuorten harrastus (lisäys % yks.)	lähtötaso	+ 1	+ 2	+ 3	+ 4	+5
Nuorisotyöttömyys (lkm)	27 500	26 000	24 500	23 000	21 500	20 000
Pajat (kpl)	200	230	240	250	260	260
Työttömät pajanuoret	5 000	5 000	4 700	4 300	4 000	4 000
Muut pajanuoret	2 100	3 200	4 000	4 500	5 500	6 000
Nuorten huumeikäyttö ja kokeilut	lähtötaso	vähenee	vähenee	vähenee	vähenee	vähenee
Alkoholin käyttö (15 v.)	lähtötaso	vähenee	vähenee	vähenee	vähenee	vähenee
Tupakointi (15 v.)	lähtötaso	vähenee	vähenee	vähenee	vähenee	vähenee

Toiminnallinen tuloksellisuus

- Edellä mainittu kehittämisohjelma linjaa valtionhallinnon ja eri ministeriöiden nuoriin kohdistuvia toimenpiteitä seuraavalla hallituskaudella (2007–2010). Ohjelman tarkoituksena on tukea myös vastaavaa alueellista ja kunnallista ohjelmatyötä.
- Valtion nuorisosiain neuvottelukunnan työtä kehitetään nuorisolain pohjalta mm. lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelman toimeenpanon arvioijana.
- Nuorisosiain neuvottelukunnan ja nuorisotutkimusverkoston yhteistyössä tuottamista nuorten elinoloindikaattoreista ja nuorisobarometreistä sekä lääninhallitusten kokoamista nuorisotyön perustiedostoista koottua toimialan keskitettyä säännöllisesti päivitettävää tiedostoa hyödynnetään ministeriöiden, kuntien, nuorisotyöntekijöiden ja tutkijoiden sekä nuorisotoimialan järjestöjen toiminnassa.
- Arviointi- avustustoimikunta tuottaa suunnittelukaudella nuorten järjestökiinnittyneisyys-tutkimuksen. Lisäksi toimikunta arvioi järjestöjen toiminnan eri puolia.
- Määritellään sosiaalisen nuorisotyön asema nuorisotyön yhteisöllisten työmenetelmien näkökulmasta sekä siihen liittyvä työnjako koulu-, nuoriso- ja sosiaalitoimen kesken.
- Vakiinnutetaan yhteistyömuodot lapsiasiainvaltuutetun toimiston kanssa.

6.3.1 Perussuunnitelma

Nuorten aktiivinen kansalaisuus

- Tuloperusteisilla valtionavulla kannustetaan järjestöjä aktiiviseen toimintaan ja sen laajentamiseen. Nuorisolaki mahdollistaa piirijärjestöjen toiminta-avustusten lisäksi avustukset paikallisiin kohdennettuihin hankkeisiin, kuitenkin niin, että päävastuu paikallisyhdistysten tukemisesta säilyy kunnilla. Tuloperusteisuutta sovelletaan järjestöjen toiminnan autonomian pohjalta järjestöjen itsensä asettamien tavoitteiden toteutumiseen.
- Tukimuotoja kehitetään ottaen huomioon nuorisotoiminnan uudet järjestämistavat.

1) TP = Tasavallan presidentin vaalit, EK = Eduskuntavaalit, KV= Kunnallisvaalit, EU= Euroopan parlamentin vaalit

- Kehitetään uuden nuorisolain 8 §:n edellyttämiä nuorten osallistumis- ja kuulemisjärjestelmiä yhteistyössä Kuntaliiton ja kuntien kanssa.
- Koululaisten iltapäivätoimintaa tuetaan lääninhallitusten kautta tavoitteena edistää pysyvän harrastuksen luomista jokaiselle nuorelle.
- Tuetaan nuorta, uudistavaa ja innovatiivista kulttuuria Nuori Kulttuuri -ohjelman pohjalta.
- Lasten ja nuorten taidekeskuksen (LAKU) toimintaa kehitetään kuvataideharrastuksen ja harrastajakoulutuksen ohella taidekasvatuksen alueella hyödyntämällä keskuksen arvokasta kansainvälistä lasten ja nuorten taidekokoelmaa kulttuurisosiologisen tutkimuksen keinoin.
- Opetusministeriön ja ympäristöministeriön sekä alueellisten ympäristökeskusten ja valtakunnallisten nuorisokeskusten yhteistyöllä tuetaan alueellisia ja paikallisia ympäristötoimijoita kouluissa ja nuorten vapaassa kansalaistoiminnassa. Tuetaan Itämeren suojelun kansainvälisiä nuorten hankkeita sekä eläinten suojeluun liittyviä nuorten järjestöjä ja hankkeita.

Nuorten sosiaalinen vahvistaminen

- Työpajatoiminnan sisällöllisessä kehittämisessä painotetaan moniammatillista osaamista sekä kykyä reagoida joustavasti nuorten muuttuviin palvelutarpeisiin.
- EU:n sosiaalirahaston ohjelmakauden päättyessä 2006 loppuu nykymuotoinen nuorten työpajatoiminnan EU-rahoitus. Pääministeri Vanhasen hallitusohjelmassa oleva nuorten työpajatoiminnan vakiinnuttaminen edellyttää vuoden 2007 avustustasoon verrattuna 1,2 miljoonan euron lisärahoitusta, mikäli toiminnan laajuus halutaan säilyttää nykyisenä.
- Tuetaan kuntien, nuorten työpajojen sekä nuorisojärjestöjen ja nuorisotyötä tekevien järjestöjen ehkäisevään päihde- ja huumetyöhön liittyvien työmuotojen kehittämistä ja hyvien käytäntöjen yleistämistä sekä nuorten parissa työskentelevien ohjaajien ammatillista osaamista. Osallistutaan valtioneuvoston huume- ja päihdeohjelmien toimeenpanoon. Jatketaan ehkäisevää huumetyötä yhteistyössä Venäjän ja Viron sekä Pohjoismaiden kanssa.
- Selvitetään kansainvälisen Avartti (Award) -toimintaohjelman toteuttamisvastuut opetusministeriön nuorisoyksikön ja Suomen Nuorisoyhteistyö Allianssi ry:n kesken.

Nuorten osallistuminen Avartti-toimintaohjelmaan

Vuosi	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Ryhmät kpl	70	77	85	93	100	100
Nuoret (hlöä)	1 000	1 110	1 220	1 330	1 450	1 450

Nuorisotyön uudeksi menetelmäksi vakiintunutta varttuneemmalle (yli 14 v.) nuorisolle suunnattua ohjelmaa laajennetaan ja yhteistyötä Venäjän ja Itämeren maiden kanssa jatketaan.

Nuorten kasvu- ja elinolojen parantaminen

- Nuorten kasvu- ja elinolojen parantamista linjataan valtioneuvoston vuonna 2007 hyväksymän lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelman mukaisesti valtakunnan, alueellisella ja paikallistasolla.

Nuorisotyön yleinen kehittäminen

- Kuntien nuorisotyötä tuetaan lähtökohtana uuden nuorisolain 7 ja 8 §:ssä asetetut tehtävät.
- Valtionosuuden lisäksi kuntia tuetaan kohdennetuilla valtionavustuksilla, joiden painopisteinä ovat nuorten tieto- ja neuvontapalvelujen kehittäminen, nuorisotilojen peruskorjaukset ja varustuksen modernisointi, koululaisten iltapäivätoiminta, liikunnallinen, kulttuurinen ja sosiaalinen nuorisotyö, media-, ympäristö- ja terveystieteiden, maahanmuuttajanuorten ja kansallisten vähemmistöjen nuorten tukeminen ja erityisesti nuorten oman toiminnan tukeminen. Erityistä huomiota kiinnitetään nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien parantamiseen ja nuorisolain 8 §:n toimeenpanoon. Kuntien nuorisotoimeen tarkoitettua valtionosuutta on tavoitteena nostaa asteittain veikkausvoittovarojen lisäyksen myötä.
- Nuorisotyön peruspalvelujen turvaaminen sopeutetaan kunta- ja palvelurakennemuutokseen. Nuorisotyöpalvelut pyritään turvaamaan pääosin kuntakohtaisina lähipalveluina ja nuorisopoliittiset laajempaa väestöpohjaa edellyttävät palvelut alueellisen ja seutukunnallisen yhteistyön avulla.
- Nuorisotilat ovat keskeinen nuorisotyön peruspalvelu. Kuntien nykyistä nuorisotilaverkostoa tuetaan painopisteenä tilojen peruskorjaukset sekä varustuksen modernisointi.
- Alueellisesta nuorisotyön kehittämisestä sovitaan tulossopimuksilla lääninhallitusten kanssa. Läänien nuorisotoimet huolehtivat nuorten työpajatoimintaan, koululaisten iltapäivätoimintaan, sekä nuorisotyön alueelliseen kehittämiseen osoitettujen määrärahojen jakamisesta. Läänit arvioivat nuorisotyön peruspalvelujen toteutumista kunnissa. Opetusministeriö tukee mahdollisuuksien mukaan myös maakunnan liittojen nuorisopoliittista strategiatyötä. Opetusministeriön "Alueiden vahvuudeksi" -asiakirja on keskeinen aluetoiminnan strategia. Lääninhallitukset valmistelevat valtioneuvoston lapsi- ja nuorisopoliittikan kehittämisohjelman mukaiset alueelliset ohjelmat yhteistyössä maakunnan liittojen, kuntien ja nuorisoyhteisöjen kanssa.
- Valtakunnallisia nuorisokeskuksia kehitetään uuden nuorisolain ja nuorisotyöstä ja -politiikasta annetun asetuksen tavoitteiden ja arvolähtökohtien perustalta. Uusina toimintamuotoina painotetaan ympäristökasvatusta ja sosiaalista nuorisotyötä, nuorisotyön menetelmällistä kehittämistä sekä toimintaa nuorisotyön alueellisena palvelukeskuksena. Osallistutaan eurooppalaisen nuorisokeskusverkoston kehittämiseen erityisesti Itämeren piirissä sekä tuetaan keskuksia Avartti-toimintaohjelman palvelupisteinä.

Valtakunnalliset nuorisokeskukset

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Nuorten osuus käytöstä (vrk)	180 000	182 000	184 000	186 000	188 000	190 000
Nuorten keskuskohtainen käyttöosuus vähintään	66 %	68 %	70 %	72 %	75 %	75 %
Tuki euroa/vrk	15	16	16	17	17	18

- Soveltavalla nuorisotyötä, -politiikkaa ja -hallintoa palvelevalla tutkimuksella ja selvityksillä on keskeinen asema nuorisotyön ja -politiikan kehittämisessä. Tämä korostuu suunnitelmakaudella lapsi- ja nuorisopoliittikan kehittämisohjelman toimeenpanossa. Opetusministeriö tukee Nuorisotutkimusseuraa ja nuorisotutkimusverkostoa monipuolisen, riippumattoman ja kriittisen tutkimuksen ja nuorisopoliittisten selvitysten tuottamisessa.

- Nuorten tieto- ja neuvontapalveluja kehitetään ja tuetaan siten, että ne ovat suunnitelmakauden aikana kaikkien nuorten saavutettavissa. Nuorisotoimessa kehitetään informaatioteknologiaan perustuvia tiedotuksen ja tietohuollon järjestelmiä unohtamatta henkilökohtaisen neuvonnan merkitystä. Nuorten omaa tietotuotantoa ja mediakulttuurihankkeita painotetaan.

Nuorten tieto- ja neuvontapalvelut

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Kuntien palvelut (kpl)	160	200	240	280	300	320
Nuoret palvelujen piirissä	70 %	75 %	80 %	85 %	90 %	100 %

Kansainvälisessä nuorisoyhteistyössä pyritään turvaamaan suomalaisen nuorisopolitiikan tavoitteet sekä suomalaisten nuorten toimintamahdollisuudet. Tuetaan nuorten, nuorisotyöntekijöiden ja nuorisotutkijoiden kansainvälistä liikkuvuutta ja verkottumista. Huolehditaan EU:n yhteisten nuorisopoliittisten tavoitteiden toimeenpanosta sekä toteutetaan yhdessä Kansainvälisen henkilöväihdon keskuksen CIMOn kanssa EU:n uutta Nuorisotoimintaohjelmaa 2007–2013. Toteutetaan Eurooppalaista nuorisopimusta kansallisen Lissabon-toimenpideohjelman sekä nuorisopoliittisen kehittämissohjelman mukaisesti. Osallistutaan Euroopan neuvoston yhteistyöhön nuorisoalalla sekä vastataan Itämeren maiden välisestä, pohjoismaisesta ja Barentsin euroarktisen alueen yhteistyöstä. Kahdenvälisessä yhteistyössä keskitytään tarveharkintaiseen teemakohtaiseen yhteistyöhön. Yhteistyöasiakirjoihin perustuvaa vaihtoa jatketaan ensisijaisesti Kiinan, Venäjän, Viron, Saksan ja Espanjan kanssa. Toimitaan edelleen YK:n aseman vahvistamiseksi nuorisopoliittisena foorumina.

6.3.2 Kehysehdotus

- Työpajatoiminnan laajentaminen uusille paikkakunnille edellyttää vuosina 2008–2011 vuosittain 1 miljoonan euron lisärahoitusta.

Toiminta- ja taloussuunnitelma 2008-2011:							
Perussuunnitelma							
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
(milj. €)	TP	TA+LTA:t	TA	TTS	TTS	TTS	TTS
PERUSSUUNNITELMA	5 746,0	6 061,5	6 276,1	6 461,3	6 393,4	6 382,2	6 334,7
<i>Arvio kehyksen ulkopuolisista menoista</i>	382,6	440,1	289,0	456,4	452,8	458,6	464,6
PÄÄLUOKKA YHTEENSÄ	6 128,6	6 501,6	6 565,2	6 917,7	6 846,2	6 840,8	6 799,3
29.01 Hallinto, kirkollisasiat ja toimialan yhteiset menot	256,6	277,9	274,2	294,4	208,998	208,3	207,7
OPETUSMINISTERIN TOIMIALA	4 656,2	4 938,8	4 984,8	5 234,3	5 218,9	5 179,5	5 131,8
29.10 Yleissivistävä koulutus	1 842,6	1 969,6	1 941,9	2 133,9	2 094,2	2 050,4	2 005,1
29.20 Ammatillinen koulutus	573,3	644,5	662,6	729,2	730,586	730,5	730,4
29.30 Ammatillinen lisäkoulutus ja vapaa sivistystyö	319,2	332,3	340,2	312,1	312,1	312,1	312,1
29.40 Ammattikorkeakouluopetus	346,6	365,2	368,1	386,6	386,9	387,3	387,3
29.50 Yliopisto-opetus ja -tutkimus	1 333,3	1 366,5	1 401,4	1 398,7	1 387,8	1 378,0	1 366,6
29.60 Tiede	241,1	260,7	270,5	273,9	307,2	321,3	330,2
KULTTUURIMINISTERIN TOIMIALA	1 215,8	1 284,9	1 306,2	1 389,0	1 418,3	1 453,0	1 459,7
29.70 Opintotuki	736,3	776,8	772,5	798,3	801,0	802,3	804,3
29.80 Taide ja kulttuuri	352,0	369,1	391,3	436,7	454,8	480,0	481,5
29.90 Liikuntatoimi	93,0	99,1	101,6	109,4	115,8	121,7	124,1
29.91 Nuorisotyö	34,5	39,9	40,8	44,5	46,8	48,9	49,8

Toiminta- ja taloussuunnitelma 2008-2011:							
Kehysehdotus							
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
(milj. €)	TP	TA+LTA:t	TA	TTS	TTS	TTS	TTS
KEHYSEHDOTUS	5 746,0	6 061,5	6 276,1	6 748,1	6 811,7	6 909,8	6 954,6
<i>Arvio kehyksen ulkopuolisista menoista</i>	382,6	440,1	289,0	456,4	452,8	458,6	464,6
PÄÄLUOKKA YHTEENSÄ	6 128,6	6 501,6	6 565,2	7 204,5	7 264,5	7 368,4	7 419,2
29.01 Hallinto, kirkollisasiat ja toimialan yhteiset menot	256,6	277,9	274,2	299,3	213,0	212,2	212,8
OPETUSMINISTERIN TOIMIALA	4 656,2	4 938,8	4 984,8	5 416,6	5 519,4	5 547,9	5 585,6
29.10 Yleissivistävä koulutus	1 842,6	1 969,6	1 941,9	2 154,7	2 129,0	2 086,7	2 051,5
29.20 Ammatillinen koulutus	573,3	644,5	662,6	742,5	743,4	742,9	742,9
29.30 Ammatillinen lisäkoulutus ja vapaa sivistystyö	319,2	332,3	340,2	347,1	347,1	347,1	347,1
29.40 Ammattikorkeakouluopetus	346,6	365,2	368,1	400,1	400,4	400,8	400,8
29.50 Yliopisto-opetus ja -tutkimus	1 333,3	1 366,5	1 401,4	1 493,9	1 576,6	1 618,2	1 666,4
29.60 Tiede	241,1	260,7	270,5	278,3	322,8	352,1	376,8
KULTTUURIMINISTERIN TOIMIALA	1 215,8	1 284,9	1 306,2	1 488,6	1 532,1	1 608,2	1 620,9
29.70 Opintotuki	736,3	776,8	772,5	873,1	881,6	888,9	891,3
29.80 Taide ja kulttuuri	352,0	369,1	391,3	460,0	484,9	544,2	549,6
29.90 Liikuntatoimi	93,0	99,1	101,6	109,9	116,8	123,2	126,1
29.91 Nuorisotyö	34,5	39,9	40,8	45,5	48,8	51,9	53,8

Opetusministeriön hallinnonalan tietojärjestelmähankkeet

Hankekokonaisuus / osa	Aloitus	Käytössä	Vastuutaho(t)
Kohde 1 Korkeakouluopetuksen ja opiskelun tietojen hallinta			
Ydinkäsitteiden, tietorakenteiden ja ydinprosessien määrittely	2006	2008	Korkeakoulut, OPM
Yhteisen opiskelijoita, opintosuorituksia ja opetusta koskevan perusjärjestelmän toteutus	2007	2010	Yliopistot, OPM
Yhtenäiset opintotietokannat ja yliopistot yhdistävä opintojen etenemisen seuranta kattavasti käytössä	2010	2015	Yliopistot
Yhteishaku yliopistoihin	2006	2008	OPM, OPH, yliopistot
Kohde 2 Sähköinen asianhallinta			
Hallinnonalan asiankäsittelyn määrittely ja hankinta	2007	2008	OPM
Sähköinen lausuntopyyntöjen ja lausuntojen käsittely	2007	2009	OPM
Tulosohjausportaalin sovittaminen ja käyttöönotto virastoissa	2007	2008	OPM, virastot
Valtionavustusten ja tukihakemusten sähköinen vastaanotto ja käsittely yhtenäisenä ratkaisuna	2008	2009	OPM, virastot
Kohde 3 Sähköinen asiointi opiskelijoille ja opettajille			
Yhteistä perusjärjestelmää hyödyntävät sähköiset palvelut opiskelijoille ja opettajille	2010	2015	Yliopistot
Kohde 4 Hallinnonalan tietovaraston kehittäminen			
sisältää mm. johdon tukijärjestelmän, kokonaiskustannusmallin ja raportoinnin			
Yliopistojen tietovaraston määrittely, suunnittelu ja toteuttaminen	2006	2008 ja jatkuu	Yliopistot, OPM
Virastojen tietovaraston määrittely, suunnittelu ja toteuttaminen	2008	2010 ja jatkuu	OPM, virastot
Kohde 5 Sähköisten aineistojen pitkäaikainen säilytys			
Sähköisten aineistojen vastaanotto- ja palvelujärjestelmä (VAPA)	2006	2010	KA, OPM
Kansallinen digitaalinen kirjasto	2007	jatkuu	Kansalliskirjasto, muut muistiorganisaatiot, OPM
Elektronisten tallenteiden ja verkkojulkaisujen vapaakappaleet	2006	2008 ja jatkuu	Kansalliskirjasto, OPM
RTV-arkisto	2006	2008 ja jatkuu	Sea, OPM
Kansallinen audiovisuaalinen arkisto	2008	jatkuu	Sea, OPM
Muut hankkeet			
Tieteellisen laskennan supertietokoneen uusiminen	2008	2009	OPM, CSC
CERN:n LHC-kokeiden kansallinen laskenta- ja tallennusjärjestelmä (Tier-2)	2008	2011	HY
FUNET-verkon uusiminen	2008	2009	OPM, CSC

OPETUSMINISTERIÖ

Undervisningsministeriet

MINISTRY OF EDUCATION

Ministère de l'Éducation